

בלתי מוגה
V1

תפילה

דרושות מהמחב הספרים בלבבי משכן אבנה
<http://bilvavi.net/sugya/tefillah>

- 2 תפילה_001_הקדמה
- 6 תפילה_002_מה זה תפילה
- 8 תפילה_003_אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך
- 11 תפילה_004_מטבע של ברכה
- 14 תפילה_005_עומד לפני המלך
- 18 תפילה_006_כורע לפני המלך
- 23 תפילה_007_אתה
- 25 תפילה_008_שם השם זוקף
- 28 תפילה_009_אלוקינו
- 32 תפילה_010_אלוקינו ואלוקי אבותינו
- 35 תפילה_110_גרי הצדק - ערב רב
- 40 תפילה_133_חוס
- 44 תפילה_167_תורת חיים

תפילה_001_הקדמה

ברכות השחר, לא על פסוקי דזמרא ולא על ברכות דיוצר, אלא על תפילת העמידה ששם האדם עומד לפני המלך.

מה סדר העליה מתתא לעילא? זה ברור ופשוט לכל בר דעת, שהתפילה זה לא רק מוצא שפתיים "בשפתם כבדוני ולבבם רחוק ממני" אלא בכדי שהאדם יוכל לעלות בסולם צריך שיהיה יותר בר מעלה ויותר בר מעלה ויותר בר מעלה, אבל בכדי שהתפילה תהיה תילפת אמת, לא נמצא, ביאור הדבר שהוא עולה בסולם ובכדי לעלות בסולם הוא צריך להיות שייך לכל מדריגה שהוא עולה אליה, הבעש"ט הקדוש היה אומר, שכאשר האדם מכוון בתפילה ובאה לפניו מחשבה זרה, זה נובע מכך שהשליחו אותו מאותו היכל שהוא יסה להיכנס, מחמת שאינו ראוי להיכנס לשם. מה סדר העליה?

באופן כללי חילקו את זה רבותינו, דברים ידועים, ננסה לקרב את זה ללשון שלנו, התפילה מתחלקת לארבעה חלקים: א. הברכות והקרבנות. ב. פסוקי דזמרא. ג. ברכות דיוצר וקר"ש. ד. תפילת העמידה- שעומדים ברומם של עולם. כפי שנתבאר העליה היא בנפש, [לשון הנפש החיים, מדבר בלשון פנימית נעלמת שלא מובנת לרוב בני אדם: לקשר נפש ברוח ורוח בנשמה ויתר על כן, אבל בלשון דידן, באופן פשוט יותר] יש באדם כח שנקרא מעשה, יש באדם כח שנקרא הרגשה ויש באדם כח שנקרא מחשבה, זה קומת אדם מתת לעילא. מעשה- ידיים, הרגשה- לב, מחשבה- מח.

סדר עליה של תפילה בנויה שהאדם מתחיל במקום של מעשה: יפנה ויטו ליברל ענט"י ואשר יצר, מתעטף בציצית ומניח תפילין, לאחר מכן אומר קרבנות כדברי חז"ל כידוע מאוד האמירה חשובה כעשיה "כאילו הקריב" זו תפילה שבאה במהלכי העשיה, כוונת הדבר שזו תפילה שמדברת מתוך המקום של העשיה שבנפש, אין הגדרת הדבר כאדם שמספר מעשה, אלא זה תפילה שבאה מהמקום של המעשה שבנפש, העולם עומד על ג' דברים על התורה על העבודה ועל הגמ"ח וכדברי הראשונים כידוע משחרב ביהמ"ק שאין לנו עבודת המקדש, תפילה במקום קרבנות הרי שזה עבודה של מעשה זה לא אמירה. ככל שמדרגת האדם של המעשה יותר זכה, ככל שהוא רחוק יותר מהשס"ב ל"ת והצ"ט שערים שהוא נתרחק מהאיסור, והוא קרוב יותר לרמ"ח מצוות עשה, האור של המעשה דקדושה גלוי בנפשו, והוא מסולק מהל"ת שהוא מעשה דאיסור, כך מדרגת התפילה בחלק הזה שנקרא מעשה כך מדרגת התפילה שלו, יש בני אדם שמנסים להתרכז מאוד בשעה שהם ניגשים לתפילה, בודאי שיש בזה מעלה גדולה אבל התפילה היא בבחינה של "כל עצמותי תאמרנה" וכאשר האדם עובר עבירה "עוונותיהם היו חקוקים על עצמותיהם" ועם אותם עצמות אין "כל עצמותי

נפתלי נקרא 'נפתלי' כמו שמפורש בקרא "נפתולי אלוהים נפתלתי", כמו שאומר רש"י ומבאר התרגום, נתעקשתי ונתפתלתי בתפילה, ומכח כך השיגה את הבן שנקרא נפתלי.

בראשית הפרשה ממש "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש", יעקב תיקן תפילת ערבית כדברי הגמ' בברכות כידוע "אין פגיעה אלא תפילה", מכאן למדו רבותינו את הצורה השלימה שנקראת תפילה: "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", זה ההגדרה של הקומה שנקראת תפילה, לשון הגמ' כידוע "דברים העומדים ברומם של עולם", אין הגדרת הדבר שזה נמצא רק ברומם של עולם, זה גם "מוצב ארצה". יש תורה ויש תפילה, החילוק ביניהם, כמבואר להדיא בדברי רבותינו, התורה היא מראש כל דרגין ועד אחרית כל דרגין (כמו שמאריך הנפה"ח), התורה באה מלעילא לתתא, והיא כוללת את הכל, תפילה גם כוללת את הכל, אבל מסוף דרגים לריש דרגין, מתתא לעילא, זה לא סולם שנמצא בשמים ומגיע לארץ אלא זה מוצב ארצה ומגיע לשמים. א"כ יש חילוק עצום בין תורה לתפילה, תורה ראשה נמצא בשמים, המלאכים ביקשו "תנה הודך על השמיים" היא נקראת בת השמיים, אבל הקב"ה הורידה לארץ. תפילה נמצאת בארץ ועולה לשמיים, הרי שהעבודה מצד התפילה, עניינה "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמים", זה ברור כמו שבסולם זה לא שיש שליבה אחת בתחילת הסולם והאדם עולה מיד למעלה, אלא זה שליבה ועוד שליבה ועוד שלעבה, בהקבלה לכך, כמו שאומרים רבותינו, צורת התפילה בתחילה בארץ ועולה עוד שלב ועוד שלב עד שהיא מגיע לדברים העומדים ברומם של עולם, זה מלשון "עומדים" יש לנו הרי חלק בתפילה שנקרא עמידה, האדם מגיע לאותו מקום שנקרא עמידה 'עומד לפני ה' ואברהם עודנו עומד לפני ה', בתפילה.

כשאנחנו לוקחים את הדוגמא הברורה ל"סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" זה תפילת שחרית. במנחה ומעריב זה מהלך שונה, בשחרית כמו שמסודר בדברי רבותינו, זה מתחיל מהסולם מוצב ארצה זה מתחיל מהברכות בהתחלה של צרכי הגוף, נטילת ידיים, אשר יצר, וזה עולה ועולה טמגיע עד דברים העומדים ברומם של עולם, זו תפילה העמידה, כמו שמסבירים רבותינו (הסבא מקלם ועוד), זה לא שהתפילה עומדת ברומם של עולם והאדם נמצא למטה, זה סולם, והאדם שמתפלל תפילת אמת, אז הוא עולה בסולם שלב אחר שלב, אז האדם עומד ברומם של עולם ושם הוא מתפלל. שם התפילה היא 'כעומד לפני המלך, זה לא נאמר על

לתוה זמירות, אבל תפילה כל עניינה זמירה זה פסוקה דזימרא האדם מזמר על מה שהוא חושק בו והשיג אותו, עוזי וזמרת יה, פסוק"ד באים להעמיד את הנפש שכח ההרגש שבנפש שהלב ירצה להרגיש את שבח המקום, זה לא שהאדם רק מספר שבח המקום, אלא ההגדרה היא שמה שהנפש שלו תרצה זה לזמר לקב"ה כדברי הכוזרי הידועים שהשירה באה מהתגלות הלב ששרה לקב"ה. א"כ אין עיקר ענין פס"ד מה שהאדם מתבונן במח ומשבח את הבורא, אלא עניינם שההרגשים שבנפש יהיו מופנים לשבח המקום וזה מה שהנפש מזמרת בה, אם האדם לא מטהר את כח ההרגש שלו, או בלשון אחר את המידות שלו, אז הוא מזמר כאשר הוא מקבל את התאוה את הגאווה ואת הכבוד, אפי' אם זה לא מגיע לידי זימור בפה, אבל הנפש שלו על זה מזמרת, כח הזימרא שבנפש שעל זה חל העבודה של פס"ד היא לזמר את העריצים שבנפש, בלשון פשוטה לסלק מנפשו את הזמרא את השבח את ההודאה את כח ההרגש שפונה למידות שאינם מתוקנים, ולהעמיד את הנפש שהיא מזמרת לשבחו של מקום, זה נפש טהורה, לפני תפילה ואחרי תפילה הנפש לא נמצאת באותה מדרגה למה היא מזמרת, זמרא שעוברת את מערכת הדעת והשכל היא נפלאה אבל עיקרה של הזמרא זה מה שהדבר בוקע מההרגש שבנפש ברגע שהזמרא עוברת את הדעת אפשר שהאדם מרגיש משהו אחד והוא כופה את דעתו למשהו הפוך, גם זו עבודה אבל הצורה האמיתית של פס"ד, הוא מה שהנפש של האדם, מופנת למקום האמיתי, יש אדם שמזמר כאשר הוא מרויח ממון ויש אדם שמזמר כאשר השיג משרה ויש אדם שמזמר כאשר התגלה לו שבחו של מקום, מי שתשוקת נפשו גלגליו ה' בלבבו ובלב כל עמ"י ולבלב כל העולם כולו, אז כאשר הוא מגלה שבחו של מקום הללו כל מלאכיו הללו כל צבאיו יש לו זמרא ושבח מצד גילוי המקום שנתגלה אצלו, זה נקרא פס"ד, א"כ החלק הראשון של תפילה ששייך לעולם המעשה זה מה שהאדם מסתלק מהמעשים ופונה ומשתוקק לטהר את המעשים לגלות את כל עצמותי תאמרנה שהם רוצים מעשים טובים, פס"ד עניינם כנתבאר שהאדם מזמר את העריצים שבנפשו כלומר הוא מטהר את תשוקת הנפש שמזמרים דברים שאינם אמת וע"י כן הוא מגלה את הזמרא האמיתית לשבחו של מקום, אבל זה דבר שבא מהזמרא הטבעית ולא שעוברת רק דרך הדעת האדם מצמצם את הדברים ללשונו של דוד המע"ה אבל זה נובע מהמקום של ההתפעלות שבנפש.

החלק השלישי של תפילה- שזה ברכות יוצר וק"ש זהו חלק כמוש אומרים רבותינו של בניי המוחין שבאדם, שם אנחנו מתפללים על: והאר עינינו בתורתך" "אהבה רבה" ישראל נקראו ראשית הם ראשית המחשבה עלו בתחילה להבראות, יש את האהבה רבה

תאמרנה", החלק הראשון של התפילה א"כ הפס"ד זה מגיע ממקום המעשה שבנפש, משם האדם מתפלל, כפי עומק הטהרה של המעשה שלו כך עומק התפילה שלו, לכן עפ"י דין שזה סדר הוא קודם עושה צרכיו ונוטל ידיו וכך מתחילה התפילה, כמו שמבואר בדברי רבותינו מדוע, כי זה תפילה ששייכת לטהרת הגוף זה שייך לעולם המעשה, הוא לא העולם הפנימי של האדם, הוא חיצוני של נשמה בגוף, העולם שבו אנחנו נמצאים זה עולם מעשה, היפנה ולאח"מ יטול ידיו זה תפילה שבאה מעמקי טהרת העשיה שבנפש "לעשות רצונך חפצתי". מי שמנסה לכוון בלי לטהר את המעשים, זה בבחינת "ושבית שביו". א"כ החלק הראשון של התפילה הוא חלק שמעמיד את הכח של המעשה שבנפש איך הוא פונה למציאות השי"ת וכפי עומק הטהרה של כח המעשה כך עומק התפילה שלו, לכן מבואר בדברי רבותינו שקודם התפילה יגיד "הריני מקבל עלי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך" כמובן שזה לא רק אמירה זה קבלה בלב, כי אפילו אם הוא עצמו אין בו מעשים אבל מכח המעשים של זולתו הוא יוכל להצטרף. מי שעושה תשובה גמורה לפני שהוא מתפלל, כמבואר בספרים, אז בשעה שהוא ניגש לתפילה הוא רחוק יותר מהשס"ה ל"ת אז האברים שלו מתפללים יותר, תפילה זה לא דיבור של פה בלבד, תפילה ששייכת לחלק הראשון של תפילה עליה נאמר "כל עצמותי תאמרנה" ולי מדרגת העצמות שלו הרמ"ח אברים כך מדרגת התפילה. לכן יש עבודה של תשובה לפני התפילה. תפילה במובן החיצוני זה דיבור, במובן הפנימי כמו שאומרים רבותינו, תפילה זה בקשה, כח התשוקה בנפש לשינוי, מי שח"ו לא זוכה להכיר מי שאמר והיה העולם אז הוא פונה לבקש מזולתו אבל ישראל מאמינים בני מאינים אז הם מפנים את הכח הזה למציאות השי"ת, התשוקה בנפש של שינוי מעשה זה תפילה מכלח העשיה. יש מה שהאדם רוצה לשנות את המעשים שלו, יש שהאדם רוצה לשנות את ההרגשים שלו, יש שרוצה לשנות את המחשבות שלו, זה תפילה שבאה ממעמקי כל המעשה שבנפש שרוצה להתעלות שיגיע לראשו השמימה, השורש הפנימי של התפילה זה התשוקה לשינוי.

החלק השני של תפילה, שמוגדר בלשון רבותינו "פסקי דזמרא" כידוע זה מלשון לזמר עריצים, בעומק זה מה שהאדם בא לבטל את המרעין בישין שבמידות הנפש שלו, החלק הראשון כמו שנתבאר, הוא התשוקה של הנפש לשנות אתמדרגת המעשה, החלק השני פס"ד זה התשוקה בנפש לשנות את ההרגשה "לב טהור ברא לי אלוהים ורוח נכון חדש בקרבי" התשוקה של הנפש להסתלק מהלב אבן ולגלות את הלב בשר לגלות את אהבת ה' לגלות היראת ה' הצורה של זה זה לספר את שבח המקום, שבח מקום עניינו שמה שהנפש מזמרת זה מה שהנפש מרגישה, זמרא זה לא עבודה שבמח זה עבודה שבלב, אומרים חז"ל שדוד נעשן על זה שקרא

המעשה ויש ממקום ההרגש ויש מנקודת השכליות, זה ג' חלקים בתפילה כל חלק מבקש על חלקו, מעשה על מעשה הרגש על הרגש מחשבה על מחשבה, המקום שממנו הוא מבקש הוא שונה בתכלית. אלו ג' חלקים הראשונים של התפילה.

החלק הד' של התפילה: שם תפילת העמידה, כבר הראשו מגיע השמימה, זה לא מעשה ולא הרגשה ולא מחשבה, זה עומד לפני המלך. מי שהמעשה שלו לא מטוהר, מי שההרגש שלו לא מטוהר, מי שהמחשבה שלו לא מטוהרת, על זה נאמר "כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק" כלומר כל זמן שהמעשה שלו שההרגש שלו שהמחשבה שלו אינה טהורה הוא ינו יכול לבוא בהיכלו של מלך. מבואר בדברי רבותינו, סימן לאדם אם רוצה לדעת אם תשובתו להתקבלה, אם הוא חש ברור ופשוט נוכח פני ה', זה סימן שאין לו עבירות, לא בדמיון, אלא הרגש אמיתי, מדוע? כי אם יש לו עבירות "עוויתיתכם היו מבדילים" מהם? יש עוון כפשוטו שזה שסה ל"ת בעולם המעשה, יש בהרגש שאולי הוא לא אסור מדינא (בלי להכנס לכל שיטות הראשונים) אבל זה ודאי עוון שמבדיל את ההרגש דקדושה שאינו נגלה לאדם, ויש עוון במחשבה כאשר הנפש דבוקה במחשבות לא רק של איסור אלא מחשבה שהיא זרה שזה בבחינה של זרות, כאשר טיהר את מעשיו הרגשותיו ומחשבותיו אין עליו הגדרה של לבוש שק, אז הוא יכול להיכנס להיכלו של מלך, כאן יש עבודה חדשה כמו היסוד הידוע מאוד של ר' חיים שבתפילה יש שני חלקים, יש בה דין מצד האמירה ויש מצד העומד לפני המלך וזה נאמר רק בצפילת העמידה, בברכות וקרבתו בפס"ד ויוצר אדם לא צריך להרגיש עומד לפני המלך. רק בעמידה. כשאדם נמצא בשאר חלקי התפילה הוא יכול לדבר כאדם שמדבר היום בטלפון והוא נמצא במקום אחר, הוא מרגיש שהוא כאן והקב"ה בשמים ומדבר, אך בתפילת העמידה ההגדרה היא 'עומד לפני המלך' כלומר במילים פשוטות שהוא מרגיש בחוש שהקב"ה נמצא כאן והאנגדו, יש אדם אולי שמרגיש שהוא נמצא בהיכל המלך אבל המלך פרח הלך לו, הוא מרגיש יראה ורוממות וסבור שזה נקרא תפילת העמידה ודאי שגם זו מעלה, אבל לא זה תפילת העמידה, אלא תפילת העמידה זה הרגשה חושית ברורה ופשוטה כלשון המסל"ש "כדבר איש אל רעהו והוא עומד לפניו" הקב"ה עומד ומאזין הכרה חושית שהקב"ה נמצא לידו. "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים" מקום שתפילות מתקבלים שם, כי שם נאמר ראשו מגיע השמימה שם מתגלה השראת השכינה, מה זה השראת השכינה? לא פחות עלמא מלו צדיקא דמקבלי אפי שכינתא בכל יומא, הגדרת הדבר שיש להם הכרה חושית בורה לא פחות משם בצהריים שמרגישים את מציאות השי"ת בחוש זה נקרא מקבלי אפי שכינא, פני שכינה זה גילוי פנים בפנים

שהקב"ה אוהב אותנו ויש את השמע ישראל אחר"מ יש את גאולת מצריים שלאחריה בא מתן תורה תעבדו את האלוקים על ההר הזה, כל סדר העבודה של ברכת יוצר היא גילוי קדושת המחשבה, גילוי קדושת המחשבה זה לא מה שהאדם רק יזכה ללמוד תורה, הלואי, אלא גילוי קדושת המחשבה זה מה שהאדם עומד במקום של מדרגה שהוא חי בעולם מחשבה של תורה, הבקשה היא לא רק לקבל זכות לשבת ללמוד תורה ולא רק לזכות ללמוד תורה, אלא עיקר הבקשה כאן זה לגלות שהחיים של ישראל הם בעולם המחשב והגית בו יומם ולילה זה שהאדם חי בעולם שנרא מחשבה, ת"ח אסור להלך במבואות המטונפים כי א"א לט להלך בלא הרהור כמו שא"א לו להלך בלי לנשום,, האדם מגיע למדרגה שנקראת מחשבה ומשם הוא מתפלל את תפילת יוצר, כמו שבסדר היום של בן אדם יש לו זמן שהוא עוסק במעשים, יש לו זמן שהוא עוסק בדיבור ויש לו זמן שהוא עוסק במחשבה כל אחד לפי ערכו וברור לכל אחד השלושה שלבים האלב במהלכי היום ומבין שזה זמנים נפרדים, שבאים להקביל את זה לקומת התפילה ההגבלה של זה לקומת התילפה שהאדם עולה בנפשו מעולם המעשה לעולם ההרגשים ומעולם ההרגשים לעולם המחשבה, כל עולם ועולם שהוא נמצא בעולם המעשה כח המעשה שלו מתפלל, בעולם ההרגשה כח ההרגש שלו מתפלל ובעולם המחשבה כלשון הגר"א החפץ השכלי התשוקת המחשבה היא זו שמתפללת, אילו הוינא בטורא דסיני כלשון רשב"י בירושלמי כידוע הייתי מבקש שתי פיות, על שקל הדבירן האלה תפילה של חלק המעשה לא יוצאת מאותו מקום של פס"ד ולא מאותו מקום ליוצר, זה לא רק שהדיבור משתנה לפי מה שתקנו אנשי כנה"ג, אם התפילה נמצאת אליבא דאמת בקומת אדם באופן, של סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, אז כשהוא נמצא למטה, זה עולם המעשה, ולמעלה יותר הכח המרגיש שמתפלל ועולה יותר זה מכח המחשבה, אבל לא מחשבה קרה ח"ו זה אלא מי שחי בעולם המחשבה יש לו חפץ השכלי, שמשתוקק לחכמה שחושק בחכמה מהמקום הזה הוא מתפלל על טהרת המוחין ודביקות המחשבה בתורה.

צריך להבין שהסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כוונת הדבר שהאדם עולה בתוך עצמו, אומרים חז"ל להדיא מיהו הסולם "דא יעקב" זה לא שהיה סולם שהעולים בו, אלא שיעקב גופו היה הסולם, כלומר יש עליה בנפש מאיפה האדם מתפלל, כל אדם מבין את זה בגשמיות שהוא יכול לבקש דבר מהשפה ולחוץ והוא יכול לבקש דבר מהשפה ולפנים, אבל ביתר מעמקי הנפש, שתפילה היא עבודה שהאדם מבקש כל פעם ממקום אחר בנפש, מי שלא לומד להכיר את נפשו והוא חי בשטחיות אז הוא תופס את כל הנפש שלו כמקשה אחת. ואז הוא לא רואה הבדל מאיפה הוא מבקש, יש מקום של שאלה ובקשה שיוצא ממקום

של מציאות השי"ת? זה תפילת עמידה. מה אומרים
זבה? זה עוד סוגיא, אבל התפילת עמידה מחדשת
הגדרה אחרת בתפילה. זה לא כמו שלבי הסולם אלא
זה הסוף של הסולם, זה מוחוץ חפצו זה היכל המלך,
שונה בתכלית מכל שאר חלקי התפילה. אדם שמגיע
שאיננו טהור לתפילת העמידה אז הוא לא מרגיש
שעומד לפני היכל המלך, וכשמגיע הברכות חוננו הופך
אצלו לחונני והשיבנו להשביני כל הזמן חי את עצמו, כי
הוא לא עבר תפילה בבחינה של סולם מוצב ארצה.
העבודה שם זה עוד סוגיא, אבל בכדי להבין מה
התפילה שם קודם צריך להיות שם.

הקב"ה יזכה אותנו שנזכה להרגיש ולהכיר מכח
הטהרה של המעשה, מכח הטהרה של ההרגשה, מכח
הטהרה של המחשבה, להרגיש שאנחנו נכנסים להיכל
המלך להרגיש שאנחנו עומדים לפני המלך, להרגיש
כדבר איש אל רעהו, ואז לזכות להבין את המהלך של
תפילת העמידה של דבקות של פנים בפנים דיבר ה'

תפילה_002_מה זה תפילה

וכמה סיבות. "נפתולי אלוהים נפתלתי" מלשון דבר מפותל ומחובר לדבר שא"א להפריד אותו" זה עניינה של תפילה חיבור.

באו האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב ותיקנו לו ג' תפילות. כוונת הדבר התכלית של כל התפילות כולם היא אחת. השבילים שונים. התכלית היא קשר גמור עם מציאות הבורא ית"ש הדרך עוברת דרך ג' תפילות, ה=מערכת הקשרין שאנחנו מכירים בנו שמקשר בנו למציאות הבורא ית"ש, חיסרון- רצון כל רצון נובע מחמת חסרות לפי זה הסיבה שאני מתפלל כי יש לי חסר ואני רוצה להשלים ואל תבטחו בנשיבים אז אני פונה לבורא, סיבת התפילה היא חסר מצד, כך אדם שניגש כך לתפילה, לפני שעלה ברצוני אז אני לא חסר ואח"כ אני מיד אומר החסר הוא בין לבין. איזה עוד סיבה זולת החסר. סיה נסופת להיפך- מחמת שנתנו לו. כאן אנחנו מגלים בעצם תפיסות הפוכות לגמרי, מאיפה אני מתפלל מהמלאות שלי או מהחר שבי. שאני משתוקק מייחל ובקש למילוי, מה שמניע זה החסר או שמה שמניע זה בבחינת הודיה מה שמניע זה נקודת המלאות שבי, איפה האדם מתפלל יותר עמוק בנפש, התשובה האמיית שזה תלוי בנפשות, נכון שאצל הרוב זה בגלל החסר. [זה נכון לגבי כל הפעולות לאו דוקא תפילה. מה שמניע זה או חסר או מלאות, או רצון להוסיף מכח מלאות או רצון של חסר שרוצה למלאות אין עוד שום תנועה בנפש]. תפילת שחרית תיקן אברהם מכח מידתו שהיא אהבה, מה עומק מידת האהבה? היא מונעת מהחסר או מהמלאות? זה נכון שבימינו רוב האנשים מחפשים אהבה והם רוצים לתת אהבה על מנת לקבל, אבל רואים מה התוצאות של אותה אהבה... אהבה נקייה כפי שהיא היא מונעת מהמלאות, אז כשאברהם אבינו תיקן שחרית מאיפה הוא תיקן? מהמלאות שבנפש, לעומת זאת יצחק אבינו שתיקן תפילת מנחה מכח מידתו שנקראת יראה, מה כל עניינה של מידת יראה? אני מפחד מהחסר, יש שכבר החסר קיים ואני רוצה למלאות אותו, ויש שאני מפחד מהחסר ואני מונע שלא יחסר, כל יראה היא מחסר, מצד כך עומק תפילת מנחה שתיקן יצחק עליו השלום, מה מהניע של עומק התפילה? הוא החסר. כאשר אברהם אבינו מתקן תפילת שחרית, מתי הוא תיקן את תפילת ששחרית? וישכם אברהם בבוקר, ויחבוש את חמורו לאן? הלך? להר המוריה להקריב את בנו בשעה שהולך הוא מתפלל מה התפלל שיעקוד אותו מתוך אהבה שלימה, הוא לא התפלל שהקב"ה ברגע האחרון יגיד לו לא. כבש רחמיו לעשות רצון בוראו בלבב שלם, התפילה היתה שאני אתן אותו מכל הלב. אברהם אבינו נותן את בנו, אברהם רוצה לעהלות אותו עם כל הלב, הואמתפלל "רבשע" תפתח לי את מעמקי לבבי שתהיה נתינה לשימה", יצחק הלך להתפלל "ויצא יצחק לשוח בשדה" באיזה יחס נאמר? לפני המפגש עם רבקה למצוא את זיווגו, הוא

התפילה היא חלק יסודי מאוד מהמרכיב הכללי של קומת הכנסת ישראל בכלל, והיא חלק יסודי מאוד מהמרכיב של קומת הנפש הפרטית של כל אחד ואחת. ננסה לגעת בשרשי הדברים ובעז"ה ננסה לגעת בנפשות דידן בנפשות שלנו שיהיו הדברים יותר קרובים לנפש.

כמה תפילות האדם מתפלל בכל יום? כל היום כולו, אבל מחויב בשלוש. תפילת שחרית, מנחה וערבית. מי תיקן את התפילות? מחלוקת בגמ' במסכת ברכות, שיטה אחת זו אנשי כנסת הגדולה, הדיעה היותר ברורה אברהם- שחרית, יצחק- מנחה, יעקב- ערבית. כאשר אנחנו מתפללים תפילת שחרית בבוקר מנחה בצהרים וערבית בערב. האם התפילה היא תפילה שווה? מטבע התפילה נוסח התפילה הוא נוסח שווה שאר חלקי התפילה הם שונים, תפילה העמידה שווה. א"כ מי תיקן את התפילות? אברהם יצחק ויעקב, המקום שממנו אני מתפלל הוא שווה? מי שתיקן הוא שונה, מה שתיקנו שונה, המתפלל שווה או שונה? אברהם שתיקן תפילה ויצחק ויעקב המידה של אברהם ויצחק ויעקב שונים אחד מהשני. אברהם חסד אהבה, יצחק דין גבורה יעקב מידתו מידת רחמים, אז לכל אחד מידה שונה. אז כשאברהם תיקן שחרית המידה שלו היא סיבת תקנת התפילה. שחרית היא מבטאה תפילה של אהבה, חסד זה המידה בפועל היא חסד והמידה בכל ככוחות נפש היא אהבה. יצחק תיקן מנחה, מכח יראה. יעקב תיקן ערבית ממקום רחמים. לפי"ז כשאנחנו בני" במשך הדורות מתפללים. אם אברהם תיקן שחרית מכלל אהבה אני צריך לבוא להתפלל מכח אהבה שבנפש. כשאני ניגש להתפלל מנחה שתיקנה יצחק אני ניגש מכח יראה וכן ביעקב.

כשאנחנו באים להתבונן, א"כ ברור הדברים השורשיים דברים פשוטים התפילות שונות. לכן גם הזמנים השונים של התפילות.

ננסה עכשיו קצת יותר להתבונן פנימה בנפש. למי אנחנו מתפללים, אל מי אנחנו פונים? לקב"ה למה דווקא אליו? אצלו הכל אל תבטחו בנדיבים, למה אני פונה אליו? ולכן מה? מה אני רוצה? להתחבר אליו או לבקש ממנו, אז המטרה היא בקשה והאמצעי היא התחברות? להיפך! אמת! יש תפילה שעניינה בקשה יש תפילה שעניינה החיבור עצמו מהותה של התפילה אהבה יראה או רחמים? לא זה ולא זה? אלא חיבור. אני יכול להודות אני יכול לבשח אני יכול לבקש אני יכול להתחנן יש עשרה לשונות של תפילה, אבל מהות התפילה היא חיבור. מה מניע את החיבור? יש כמה

יתפלל שימצא את הפלגא דגופא שלו "אני חסר אין לי בת זוג, רבש"ע תשלים לי" התפילה חלה על השלמת חסר. זה נקרא תפילת שחרית ותפילת מנחה, עניין שחרית שפע אהבה מודה משבח לא מבקש לעצמי. אני מבקש לגלות את המלא את השלם את השפע שבא ממקור של אהבה אינוספיות, כשיצחק יוצא לשוח בשדה זה לבקש על זיווגו שכרגע הוא חסר והא רוצה מציאות שלימה, עד כאן הבננו את התפילות של אברהם-שחרית, יצחק- מנחה.

מהי תפילתו של יעקב? תפילת ערבית, לכאורה כמו שנתבאר עד השתא יש רק שני כוחות שמניעים את הנפש, או חיסרון או מלאות אז מה יעקב אבינו כבר יגול לתקן, איזה כח שלישי הוא יכול לתקן. צריך להגדיר ברור תפילת ערבית, [אם החסר לא מפריע לי אז זה לא חסר ואם אני מתעלם ממנו אז זה יאוש], א"כ הגרדה ראשונה כמו שאמרו, יעקב כולל את שתי הכוחות יחד, יותר עמוק, אני מכיר בחסר וחסר לי שמח ביסורים, ישא אדם שכבר לא מרגיש שיש לו יסורים אז בעצם זה לא חסר אבל מי שמרגיש שחסר לו ושמח בזה זה גם מלאות וגם חסר, אני מוכן להודות על היסורים אבל כואב לי. אני ממלא את החסר כגרע מכח אהבה שמחה. אבל ננסה להעמיק קצת יותר: הדוגמא הברורה והפשוטה לכך כח רחמים זה מלשון רחם, כל רחם שבו הולד נוצר ונולד (המהר"ל מפראג), הוא חסר, הוא כלי קיבול על מנת לקבל החסר שיש בו. חסר שמגיע לידי מילוי, החסר הזה לא בהכרח זועק שצריך להתמלאות, ילדה בת שלוש עשר שעוד לא התחתנה הרחם לא צועק רחמים למילוי, כלומר יש חסר שהוא בעצם חסר לי ויש חסר שהוא תהליך של השלמה. כשיהי צורך ללאות את החסר הוא יתמלא. "אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום, בכוחות נפש אדם יוצר חסר שעוד לא קיים. אין חסר אמיתי בעולם, מה שנראה חסר זה עוד לא אמור להתמלאות. במקום שאין ביטחות צריך להתפלל כפשוטו עוד מעט נסביר מה המקום להתפלל במקום הביטחון. שאני אהיה בר דעת לתפוס תפיסה של חסר אמיתי ולא חסר חיצוני, [זה כוונת הגמ' בנרים שמי שקנה דיעה אינו חסר]. יש שיטה בגמ' שערבית רשות, המדרגה הזו של הדיעה היא לא מחוייבת לאדם. לחיות בעוה"ז בתפיסה שכל חסר שיש לי הוא יושלם א"א לחיות כך בשלימות בחיים. המרחק בין ביטחון להפקרות הוא כחוט השערה.

הנפש מורכבת מרובדים, רובד אחד תופס חסר, רובד יותר עמוק לא אמור להגלות כל יום אבל יש מקום כזה שאדם לא מחדש חסר ורוצה חדש מילוי אלא נותן לדברים לפעול כשלעצמם. "ברוך ה' יום יום" מקום בנפש שכל פעם שיש חסר הוא מסתכל ושואל אם החסר לפני או שאני זה שמחדש אותו. אם אנחנו מנסים לצרף אצלנו עתיד להווה באופן של מדמה אנחנו מייצרים לעצמנו חסרונות באופן שלא באו ולא יבואו

לעולם. ההגדרה שנאמרה עכשיו זה לא מליצה, אם אדם יבדוק את החיים שלו וישב בשעת השקט (אני לא אומר שאין חסרים אמיתיים, אבל חלק גדול מאוד מהדברים שהוא מרגיש חסר זה בגלל שלקח את העתיד והפך אותו להווה, בהווה אין פתרון לעתיד שעדיין לא קיים. אדם כך קונה לעצמו רוגע עצום ונורא בכל החיים שלו, לפי זה מובן למה יעקב תיקן את ערבית בלילה בחושך, הגמ' אומרת שבשעה שאדה"ר נברא זה ביום שישי שבת קודש שימשו המאורות גם בלילה, כיוון שיצאה שבת ושקעה חמה אמר אדה"ר אוי לי שחרב העולם, בעונוי, הוא רואה חושך וחושב שהכל נחרב, לאחר יב שעות רואה שהכל יתחדש, הוא יצר את החיסרון, זה הדוגמא השורשית ביותר, "אמונתך בלילות" זה אומר שזה תהליך, ויהי אומן את הדסה הוא גידל אותה, שאדם מתבונן כך על כל דבר הוא רואה את הדברים באופן שונה. בעומק אדם מתפלל בתפילת ערבית "תן לי דעת להבין שהחסר היא תהליך ולא חסר גמור" שדעה זו פושלם בעולם אז נגלה שמעולם לא הי חסר

יתן הקב"ה שנזכה להתפלל את כל הג' תפילות מכח אהבה תפילתו של אברהם אבינו, מכח חסר תפילתו של יצחק אבינו, ומכח ההבנה שכל חסר הוא תהליך להשלמה תפילתו של יעקב אבינו ואז כל הבריאה לא שיתמלאו החסרים אלא יתגלה שהכל תהליך לשם גילוי אחד שלם בלבבות בני"י וכל העולם כולו. אמן.

תפילה_003_אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

תחילת הבקשה כאשר מתחילים שמונה עשרה, הרי כולה על דרך כלל אין בה בקשה פרטית, כל מטבע הברכה שטבעו אנשי כנה"ג בשמו"ע זה שבח הודאה ובקשה כללית, אבל איך מתחילת התפילה שמו"ע? "ה' שפתי תפתחך" בקשה פרטית. ופי יגיד תהלתך, שפתי ופי. יתר על כן צריך התבוננות גדולה מאוד, הרי בכל הג' תפילות התפילה לא מתחילה בשמו"ע, אנחנו מתחילים הרי לפני שמו"ע. לכאורה היה צריך לומר בהתחלה ה' שפתי תפתחך. הסברא הראשונה לכאורה אומרת ברור שאם צריך לבקש מהקב"ה כח להתפלל ולדבר לפניו ית' אז צריך לשאול אותה בתחילת התפילה. אם תוקן לנו במטבע התפילה באמצע, צריך תלמוד. הרי עד כאן האדם דיבר למה שלא יוכל להמשיך עוד. אלא שביאור הדברים (בעצם כתוב כמעט מפורש בדברי רבותינו) כמו שכבר הוזכר בפעם הקודמת את היסוד הידוע של ר' חיים שבתפילה יש שני דינים, יש דין של כעומד לפני המלך, היסוד הזה נאמר בעיקר על תפילת שמו"ע לכן נקראת בלשון רבותינו "תפילת העמידה" (מלבד פשוטם של דברים שיש דין שלא ישב אבל יש עוד חלקים בתפילה שעומדים). בשונה מכל חלקי התפילה - כל המציאות של התפילה היא מציאות של עומד לפני המלך, הלשון הידוע של הרמ"א בתחילת השו"ע "שויתי.. אינו דומה תנועת האדם... בביתו... יושב בבית המלך", יש הבחנה של האלוקים בשמיים ואתה על הארץ, ה' שומע, אבל בשמו"ע ההגדרה המציאות שלה היא כעומד בבית המלך, שאר חלקי התפילה הוא מדבר ג"כ אבל לא באותו מקום. כאן ההגדרה היא שהוא נכנס להיכל המלך. כאן כבר מתחילת תפילה חדשה לגמרי, כשהוא אמר ברכות השחר פס"ד וכו', הוא נמצא במקומו והקב"ה שומע ומאזין. אבל בעמידה כמשל גשמי כאדם ההולך מחדר לחדר עד שמגיע להיכל הפנימי. שם הוא לא יכול לדבר כמו שדיבר לפני"כ. שם צריך בקשה חדשה של דיבור, מקודם דיבר במקום שלו אז לא צריך בקשה אבל כשאדם מגיע להיכל המלך על עצם הדיבור הוא צריך בקשה. אם הקב"ה לא יפתח לאדם את השפתיים על זה נאמר נאלמתי דומיה החשתי, ומי שיכול לדבר שם הוא עז פנים. כל זמן שהאדם לא הגיע לשמוא מדבר הכביכול מהמקום שלו.

זה לא רק שאילת רשות לדבר, אלא הבקשה היא, על עצם פתיחת השפתיים, ובקשה שנייה שהדיבור יבוא ממנו. זה לא רק שאילת רשות. יש שתי מקומות באדם מאיפה הוא מדבר. כשאדם מבקש על צרכים פרטיים אז זה ממקום אחד בנפש, וכשהוא מגיע לתפילת עמידה ששם אין בקשה פרטית אז ההגדרה זה לא רק שמה שהוא אומר זה לא בקשה פרטית אלא בקשה כללית,

אלא מבואר שיש כאן מקום פנימי יותר שממנו הנפש מדברת, משל לאדם שבא לפני המלך יש לו בקשות פרטיות ויש שהוא שליח של הציבור ומבקש בשם, כלומר הוא לא מדבר מדין אדם פרטי אלא מדין שליח ציבור. הרי אנחנו רואים דבר פלא, יש לנו את כל התפילה כולה ששם אין דין של חזרת הש"ץ, יש תפילת לחש ואח"כ תפילת הציבור כוונת הדבר שניהם בעצם זה תפילת הציבור יש בלחש ויש בקול. גם הבלחש הוא אותו מטבע שהש"ץ אומר (יש קצת שינויים לפעמים, אבל על דרך כלל..), אז כל בר דעת מבין שאפי' שהיחיד מתפלל הוא מתפלל בעצם תפילה של ציבור ולא של יחיד. האדם נמצא בהיכלו של מלך זה מצד המקום איפה הוא נמצא כשהוא מדבר מצד המהות של התפילה כמו שתפילת שמו"ע של חזרת הש"ץ היא לא של יחיד ונאמרת לרבים גם מטבע התפילה שכל יחיד מתפלל, אפי' שזה בלחש יש כאן דין של ציבור, על זה באה הבקשה של ה' שפתי תפתח על זה צריך פתיחת הפה. עד כאן כל אחד מדבר לפי מדרגתו לא צריך לבקש זה לפי ההכרה הפרטית של הנפש שלו, כשמגיע שמו"ע והאדם מתפלל עד כמה שיש כאן מציאות שהוא ממשיך לדבר מאותו מקום יש תרתי לריעותא זה לא אותו מקום עד כאן מקומו מכאן היכל המלך, עד כאן זה היה תפילה לעני על עצמו מכאן ואיך זה על כל הכנסת ישראל. תפילת לחש זה לא כעני העומד בפתח, אלא של כל הציבור כולו. מי שנמצא במדרגה של נפש פרטית בכלל שהמחשבה שלו זה על עצמו בלבד אין לו זכות להיכנס בהיכלו של מלך. כל הרשות להיכנס להיכל המלך זה עד כמה שהאדם הוא לא רק פרטי לעצמו אם הוא רק יחיד את עצמו וחושב על עצמו ודואג לעצמו הוא לא יכול להיכנס להיכל המלך. העצה היא כמו שאומרים רבותינו איך נכנסים להיכל המלך, להיות במדרגה שהאדם חושב רק על הכלל זה מדרגה גבוהה, אבל שהוא לא יחיה רק את עצמו זה כבר לא כ"כ גבוה. כביכול מציאותו ית"ש הקב"ה לכל הוא לא שייך רק לתפיסה שנקראת יחיד, ומי שרוצה להגיע למקום שנקרא היכל המלך הוא לא יכול להיות רק בבקשותיו הפרטיות. לכן יש כאן בקשה שה' יפתח את השפתיים כי על דרך כלל האדם נכיש לתפילה לבקש על עצמו, בקשה שהאדם מבקש על עצמו על זה לא צריך לבקש שפתי תפתח, אבל מטבע של ברכה של כל עניינו היא בקשה על הכלל זה לא טבע האדם וצריך לבקש. יש פה שני סיבות א. מחמת שהתפילה נמצאת בהיכלו של מלך ושם צריך רשות כדי לדבר. אבל הסיבה השנייה היא ב. שהמקום שממנו ידבר האדם עד עכשיו זה ממקום הנפש הפרטית של עצמו אז האדם צריך לגלות מקום פנימי יותר, צריך לבקש על זה כי הנטיה הטבעית היא לבקש על עצמו.

זה ראשית הגדרת הדברים במהלכי הדעת, אבל בלשון פשוטה יותר לחוש דנפש. מה כוונת הדבר עומד בהיכלו של מלך, הרי ודאי שבמשל הגשמי הפשוט שכך

הנפש תופסת את הדברים, האדם עומד בשמו"ע באותו מקום שעמד לפני כן. היכל המלך זה לא בלבד הגדרה ששם האדם נמצא, כוונת הדבר, בכל עצם תפיסת החיים, תפילה היא מעמידה בעצם את הצות קומת החיים איך תופס אותם. כשהקב"ה ברא עולם חידש בריאה, ברא נבראים במקום שהוא חידש, ובאותו מקום שחידש הוא יתר שני תפיסות, יצר תפיסה של קל מסתתר, ויצר תפיסה של ושכנתי בתוכם. ובלשון ברוה ופשוטה: הוא יצר תפיסה של חיים שהאדם יכול להרגיש שיש עולם ויש בורא והעולם כאן והבורא שם, אבל הוא רא גם תפיסה שהאדם חש מרגיש ברור את המציאות האמיתית המוחלטת לא רק שיש בורא שברא את העולם, אלא שמציאותו ית"ש מתגלה לנשמות ישראל, מורגשת לנפשות במעמקי לבבם, הוא ברא בריאה שמי שעמל מתייגע מחפש משתוקק ומכוון את חייו אל התכלית האמיתית. אז מציאותו ית"ש עומדת אצלו כדבר נוכח וברור לא פחות מהשמש. בלשון ברורה מציאותו ית"ש מתגלית בלבבות למי שמחפש באמת. המכוון של התפילה היא לא הבקשה ע"מ למלאות את צרכיו, זה האמצעי, זה לא רק ההודאה והשבח זה לא התכלית. כל אלה קיימים אבל המכוון של התפילה של ההודאה של הבקשה והשבח המכוון הוא להכיר את מי שמתפללים לו להכיר את מי שמבקשים ממנו ואת מי שמודים לו, התכלית שמכח הלהודות ולשבח יהיה לנו הכרה במי שאנחנו משבחים אותו, אדם יכול להודות כל ימי חייו אבל זה דומה לאדם שיש לו קרוב חו"ל ומפרנסו ומעולם לא ראה אותו ואינו מכיר אותו.

כל התפילה פונה לתפילת שמו"ע המכוון שבתפילת שמו"ע. מה האמצעי ומה התכלית האם האמצעי הוא עומד לפני המלך והתכלית זה לבקש או שהאמצעי זה לבקש והוא רק היכי תמצו להגיע לעומד לפני המלך? הסברא החיצונית והפשוטה שהאדם יכול לסבור ששבכדי לבקש מפלוני איזה דבר אז אני צריך לעמוד לפניו, ככל שאני קרוב יותר אז אני אשיג את המבוקש יותר. מי שמעתיק את המשל הזה לתפילה הוא איבד את תכלית התפילה ובלשון חדה יותר הוא איבד את תכלית החיים. תפילה שהיא בקשה שהיא שבח שהיא הודאה כל החלקים האלה של התפילה זה ה"ת להגיע להכרה יותר חושית בבורא ית"ש. על זה נמאר ה' שפתי תפתח, בשאר מדרגות התפילה נתפס שהתכלית היא השבח וההודאה בחלק זה הנשפש תוספת שהברכות שבח והודאה זה ה"ת לעומד לפני המלך, בהגדרה יור פשוטה וברורה, האדם מבקש מהקב"ה שהדיבור שלו יבוא מאותו מקום שהשבח יביא אותו לאותה הכרה במציאות ה' ולא יהיה שבח בלבד. אדם שמחכה לתפילה כי יש לו הרבה חולים התכלית אם הוא בר דעת שכל החולים בעולם זה כי חסר לו בהכרתו ית"ש, במעמד הר סיני שההכרה היתה ברוה כל החולים יתרפאו. התכלית היא לא הברכה אלא הגילוי של מקור הברכה שזה הבורא

ית"ש. "תפילה לעני כי יעטוף" תפילת העני, הבקשה, היא רק העטיפה והמכוון זה הכרה חושית במציאותו ית'. חסר לעני פרנסה ומבקש את זה, אם עיקר המכוון הוא לאותו שפע על זה לא נאמר "כי יעטוף" אבל כשאדם חי בהשקפה נכונה ששם ברור לו שהתפילה היא היא כלי להכרה חושית, אז זה רק עטיפה, א"כ כשאנחנו מבקשים ה' שפתי תפתח אנחנו מבקשים שפתיחת הפה יתגלה לאדם שהבקשה השבח וההודאה זה עטיפה להכרתו ית"ש, כלומר שמי יפתח לי את השפתיים? שהפתיחה של השפתיים שלי יבוא ממנו ית"ש, כלומר שכל מה שאני יכול לפתוח את שפתי זה יהיה מההכרה שהוא ית"ש פתח לי אותם ואם מאותו מקום נפתח השפתיים אז הם שואלים את מציאותו ית"ש, לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון, ההבנה השפוטה שהעבודה של האדם לערוך את רצונו בליבו וה' יענה, אבל לפי המתבאר, יש עבודה לאדם לערוך את ליבו שמה שהוא מבקש בפה שבח בקשה והודאה רצון הלב הוא הכרה במציאות הש"ת בעיקר, צריך להיות שזה יהיה עיקר המכוון של הבקשה. לשון חז"ל "נתעטף הקב"ה כשמלה ומשם יצא אורו לעולם" כלומר כל גילוי שהקב"ה מגלה בעולם כביכול הוא מתעטף באותם גילויים, יש לנו עבודה לגלות את מי שנמצא בתוך העטיפה. כשאנחנו מעמידים את הדבר

א"כ בהתחלת שמו"ע, זה ברור ופשוט לכל בר דעת, זה לא יתכן שכל מהלך החיים יהיה באופן אחד וכשבוא תפילת שמו"ע גברא חד חזינא, יש מעשה באחד שבא לרב ואמר שיש לו מחשבות זרות בתפילה אז הוא אמר לו זה לא זר זה המרגה שלך אתה חושב איפה שאתה נמצא על דרך כלל אדם שחושב על עסקים זה לא זר לו.

צריך שיהיה לאדם שייכות למדרגה של שמו"ע, חושי באדם. זה גילוי של מדרגה שצריכה להיות קיימת בגילוי האדם איך הוא תופס וחי את החיים. כל זמן שהאמת הברורה והפשוטה רחוקה מהמושכלות של האדם וק"ו שרחוקה מכיליותיו, ברור ופשוט שהמדרגה של תפילת שמו"ע שלו היא לא המכוון שעליה תיקנו אנשי כנה"ג את התפילה. ראשית צריך שיהיה ברור לאדם מאוד מאוד, מה זה חיים (מה שבעולם החיצון מכוסה מאוד צריך שיהיה נגלב בעולם הפנימי), הקב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא ובעל האומנות לא פורש מכלי אומנותו אז התורה כולה עם כל חלקיה היא כלי לגלות את בעל האומנות, המקום הברור שבו הוא מתגלה זה תפילה, אבל זה המכוון בעצם של כל היצירה כולה. כשאנחנו מגלים על גילוי של בעל האומנות זה לא רק במהלכי דעת אלא מדובר על הכרה חושית מוחלטת במציאותו ית"ש, יש את ההכרה של מהלכי ההנחה ששייכים למהלכי הדעת ויש את ההכרה החושית של הלב, כמו שהאדם מרגיש האם קר או חם האם זה קיץ או חורף כך צורת חיים אמיתית היא שהאדם חש ומרגיש את

הנוכחות הברורה שלית אתר פננוי מזה, הכלי לזה זה כל התורה כולה בעמל ובמסירות, זה צורת חיים היפך הצורת חיים הגמורה שקיימת בחוץ, אבל ראשית צריך שיעמוד לנגד עיני השכל מה היא צורת חיים מבוררת ושלמה שזה הכרה חושית. כאשר יש לאדם דביקות אמיתי בתורה ובקיום מצוותיה בהכרח יש לו הכרה חושית ום לא ע"כ שזה לא שלם. זה צריך שיהי המושכל הפשוט והברור שעל זה עומד כל מציאות החיים זה לא ידיעה בלבד זה התפיסה הברורה ותו לו.

כשזה ההשקפה עוד לפני שזה מגיע למדריגת לב, הכרה חושית ברורה מכל תורה ומצוות, אז כשהוא יגש גם לתפילה הוא יגש בצורה שזה לא כספומט שמש מוציאים מה שרוצים אלא זה מקום לגלות את המציאות החיים.

לבר דעת דקדושה שאלה מעיקרא ליתא, התשוקה הזו לגלות את המציאותו ית"ש שזה יגיע לשפתיים על זה אנחנו מבקשים. שנקודת הרצון הלב הפנימית תתגלה ומכח זה יבוא הדיבור ל כל השבח בקשות והודאות.

הקב"ה יזכה אותנו שנזכה ראשית לדעת אמת לחפש את האמת להכיר את תכלית החיים הברורה מאוד, שהיא מציאות הבורא ית"ש בחוש ברור, ואז לזכות שהתפילה שלנו תבוא מאותו מקום פנימי והיא תתקיים ותתגלה ומלאה הארץ דעה את ה' שאז ידעות כל הברואים מקטנם ועד גודלם את מציאותו ית' בחוש ברור

תפילה_004_ מטבע של ברכה

בעכו"ם הוא כי אצלנו חסר בגילוי. עד כמה שאצלנו לא יהיה חסר "אז אפוף את כל העמים שפה ברורה" לגילוי גמור אצל האומות, אם אצל האומות יש חיסור בגילוי זה הוראה שחסר אצלנו. כל גילוי שחסר בעולם ע"כ שחסר בישראל. זה ראשית ההבנה הברורה איך שייך להמשיך בתפילה כעומד לפני המלך. שמע ישראל היא בקשה על התכלית שלעת"ל אבל הוא לא העמדה באותה מדרגה.

ננסה בעז"ה להבין מה נקודת החיסרון ואיפה בא התפילת שמו"ע להעמיד את אותה השלמה. ראשית ברור ופשוט לכל בר דעת מצד צורת הבניין של שמו"ע. התפילה מתחילה בברכת אבות ומסתיימת בשים שלום. ברור ושפוט שהתפילה שנקראת בכללות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה זה נאמר בכללות בכל התפילה בברכות השחר לתפס"ד ומשם ליוצר ומשם לעמידה. בעמידה גופא בתוך התפילה גופא יש כאן סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, אז איפה השלימות? במטבע האחרון של ברכות שמו"ע שים שלום, (יש עוד מהלך של נפילת אפיים שזה עוד סוגיית אחרת), אבל ראשית כל תפילת שמו"ע שתיקנו אנשי כנה"ג, בפרטות אנחנו מתחילים בברכת אבות, שלימות השמו"ע זה לא עוד ברכה ועוד ברכה עד שמגיעים לחי חוליות שבשדרה אלא כשאדם מתפלל בשמו"ע בצורה האמיתית יש כאן מטבע של עלייה עד שים שלום. כל דבר באבחנה של לשון חז"ל סוף מעשה בחמשה תחילה אז כשאנחנו עושקים עכשיו בתחילת השמו"ע צריך להבין מה התכלית ואז לדעת איפה זה מתחיל לפי זה. בשים שלום אנחנו אומרים כי באור פניך נתת לנו תורת חיים וכו' איפה תכלית כל השמו"ע? במילים אלו. מתי היה אור פנייך? במעמד הר סיני "פנים בפנים דיבר ה' עימכם" היה פעם אחת ביצירה כל השיישים ריבוא היו במדרגת נבואה. ק"ש- זה שלימות אחת. ברכת אבות בכלל ובפרט "באהבה"- מדרגה שנייה. ושים שלום- מדרגה שלישיית הכרה חושית ברורה פנים בפנים דיבר ה' עמכם.

קצת בהבנת שורשי הדברים בקומת הנפש, כל מהלך העבודה באופן ברור וידוע הוא נבנה באופן של וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, כמו שאומרים רבותינו אין לך עוד ידיעה אחרת שנצרכת לנפש זולת ידיעה זו. איפה ההכרה הזאת נמצאת בנפש האדם? זה נמצא כלשון הפסוק וידעת היום ידיעת מוחין והשבות אל לבבך צריך להשיב את זה אל ליבו של האדם. זה מתחיל במח והעבודה דברים היוצאים מהלב נכנסים אל הלב מהלב שממנו הם יצאו לשם חוזרים. עומק עבודת התפילה לפי חלק מהשיטות בדברי רבותינו עניינו שמכח הדיבור שהאדם מדבר הוא משיב אל הלב את אותם הדברים שהוא מקבר "האמנתי כי אדבר" מצד כך ההגדרה שכאשר האדם מדבר דיבורי תפילה (ודאי שיש הבחנה של "עומד לפני המלך" אבל זה עוד הבחנה)

כל התפילה היא מטבע שתיקנו אנשי כנה"ג "ברוך אתה ה' אלוקי ואלוקי אבותינו וגו' " מטבע הברכה א"כ מתחיל בלשון של ברכה "ברוך, מהו המטבע של הברכה שמצד כך כל התפילת שמו"ע מתחילה במטבע שנקרא "ברוך". לשון ברכה כמו שעומדים הראשונים כידוע (הרשב"א ועוד) לשון הגמ' בברכות "ישמעאל בני ברכני" כשחל שם הברכה "שיגלו רחמך על מידותיך ותתנהג עם בני במידת הרחמים", שורש הדבר שצריך ביאור הוא מה שייך ברכה כלפי מעלה, הרי לכא' כל ברכה לפי ההבנה הפשוטה זה חל במקום שיש חסר, אבל במקום שאין חסר, אצל הבורא ית' אין סוף ב"ה, אין שם חסר כלל. מבארים הראשונים (דברים ידועים) הברכה כמובן אינה חלה עליו ית' "כלום חסר דבר בבית המלך" א"כ עצם התפיסה של ברכה היא להמשיך את השפע ממנו אלינו "ויגולו רחמך וכו'" זה היחס של הגילוי שלו אלינו על זה חל הברכה. אלו דברי הראשונים, דברים ברורים.

ננסה קצת להתבונן ולהבין מהי הברכה. ראשית לעמוד בכללות ואח"כ בפרטות מה ששייך לתפילת שמו"ע. כהגדרת הדברים אחד מן השאלות שעמדו עליהן רבותינו מצד תפיסת הבניין של תפילת שחרית, כשאנחנו מגיעים לברכות יוצר אור שמה נאמר "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" לכא' כשבמטבע התפילה אנשי כנה"ג תיקנו את הפסוק כאן לכא' כבר גנוז וכלול כל שלימות קומת האדם. הרי תכלית כל הבריאה הוא אחד ושמו אחד "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" א"כ כשמזכירים את המטבע הלשון "שמע ישראל וכו'" לכאורה היה צריך להיות כל שלימות קומת התפילה תגיע עד הפסוק הזה. הרי כפי שדובר בארוכה לעיל אין תכלית התפילה הבקשה ההודאה והשבח אלא הם רק כלים להגיע להכרה חושית במציאותו ית"ש. כשבמטבע התפילה נאמר שמע ישראל וכו' כאן לכאורה כבר יש הכל. מי שמסתכל על התפילה במבט של בקשה שבח והודאה אז העיקר אצלו זה ברור שהשמו"ע אבל לפי התפיסה הפנימית א"כ לכאורה שלימות קומת התפילה צריכה לעמוד ב"שמע" מה יש יותר בבריאה מה' אלוקינו ה' אחד? לכאורה לא קיים יותר מזה, מה שייך שיהיה אחרי ק"ש המשך של תפילה. ראשית בלשון פשוטה ולאחר מכן בהבנה יותר בכוחות נפש האדם.

גם כשאנחנו אומרים ה' אלוקינו ה' אחד אין כאן תכלית. כמו שאומר רש"י ה' שעכשיו נקרא אלוקינו יתגלה לעת"ל כה' אחד על כל העולם כולו. א"כ כשאנחנו אומרים שמע ישראל שעכשיו הוא אלוקינו ורק לעת"ל יהיה אחד אין כאן שלימות חסר כאן הרבה מאוד, לכאורה איפה חסר עכשיו? חסר באומות העולם. אצלנו לכאורה הגילוי הוא כבר ה' אלוקינו לפי פשטות הדברים. אבל זה ברור ופשוט לכל בר דעת שהחיסרון שחל

עכשיו נבין מהם ג' המדרגות א. ק"ש ב. אבות והשלמות שלה היא ב"למען שמו באהבה" ג. שים שלום.

בקר"ש האדם מגיע להוי' היה הווה ויהיה אלוקינו הוא המנהיג של כל הבריאה כולה והגילוי של זה חל על ישראל, שיש להם השגחה פרטית, משא"כ באומות העולם כמו שמאריך הרמב"ם ועוד. אז עם ישראל שמע ה' שעכשיו אלוקינו מנהיג אותנו מכח כך אנחנו מגיעים להכרה ברורה במציאות הבורא ית"ש שהוא מנהיג את כל המציאות מכח אהבה פנימית שהוא אוהב אותנו. זה נקרא שמע ישראל וכו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד עשה עושה ויעשה לכל המעשים. המדרגה של הגילוי כאן היא מדרגה של גילוי של הנהגתו ית' שמנהיג כל אחד ואחד מנשמות ישראל שמנהיג כל אחד בפרטי פרטות מכח האהבה, כאשר האדם אומר שמע ישראל וכו' הוא מגיע לאותה הכרה (או לפחות צריך להגיע...) שכל הבריאה כולה מונהגת רק ממנהיג אחד, זו הכרת הדעת שהאדם מכיר בקר"ש אבל זה נמצא במדרגת מהלכי הדעת, העבודה של שמו"ע, אנחנו מברכים (ממשיכים, המבריך את הגשמים) שאת אותה ידיעה שידענו בקר"ש שהקב"ה מנהיג את כל הבריאה כולה אבל עומק ההנהגה בא ממהלכי האהבה כאשר זה חל אצלנו על זה אנחנו אומרים בבברכת אבות "למען שמו באהבה" כאשר האדם יודע שהקב"ה מנהיג את הכל מכל האהבה זה ידיעה אבל זה לא מגלה את האהבה, בשעה שהדברים עוברים ממערכת הדעת ונקלטים בלב הוא מכיר את ההנגה ואת המנהיג ואת האהבתו אז כמים לפניו וכו'. הנפש משיגה את זה בהכרה חושית במציאות גמורה. כשם שמתגלה אהבתו שלו אלי כך מתגלה אהבה שלי. ברכה ראשונה שמכוחה אנחנו מתחילים ומברכים. מה זה ברוך אתה ה'. במילים ברורות ופשוטות אנחנו באים להמשיך את גילוי שהאתה ה' אלוקינו יוברך ויתגלה אצלנו.

ברכה מצד התפיסה הפנימית שלה כאשר הוא מופשט מהתפיסה החיצונית שהוא מבקש רק פרנסה ורק ביראות ורק ורק את כל וכו' אלא הוא נוגע בעצם התפיסה הפנימית של הדברים אז "ברוך אתה ה'" אז אני בא להבריך את גילוי של הקב"ה אצלי זה עומק הברכה תכלית התפילה כל הברכות כולם היא להגיע להכרתו ית' זה תכלית הבריאה ותכלית השמו"ע היא "באור פניך וכו'". דברים העומדים ברומו של עולם. אבל יש כאן מדרגות איך עולים בזה. מדרגה ראשונה קר"ש שהאדם מכיר את ה' אלוקינו שפועל את הכל מכח האהבה אבל זה עדיין הכרת המוחין. בתחילת שמו"ע שורש הברכה הכללית כמו שכתוב בראשונים כל ברכת אבות היא כנגד אבהרהם שמידתו אהבה כלומר כאשר הגילוי של הקר"ש של ה' אלוקינו ה' אחד מתגלה בלב זה יוצר אצל האדם אהבה. כאשר האדם אוהב את זולתו לא חייב להיות שהוא רואה אותו פנים בפנים. גם גילוי שלא מתגלה פנים בפנים אחורי יראו כלומר מתגלה

הוא משיב את הדברי האלה אל ליבו מכח הדיבור של התפילה הוא משיב את ידעת מוחו לידיעת הלב אלו הם שם תפיסות בהגדרת תפילה. יש שני הגדרות שורשיים, הגדרה אחת פשוטה הוא מדבר כדבר איש אל רעהו, אשפוך נפשי. עבודה שנייה בתפילה- האדם מחיל את הדיבורים האלה בליבו ומדרגת הלב הופכת למדרגת ידיעת המח. החלק השני של התפילה שעניינו וידעת היום וכו' כאן יש את ההדרגה שדיברנו בה מקודם. באופן כללי יש שני גילויים שהאדם בהם מכיר את בוראו (אולו דברים יסודיים) הכרה בה' ית' יש לה שני תפיסות בנפש. הא' נקרא בלשון רבותינו "יראהו בעין שכלו" מה שהאדם כביכול רואה את הקב"ה בעין השכל. המדרגה השניה זה "יכירו במצפוני לבבו". הכרה אחת שהאדם מכיר את הבורא ית"ש "כי אעין בעין יראו" החרדים בתחילת הספר בפרקים הראשונים, הוא שואל את השאל הברורה מדבר בארוכה גדולה הרי כל ישראל אמאינים בני מאמינים ואומר ההכרה בקב"ה היא דיראה את הדבר כמו שבהכרה גשמית האדם מכיר את הדברים כך יראה בעין השכל את השי"ת, צריך להבין מה זה, אבל ראישת זה הכרה אחת. ההכרה הזו שייכת למערכת שנקראת ראייה "ויוחזו את האלוקים" ראית האלוקות. המדרגה שנייה שהיא הרבה יותר קרובה אלינו זה הכרת הקב"ה במצפוני הלב, כאשר זה בעיני השכל זה נקרא "כי באור פניך נתת לנו" פנים בפנים דיבר ה' עימכם" אבל עבודת התפילה מתחילה הרבה למטה מזה ושם העבודה היא הכרת הקב"ה הבמצפוני הלב. כאדם שאוהב את חברו שאפי' שהוא מעולם לא ראה אותו אבל הוא יודע מקיומו אבל הוא יודע מקיומו ומאהבתו אליו אז הוא מכיר אותו במצפוני הלב של כמיים הפנים לפניו אפי' שאין לו ראייה גמורה אבל קיים במדרגת הנפש אהבה גם לדבר שמעולם לא ראיתי אותו ואפי' שמעולם לא אראה אותו. בן יכול לאהוב את אביו אף אם מעולם לא ראה אותו אלו שנהי תפיבות בנפש. הקומה העליונה שהיא תכלית הבריאה הגאולה העתידה כי עין בעין יראו זה סוף השמו"ע שים שלום. אבל תחילת השמו"ע בעצם זה קר"ש צריך להבין אבל שם יש מהלך שההכרה מגיע ממקום שהאדם מכיר את הקב"ה אבל ההכרה באה במצפוני לב לא בראיית עיני השכל אלא המצפוני הלב זה מדרגה שיכולה להיות שייכת לכל אדם, על המדרגה הראשונה נאמר לא פחות עלמא בלו' צדיקים דמקבלי אפי' שכינתא בכל יומא הם מקבלים את הפנים של השכינה. כלומר יש להם גילוי במדרגה שנקראת מעין "פנים בפנים".

מדרגה שהאדם מכיר את הבורא בנפש שלו זה קיים בכל נפש ונפש זה מדרגה שקיימת בטבעיות בתוך העולם הגשמי שבו אנחנו נמצאים רק צריך להפנות את זה לבורא ית"ש, כל אחד מכיר את זה בנפשו אהבה טבעית. אך הכרת עין השכל זה מדרגה שלא נתפסת בחוש גשמי.

בספרים שהזכירו יש [בחוה"ל לשונות קצרים, יש ברמב"ן צרורה בצרור החיים, יש בר' יונה] במה שהוזכר לעיל [גם ספר הברית בחלק החארון] כל אלה דיברו איך להביא את האדם לתכלית השמו"ע.

כמו שברור בנפש האדם שיש לאדם מח, וברור שזה כלי לעסק התורה הקדושה גם אם יהיה מהלך של והשבות עדיין המח הוא כלי לעסק התורה הקדושה, כאשר מתגלה במח ההארה לשון ר"ד המימוני איך שהוא מזכיר את זה הברקה אלוקית אז האדם בעין השכל מלבד עסק התורה הקדושה לארכה ולרחבה בביקיות ובעיון נפתח לו שער לעסק התורה הקדושה זה הדרך שדרכו בה רבותינו גדולי הדורות וכתבו את דבריהם. תכלית השמו"ע. כל מהלך החיים צריך להיות באופן של ולואי שיתפלל האדם כל היום כולו. כל תבנית צורת החיים צריכה להיות בנויה של לא מצא כלי מחזיק ברכה אלא השלום. תיסת החים בכל צורתה צריכה שתהיה כעלייה בהכרה לפנים מהכרה מכיר עוד ועוד ויותר דק ויותר דק והתקשרות יותר נפלאה. אילו יצויר שכולנו הינו יכולים לכוון בשמו"ע כדבעי אז היה ביאת גואל, אבל זה לא ככוונה רק שהשכל מכוון את האותיות את התיבות ופירוש המילות אלא כוונת הדבר שמדרגת השכל והלב היו מכוונים לסדר העלייה של התפילה, להבין מה צורת העלייה של השמו"ע היא מתחילה בהחדרה של גילויי האהבה שמתגלה בלב ועולה להכרה במציאותה' ית' בשכל

ראשית צריך לצאת מהתפיסה שתפילה זה רק בקשה. לקבל את התפיסה שמבוארת בדברי רבותינו. שכל צורת המטבע של התפילה היא עליה.

הקב"ה יזכה את כולנו שנזכה בעזר ה' להכרה שלימה בלב בשכל בהתדבקות ברורה בבורא יתש אמן ואמן.

שהשפע בא ממנו אבל אני לא רואה אותו. ודאי שכשהאדם נמצא רחוק מאוד ממציאותו ית' שם האחורי יראו שאפי' אינו רואה מי נותנו. כאשר האדם יצא מהקטנות הגמורה ובמהלכי הדעת יש לו הכרה ברורה מי נותן מי מנהיג זה נקרא אחוריים של גדלות זה לא קטנו הדעת השאדם לא מכיר כלל מי נותן. הוא מכיר אבל לא רואה. כאשר ההכרה חל בלב כאשר בק"ש חל באבות זה המהלך של שמו"ע, מעמידה את האדם שמה שהיה ידוע קודם לכן עכשיו הוא ידוע במדרגה שנקראת לב. זה לשון רש"י שמביא את הגמ' בפסחים כידוע עם יעקב שמא פסול יש בכך ענו ואמרו וכו' כך אין בליבנו אלא אחד וכו' לעולם ועד. זה מה שגילויי של הקבה מתגלה אבל לא בפנים בפנים. הקץ זה עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון. נסתתמו עיניהם וליבם של ישראל. למה פרשה זו סתומה. עיניהם וליבם מצד הקילקול זה עין רואה ולב חומד. אבל כאן אנחנו עוסקים עכשיו סתימת העין זה כי באור פניל וסתימת הלב זה למען שמו באהבה ברכת אבות. יש כאן שני העלמים בגילונ שם ה' ית' אבל התכלית היא מה שהאד יוצא לא רק להכרה חושית באהבהתו ית' שזה עיקר ברכת אבות. לטח"מ יש מהלך שהאדם עולה לדעת של ראייה זה סוד עסק התורה בשלמותו. ההבנה הפשוטה אומרת שצריך להתעתיק את הידעות ללב אז ההעיקר זה למען שמו באהבה שידיעת המח נהפכת להיות בלב אבל התכלית לחזור למח כי באור פניך בתורה יתגלה ששם אדם מגיע למדרגה של ראייה שהוא רואה בעין שכלו את הבורא ראיית הבורא ית' מכח תורתו זה תכלית הבריאה וזה תכלית שמו"ע קודם העבודה זה וידעת היום והשבות אל לבבך להעתיק ללב מכח אבהא אבל סוף מעשה בודאי היא עבודה של כל החיים זה לא פעם אחת, אבל חייב להיות שבתחילת הסדר של הדברים ברור מה הסוף מעשה. החלק הראשון הרבה יותר מוכר החלק השני הרבה יותר רחוק מהנפשות ורחוק אפי' מעצם הידיעה וההבנה שקיימים כאלה מקומות. הדברים האלה מבוארים בארוכה ובהרחבה מאוד בדברי רובתינו. הרמב"ם בארוכה גדולה בחלק שלישי של המורה (נא-נג) מעמיד את הסדר של התדבקות האדם בבורא מכח לא רק מחשבת הלב אלא גם המח.

בנו של הרמב"ם ר' אברהם בספרו המספיק לעובדי ה' בסופו מעמיד את סדר העבודה הפנימית להגיע ל"כי באור פניך". בן בנו דור שביעי לרמב"ם ר' דוד במימוני יש ספר שנקרא מדריך הפרישות הוא מבאר בארוכה לפי סדר הברייתא של ר' פנחס בן יאיר מבאר בארוכה איך להגיע ל"כי באור פניך".

החרדים בפרקים הראשונים מרחיב איך להגיע ל"כי באור פניך", להגיע לשם זה עמל של חיים זה עבודה של בריאה אין הכוונה לקפוץ מיד. אבל יש כוונה של סוף מעשה שבמחשבה תחילה יהיה ידוע מה הסוף. העמדנו את הדברין בקצרה ממש אבל הרוצה בשלמות יעין

תפילה_005_ עומד לפני המלך

שאומרים חזל מהבע"ח. אפשר ללמוד עצלות מהנמלה, אפשר ללמוד חסד. מה ההבדל אם לומדים את זה מבע"ח מאשר אם לומדים מהאבות? אם לומדים מהבע"ח, לומדים חסד לשם חסד, רחמים לשם רחמים. אבל כשלומדים את המידות מהאבות הקדושים, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי? במידות של האבות הקדושים איך הקב"ה מתגלה דרך המידות.

כל תפיסת ההסתכלות של האדם צריכה להיות באופן שכל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו. זה לא נפקמינא אם זה יהיה תפילה, תורה, אם זה יהיה גמילות חסד, אם זה יהיה מדות. הכל צריך לנבוע מתוך מבט של גילוי של הקב"ה בקרבו. כשאין לאדם את התפיסה של המבט הזה הוא יכול להסתכל בתורה כמציאות לעצמו, הוא יכול להסתכל על המידות כמציאות לעצמו וכן הלאה. זה מבט איך ישמעאל הסתכל על אברהם, זה מבט איך עשיו הסתכל על יעקב.

כל המציאות זה כלים לגילוי יתברך שמו. זה ברור שאם הכלי חסר אז אי אפשר שאורו יתברך יתגלה בתוך.

אבל זה כלי לגילוי ולא מידה בפני עצמו. זה דרך ארץ קדמה, בסוד הקדמה לדבר, שמכח ההקדמה לדבר הוא מגיע לחפצה של הדבר. הקב"ה רכב כביכול על מידת החסד של הדבר, והתגלה במידה של אברהם. וכן הלאה. אלו הם דברים ופשוטים למי שתפיסת החיים שלו הוא גילוי הקב"ה, והם רחוקים ממי שתפיסת החיים שלו שהוא מסתכל על הדברים לעצמו, עלמא דפירודא.

לפי זה נבין, לשון חזל בספרי, זה מובא בשל"ה ועוד, שהתפילה צריכה להיות באופן "אליו ולא למידתו". אדם רוצה רחמים, הוא יכול לבקש מידת הרחמים. הוא יכול לבקש מהרחמים. הוא רוצה חסד, הוא יכול לבקש מהמידה של החסד. על זה אמרו חז"ל אליו, ולא אל מידתו.

תפילת העמידה נקראת עומד לפני המלך. מה כוונת הדבר? יש את מציאות הבורא יתברך שמו. ויש את האדם. האדם עומד לפני מלך? במשל גשמי הכונה עומד לפני אבל כשנאמר עומד לפני המלך הכוונה שיהיה דומה לו.

כמה שהוא לא דומה לו איך הוא יכול לעמוד לפני יתברך שמו.

מעין מה שנאמר במגילת אסתר כי "אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", כלומר אדם בכדי לבוא אל המלך צריך לבוא בבגדי מלכות. אם הוא מגיע בבגדים שנקראים בלשון חזל "שק ועפר.." (להשלים פסוק). בלשון דנפש דידן, אם יש כביכול את הקב"ה ויש את מידתו של מקום, ויש את האדם שהמידות שלו שונים

ברכה ראשונה בתפילת שמו"ע נקראת בלשון חז"ל ברכת אבות. פשוטו של דבר ממש, הברכה נקראת ברכת אבות כי יש בה את האזכרה, אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב.

אבל מבואר להדיה בדברי רבותינו שהברכה שנקראת ברכת אבות, יש בקרבו שורש לכל התפיסה שנקראת תפילת שמונה עשרה. כל דבר שנמצא בראשית כולל את הכל בקרבו. כמו בנים הכלולים באב. כל הברכות כולם כלולים בברכות שנקראת אבות. כמו שכל ישראל נכללים באברהם יצחק ויעקב. גם צורת התפילה בנויה כמו צורת הכנסת ישראל בנוי. כמו שהכנסת ישראל בנוי באופן של אבות, לאחר מכן שבטים, לאחר מכן שבעים נפש ירדו אבותינו מצרים, לאחר מכן מתן תורה ששים ריבוא נשמות ישראל והשורש של הכל זה אבות.

כל אדם צריך לאמר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. כמו שביארו רבותינו יגיעו מלשון נגיעה. כלומר המעשים של האדם צריכים לגעת במעשים של האבות. פשוטו של דברים ממש, מידתו של אברהם חסד, מידתו של יצחק יראה מידתו של יעקב רחמים. שהאדם יגיע בחסד של אברהם, שיגע ביראה של יצחק, שיגע ברחמים של מידתו של יעקב של אבינו. זה פשוטו של דברים ממש אבל זה לא

תמצית הדברים וזה לא עומק המהלך בנפש.

האבות הם המרכיבים. האבות נקראות מעשה מרכבה של הקב"ה. בלשון פשוטה, יש רוכב ויש את המרכבה שנעשית כלי לרוכב. כביכול הקב"ה, כל תכלית הבריאה היא שיכירו גדולתו. תכלית הבריאה כולו היא ההכרה במציאות יתברך שמו.

הכרה במציאות יתברך שמו התגלתה ע"י האבות. אברהם השריש את הגילוי דרך המידה שנקרא חסד. זה לא שהוא גילה את החסד, אלא דרך המידה שנקראת חסד הוא גילה את הקב"ה.

יצחק אבינו גילה את הקב"ה דרך המידה שנקראת יראה. הוא לא בא לגלות את היראה אלא לגלות את הקב"ה דרך המידה שנקראת יראה. כן הדבר לגבי יעקב.

המידות הם כלים לגילוי של הבורא יתברך שמו. כשאני מכיר את מידת החסד אני צריך להכיר את בעל החסד. על ידי מידת החסד צריך להגיע להכרה של בעל החסד. בהכרה במידת היראה אני צריך להכיר את מי שאני ירא ממנו. זה נקרא שהאבות הם מרכבה. הם לא מרכבות למידותיו "מה הוא רחום אף אתה רחום.." אלא הם נקראים מרכבה מכיוון שבמידה שלהם הקב"ה התגלה. אלמלא ניתנה תורה היינו לומדים, כמו

לגמרי מהקב"ה הוא לא יכול להיות במהלך שנקרא עומד בפני המלך.

יש מחיצה מבדלת בינו לבין הקב"ה. מה המחיצה המבדלת? המידות של עצמו מבדילים. בלשון יותר חדה, כנאמר בפסוק "עוונותיכם היו מבדילים". כאשר יש לאדם עוון, יש מחיצה של ברזל נפסקה בין ישראל לאביהם שבשמיים. בלשון גשמי מה שמבדיל אדם מחברו, יש חציצה שמבדיל בינו לבין חברו.

מה מבדיל בין אדם לבוראו? בלשון כללי יש שני סוגי הבדלות. יש הבדלה של חומריות עד התוקף הגמור שלה שזה עברות בפועל. ויש הבדלה שהיא הבדלה מכח מה שהמידות של האדם לא דומים למידתו של מקום. זה שני מסך המבדיל.

יש מסך המבדיל ששייך לחומר. על זה אומרים רבותינו שאם אדם חי ומרגיש את מציאות השם יתברך בברור, אז ברור שאין לו עברות כי אם היה לו עברות אז היו מסך מבדיל בינו לבין הקב"ה. מסך מבדיל בקומת הנפש זה לא כמו מסך המבדיל בקומת החומר.

בעולם הגשמי מסך מבדיל מעמיד מסך של חומר. בעולם הנפש מסך המבדיל מעמיד שהנפש לא מרגיש את מה שנמצא לידה. כמו עיוור בגשמיות שעומד לפניו בן אדם והוא לא רואה אותו. אדם שחוש המישוש שלו לקוי אז הוא ממשש דבר והוא לא יכול להרגיש אותו. לשון חזל כידוע: "אוי להם לבריות שרואות ואינם יודעות מה הם רואים".

כאשר חושי הנפש זכים הם רואים מה נמצא כאן. כשחושי הנפש עכורים הם לא רואים מה נמצא כאן. הרי הקב"ה נמצא בכל מקום. מציאות יתברך מתמדת בנבראים בכל מקום, בכל זמן. אז למה האדם לא מרגיש את זה? כי יש לו מסך המבדיל על גבי הנפש. בתפילה, חלק פסוקי דזמרה בא לזמר עריצים כלשון רבותינו, לסלק את החומר שלו. קודם לכן בקורבנות לסלק את העברות שלו. כל זמן שלא קדם לתפילה קורבנות, כלומר יכול להיות שיש לאדם חטא, אין לו כפרה. אם יש לו חטא, יש לו מסך המבדיל שבגללו אינו יכול לעמוד בפני המלך. לא יכול להכיר את מציאות המלך.

אם הוא מדלג על הקורבנות וכמובן לא עסקין דווקא בדילוג בפה, יכול להיות שבפה הוא אומר את הדברים אבל

לבב רחוק, הוא רחוק מתפיסת הכפרה. על אף שמציאותו יתברך כאן, אבל הנפש לא מרגישה זאת.

אם סדר התפילה נבנית באדם כצורתו. קורבנות, כלומר מחילת עוונות. לאחר מכן הוא עולה בקומת הנפש של זיכור החומר, כשהוא מגיע לעמידה הוא צריך להגיע למקום שאליו נקרא בלשון חזל שהוזכר לעיל, שהאבות הם המרכבה. כלומר שהמידות שלו יכולים לעמוד לפני המלך.

אבות הם הם המרכבה, מה שנוגע למדרגה דידן של מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. כלומר האבות נקראים בלשון הפסוק "שהתלכו האבות לפני" – הם הלכו לפני הקב"ה. אתהלך לפני השם בארצות החיים. כאשר האדם נמצא בארצות החיים הוא מסולק מתפיסת המוות הוא מסולק מאותו תפיסה שהקב"ה שואל את אדם ראשון "איכה". מה אדם ראשון אומר? "את קולך שמעתי בגן ואחבא".

כל אחד מאתנו שהיה כלול בנשמת אדם ראשון, הוא מתחבא מהקב"ה. זה לא "בצל כנפיך יחסיון" שהוא מתחבא אצל הקב"ה מאחרים אלא רחמנא ליצן ההפך. מאז תפיסת הנפש היא שהיא מתחבא מהקב"ה עד שאדם מצייר בדעתו שחיים יכולים להיות בלי הכרה חושית במציאות הבורא יתברך שמו.

כשהוא אוכל מעץ הדעת, הדעת יכולה להטשטש עד כדי כך שהיא סבורה שאין כזה דבר הכרה בקב"ה. היא יכולה להטשטש עד כדי כך שאין זה עסק של האדם להכיר בקב"ה.

רבי דוד המיימוני, מצאצאי הרמב"ם כותב להדיא בספרו שאדם שלא מכיר את הקב"ה כאן בעולם הזה הוא לא יוכל להכיר אותו לאחר 120 בעולם העליון. וודאי שככל שהוא מכיר כאן יותר לאחר שהוא יצא מהעולם, ויהיה הפשטת החומר גמורה, כהוא יזכה להכרה יותר עליונה שם אבל מי שאין לו הכרה במציאות השם יתברך שמו זה לא נולד מהשעה שאדם מת והולך לבית עולמו. מי שנמצא כאן בעולם הזה בתפילת העמידה ויש לו הגדרה של עומד בפני המלך, לא רק בהגדרה שזה הדין של התפילה אלא בהגדרה שהנפש שלו נמצאת במקום של הגדרת הדין, הוא באמת חי כעומד לפני המלך. הוא אדם שיצא קצת, כל אחד לפי ערכו, מהמקום שנאמר את קולך שמעתי ו= בגן ואחבא".

המהלך הזה זה המהלך של האבות שנקראים אבות הם הם המרכבה.

כמו שאומרים רבותינו, בלשון המשנה, היה חטא אדם, לאחר מכן ראשון עשרה דורות, עד שבא נח, ולאחר מכן עוד עשרה דורות עד שבא אברהם אבינו והוא מתחיל מהלך חדש של תיקון החטא. מה הוא חטא עוד פעם? את קולך שמעתי בגן ואחבא. זה תמצית החטא.

ומה הוא התיקון? אבות הם הם המרכבה.

הפך גמור מקולך שמעתי בגן ואחבא זה ההפך הגמור של אבות ההם ההם המרכבה.

מתן תורה בנפש, מתי אדם מקיים את זה? כאשר הוא עומד בחוש לפניו יתברך שמו, בחוש גמור. כאן הוא מקיים את הזכירה. מההכרה הזאת הוא יוכל לעמוד ג פעמים ביום לפניו יתברך שמו.

תפילת העמידה כעומד לפני המלך לפי המתבאר עד כמה שהמידות שלו אינם דומים למידות של אבות אז יש לו מסך המבדיל בינו לבין הקב"ה. לא רק מסך המבדיל של עבירות, לא רק המסך המבדיל של החומר, אלא מסך המבדיל של מידות. כשהוא תיקן את המידות, ובדקות יותר תיקן את המוחין שלו הוא יכול לעמוד בפני מלכו של עולם.

אז מה היא העמידה לפני המלך? משל למה הדבר דומה, כאשר האדם עומד לפני מראה, לפני ראי, אז מה שיש אצלו זה מה שרואים בראי. יש אספקלריא המאירה של משה רבנו. יש אספקלריא שאינה מאירה של כל הנביאים האחרים. מה ההגדרה של אספקלריא? מה שקיים במציאות זה מה שרואים באספקלריא.

שטחיות התפיסה – אני עומד לפני הקב"ה. אבל אמיתת הדבר הוא שכאשר האדם עומד לפני הקב"ה הוא צריך להיות אספקלריא. מה צריך לראות באספקלריא? את הקבה כביכול. מי שמגיע לפני מלכו של עולם ורואה את עצמו, הוא לא עומד לפני מלכו של עולם. תפילת העמידה כעומד לפני המלך הוא נעשה אספקלריא לגילוי הקב"ה. הוא לא מגלה את עצמו. הוא מגלה את הקב"ה. זה הטעם הברור של מה שהוזכר לעיל, שאין בתפילת שמונה מקום לבקשות פרטיות כי אם יש שם פרט אז זה המסך המבדיל לגילוי הקב"ה. כמו שבמעמד הר סיני גילוי הקבה הוא רק כאשר יש שישים ריבוא כך בכל תפילת עמידה מצד מדרגת גילוי הנפש, עד כמה שיש שם אדם פרטי הפרטיות של האדם היא מסך מבדיל לגילוי הקב"ה, כי יש שם אני. כאשר מעמידים את כל הכנסת ישראל, ישראל הם גילוי של הקבה בעולמו.

עיקר דין תפילה בציבור חלה על תפילת שמונה עשרה. גם כלפי מניין מאחר ושם מתגלה המהלך של תפילת ציבור.

כל עומד לפני המלך שאני אהיה אספקלריא לקבה. זה לא שאני עומד לפני המלך.

צריך להבין את התפיסה של עומד לפני המלך. אדם יכול להגיע לתפילת שמונה עשרה והוא ניגש במהלך שאני ישב לקב"ה, אני יודה לקב"ה ואני יבקש מהקב"ה אבל הצורה האמיתית של תפילת עמידה היא שישראל הם אספקלריא לגילוי הקבה בעולמו. זה נקרא, האבות הם הם המרכבה.

תפילת העמידה התכלית שלה לגלות מציאותו יתברך בעולם, מי שיכול לעמוד לפני המלך זה מי שהוא זך, נקי. וככל שהוא זך ונקי, כך הקב"ה מאיר דרכו יותר.

עד השלמות של מתן תורה, ישראל שעמדו רגליהם על הר סיני, כלשון הגמרא בשבת כידוע, פסקה זוהמתן, מה היא פסיקת הזוהמה? בזוהמה חלה עליו המציאות של "שמעתי קולך בגן ואחבא".

וכאשר נאמר פסקה זוהמתן, זוהמת הנחש מכח אכילת עץ הדעת. מה נאמר? וירד השם על הר סיני עד המדרגה של "ויחזו אלוקים".

שלמות הדבר קיים אצל משה רבינו. צריך להסתכל על החיים במבט, איפה ראשית הקלוקלו, איפה ראשית התיקון, איפה נפלנו עוד מעט ולאן צריך לחזור.

אדם הראשון קודם לפני החטא היה "אתהלך בארץ חיים" – הכרה במציאות השם ברורה.

חטא – "את קולך שמעתי ואחבא" תיקון – פסקא זוהמתן בהר סיני וירד ה' על הר סיני ויחזקו באלוים.

נפילה עוד פעם בחטא העגל. את קולך עוד פעם שמעתי קולך בגן ואחבא.

זכור את אשר עמדת לפני השם אלוקיך בחורב. זה הזכירה איך יש צורת אדם שחי בגילוי מציאות השם יתברך בחוש ברור. "לפני השם אלוקיך בחורב".

זכירה כזאת מולידה תורה. מי שאין לו זכירה גמורה של יום אשר עמדת לפני השם אלוקיך,

כשהוא מגיע לתפילת העמידה כעומד לפני המלך, מתי היתה פעם אחת שכל ישראל עמדו לפני המלך? במתן תורה כל שישים ריבוא נשמות ישראל עמדו לפני מלכו של עולם.

אנוכי השם אלוקיך התגלה לא רק כמצוות האמנת אלוקות אלא נתקו דברי תורה בליבם ונתקיימו בליבם. מה כוונת הדבר? נתקיימו בליבם? שהוא חי בהכרה חושית ברורה בגילוי השם יתברך.

כביכול השם בשמיים ואתה על הארץ אבל במעמד הר סיני התגלה "וירד השם על הר סיני" כלומר, שהגילוי הוא כנוכח פשוט שהאדם מרגיש כלשון הרמחל במסילת ישרים כדבר איש אל רעהו.

פנים בפנים דיבר השם עמכם. כל הכח שלנו לעמוד כל יום בתפילת שמונה עשרה, ג פעמים ביום הוא רק מהכח של מעמד הר סיני שעמדו שם לפני מלכו של עולם.

הכח של ההכנה של עם ישראל שלעמוד במעמד הר סיני זה

ההכנה שהיתה הכנת המידות של הכנסת ישראל, שיהיה להם מידות שהם יוכלו לעמוד במתן תורה בהכרה חושית לפניו יתברך שמו.

מתן תורה בציור של נפש זה לא רק דבר שהיה לפני כמה אלפי שנים, והנפש מאמינה שהיה מתן תורה והיה קבלת התורה ותורה מהשמיים וכל חלקי האמונה שהם אמת.

אספקלריא שאינה מאירה, הקב"ה מאיר דרכה פחות.
 אספקלריא המאירה, מדרגת משה רבינו, כביכול הקב"ה
 מאיר שם בשלמות.
 התכלית שדרכם הקב"ה יאיר בעולמו.

חזל הקדושים אומרים שמבואר להדיה בדברי
 רבותינו שבתחילת תפילת שמונה עשרה אדם צריך
 להעמד את עצמו ולכוון להיות מרכבה לקבה.
 השומר אמונים, מביא מדברי רבותינו, שאדם צריך
 להרגיל את עצמו, לאמר תמיד בלשונו, לבקש מהקב"ה
 שהוא יזכה להיות מרכבה למען יתברך שמו.
 להרגיל את הנפש לחזור על זה עוד פעם ועוד פעם.
 כמובן שאדם צריך להיות מחובר לדברים, זה לא רק
 מילים. מה כוונת הדבר? **שהוא יתפוס שכל מציאות
 החיים שלו זה רק לגלות על ידו את מציאות הקב"ה.**
 כשחזל הקדושים אומרים שאדם צריך להמליך את
 הקב"ה על כל אבר ואבר, במילים פשוטות, מלבד קיום
 הרמ"ח מצוות עשה, ושסה מצוות לא תעשה, שזו
 ההמלכה על האיברים, מצד המעשה. מלבד כך, מצד
 התפיסה הפנימית של הדברים, שיש מה שהלב של
 האדם מכיר את הקב"ה ויש מה שהמח של האדם מכיר
 את הקב"ה ויש מה שכל האיברים כולם מכירים את
 מציאות השם יתברך שמו.
 "כל עצמותי תאמרנה, " כולם מעידים על מציאות
 השם יתברך שמו.

תפילה_006_ כורע לפני המלך

תחילת הברכה של ברכת אבות שמבואר בגמרא, בברכות, שכאומר שם ה.ו.י.ה יש דין זוקף. כל תפילת שמונה עשרה מתחילה בכורע. בברוך-כורע, ואח"כ באתה. הוא מכופף את עצמו עד שיתפקקו חוליות שבשדרה. אח"כ בשם הויה הוא זוקף. הצורה של תחילת שמונה עשרה בנוי באופן של כריעה. ליתר חידוד, תכלית תפילת שמונה עשרה, מגיעה בברכת שים שלום. **בדקות תפילת שמונה עשרה מתחילה בכריעה ומסתיימת בכריעה, שים שלום זה כבר התכלית.** בברכת אבות, בכריעה ומסתיימת באתה שמך ולך נאה להודות אנחנו לך. שים שלום זה התכלית.

הרי שכל תפילת שמונה עשרה היא בעבודת הכריעה. נבין את עבודת הכריעה ועבודת הזקיפה. למי האדם כורע? דיני כריעה יש להם שני שורשים: האדם כורע בפני מלך, בפני מי שגדול ומופלג ממנו. כמו שמוצאים בבית המקדש, כפשוטו, בשורשי הכהן, היה מזכיר את שמו יתברך והיו נופלים על פניהם, כורעים ומשתחוים. כשיש דבר מופלא, ובעיקר עבד כלפי מלך, מגיע מהלך שנקרא כריעה. סיבה שניה שמבואר בדברי רבותינו שיש בגדר הכריעה היא כאב שרוצה לתת לבנו קטן, והרי גובה האב יותר מגובה הבן אז הוא מתכופף אליו על מנת לתת לו. סיבת הכריעה לפי זה היא לא ביטול בפני מי שמעליו אלא שהוא כורע על מנת לתת.

הכריעה פועלת לנפש להתבטל בפני מי שמעליו, מאידך הכריעה פועלת בנפש כדי לתת למי שתחתיו.
"כי לך תכרע כל ברך"

כשהגמרא אומרת להדיה בברכות מה גדר מצוות הכריעה בשיעור הכריעה, היא מביאה שתי שיטות: שיטה ראשונה- שיתפוקקו חוליות בשדרה. פקק כמו שמסביר רשי, המקום שמחבר את החוליות, יהיה בולט. מצד כך הכריעה מתגלה בגב של האדם. מאידך אומרת הגמרא שיראה יסיר (??) כנגד ליבו. **העבודה של הכריעה היא שהלב שלו יתחבר למח שלו.**

"וידעת היום והשבת אל לבבך" – יש ידיעת המח, וידיעת הלב. "חלל בקרבי" – שם צריך לגלות את האין עוד. מצד כך, מה היא עבודת הכריעה? הוא מכופף את הראש למדרגת הלב. הוא מוריד את ידיעת המח להכרת הלב. זה נקרא שגדול מתכופף לקטן. הגדול מתכופף לקטן בתוך נפשו.

ברוך, הברכה, הוא ממשיך את מחשבתו ללב. זה עבודה של כריעה.

תמצית הדברים, ראשית בשורשם ואחכ בהבנה יותר ברורה בקומת הבנת הנפש.

הכריעה גונזת בקרבה שני חלקים. היא גונזת ביטול לבואר יתברך שמו, ועבודה הכריעה מעבר לכך, פועלת בנפש האדם שהוא מעתיק את ידיעת מוחו לידיעת הלב.

כל מציאות תפילת שמונה עשרה זה העומד לפני המלך. כביכול כל מציאות התפילה זה כורע לפני המלך, לא עומד לפני המלך.

אז איך צורת התפילה של תפילת שמונה עשרה? כורע או עומד לפני המלך?

כאשר הוא אומר את שם הויה הוא זוקף אבל כשהוא אומר ברוך, הוא כורע, יתר על כן ב"אתה" עד שיתפוקקו חוליות עמוד השדרה..

מובא בראשונים, מובא שולחן ערוך שהמנהג שחל מכנסת ישראל נוהגים לכפוף בכל התפילות בימים הנוראים, מלבד כשאומר שם הויה שזוקף.

מתבאר בדברי הפוסקים, יש שתי צורות לתפילת שמונה עשרה. יש עומד לפני המלך. ויש צורה שכל תפילת שמונה עשרה, רובו ככולו, היא באופן של כריעה. לדינה לפחות ארבע פעמים של כורע. זה צורה בעצם העמידה לפני המלך שזה באופן כריעה.

מה הם שני החלקים של עומד לפני המלך?

העומד לפני המלך בתפילת העמידה זה עמידה של חיבור, זה עמידה של צירוף.

כל מציאות הבריאה כולה, יש לה תכלית אחת. הכרת הבורא יתברך שמו.

הלבוש של ההכרה זה התענוג שבהכרה.

תכלית הבריאה כולה היא ההכרה בבורא יתברך שמו.

אדם יכול לטעות ולחשוב שהתכלית זה תענוג וההכרה זה כלי לתענוג. לא, ההפך.

תכלית כל הבריאה כולה זה "וידעת היום והשבת אל לבבך כי השם הוא האלוקים בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד." תכלית הבריאה כולה זה ההכרה שאין עוד. אין עוד בהכרת הדעת במוחין, והכרת האין עוד בהכרת ייחוד הלב. זה תכלית הבריאה. אין תכלית אחרת לבריאה.

על גבי ההכרה הזאת, כלבוש לאותה הכרה, או בלשון אחרת, ככלי לאותה הכרה, יש את כח הנפש הנקרא תענוג.

זה מה שנקרא בפסוק "אז תתענג על השם". **כשיש לאדם הכרה אמיתית במציאות השם יתברך ההכרה חל עליה מציאות של תענוג.**

יש לו שני חלקים: יש את העומד לפני השם, מצד עצם התפיסה של עמידה לפני השם שהיא הכרה במציאות הבורא יתברך שמו. והעומד לפני השם – שיש שם תענוג של העומד לפני השם.

יש אדם שמקיים מצוות כי חייבים, יש לו תענוג? לא בהכרח.

יש אדם שעומד בתפילת שמונה עשרה, להגיע להכרה כעומד לפני השם זה עבודה אחת, אבל גם כשהוא מכיר, האם יש לו מזה תענוג? מי שאין לו תענוג בהכרה לא יכול להחזיק הרבה זמן לעמוד בפני השם. התענוג מושך אותו להשאר באותו מקום שהוא עומד בו.

למשל אדם שהולך ברחוב ושמע ניגון בוקע מחלון הוא עוצר שם, כי יש לו תענוג בזה.

עיקר האריכות בתפילה, כמו שמבואר בדברי

רבותינו, אין עיקרו נובעת ממה שאדם מכון

במחשבתו אלא האריכות נובעת מכך שלא רוצה

להתנתק מאיפה שנמצא. אבל בכדי שלא ירצה

להתנתק מאיפה שנמצא, צריך שני חלקים. צריך חלק ראשון של תענוג, וצריך חלק של הכרה במציאות הבורא יתברך. בזה נעוץ כל סוד החיים.

כאשר האדם נולד, באופן טבעי הוא לא מכיר את הקב"ה. על דרך כלל הוא מכיר את בני ביתו, את סביבת לימודו, ומה קורה בשעה שיש לאדם צרה ויש לו קצת אמונה? "אז בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד השם אלוקיך". כשיש לאדם צרה עם קצת אמונה אז הוא צועק לקב"ה ובשעה שהוא צועק לקב"ה, כל אחד לפי מדרגתו, יש לו קצת הכרה במציאות השם. למה ההכרה הזאת לא ממשיכה אחרי שהצרה עברה? כי בשעה שהיה לו צרה, והוא הגיע להכרה לאיזו הכרה במציאות השם? האם היה לו תענוג מכך או שהוא השתמש בהכרה ככלי לבקש מה שהוא רוצה?

במשל גשמי, זימנו לאדם פגישה עם אדם חשוב שצריך לבקש ממנו משהו. בשעה שהוא נכנס לפניו, לשם מה הוא מנצל את אותו זמן שנכנס, לבקש את מה שהוא רוצה או לשהות בצוותא עם אותו אדם חשוב. כשאדם נמצא ברצון האדם להיות עם אותו אדם חשוב, יש מעשים על אנשים שנכנסו לצדיקים ובאותה עת שכחו את כל מה שהם רצו לבקש, למה הם שכחו? יש אופן שזה בא מיראת הרוממות מופלגת, אבל אופן אחר, כי הנפש חשקה בעצם הקרבה, והבקשה היא דבר שני בנפש. מה קורה כשאדם מגיע לקרבה? הוא שוכח ממה שהוא רוצה.

אין אדם שהקב"ה לא העמיד אותו בחיים במקרים שדחקו אותו להכיר בקב"ה. אלא אם הוא מערב רב, לא מנשמות ישראל, אלא יש לו נשמה שעמדה בהר סיני, כל אחד הקב"ה מעמיד אותו במקרים בחיים של "בצר לך" והוא פונה לקב"ה. מה קורה אז בשעה שהוא עומד

עוד פעם, ההכרה היא התכלית, התענוג הוא לבוש. מה קורה בתפיסת נפש האדם? על דרך כלל האדם תופס את ההכרה כאמצעי ואת התענוג כתכלית. מה ההשפלה של אותה תפיסה? שבד"כ כשאדם נמצא הרבה מתחת להכרת השם הוא מחפש תענוג, הוא לא מחפש הכרה. ואז איפה הוא מוצא את התענוג? כל אחד ואחד לפי מדרגתו, עד ההשפלה של מי שמוצא את התענוג בדברים אסורים ממש. מי שקצת יותר גבוה הוא לא מתענג מהדברים האסורים אבל הוא מתענג מ דברים המותרים אבל שהם חללים ומרוקנים מהקדושה. הבריאה נבראה באופן שהתכלית שלה היא הכרה בבורא יתברך שמו. אין זולת זה כלום. **כל התורה והמצוות על כל חלקיהם הם כלי אומנותו להכרת בעל האומנות.** על גבי זה יש תענוג. כשאדם לא מעמיד את החיים כהכרה ואת התענוג כלבוש על גבו אלא מתפיסת הקטנות של האדם אז האדם מחפש תענוג. בשעה שקטן נולד ממעי אמו הוא מחפש תענוגים. מי שמעמיד את מרכז החיים כתענוג בד"כ מוצא את התענוג במקומות נמוכים.

הדברים צריכים שיהיו ברורים בנפש האדם שבעצם הנפש מצד הכח הפנימי שבנפש היא לא מחפשת את התענוג היא מחפשת את ההכרה בבורא. אי אפשר לנפש בלי תענוג אבל בכל זאת מה העיקר? ההכרה היא פנימית, התענוג הוא חיצוני.

יש אדם שמתענג על איסור ויש אדם שמתענג מדבר היתר אבל הוא רחוק מהתכלית של הבריאה. מה קורה כשאדם נכנס לקדושה, הוא יצא מהעברות, הוא יצא לפחות חלק מהתענוג של רישות והוא נכנס לתורה ומצוות, כיוון שהנפש מחפשת תענוג, אז אם הוא מוצא תענוג במצוות, אז הוא מסתפק בתענוג שבמצוות. אם הוא מוצא תענוג שבתורה אז הוא מסתפק בתענוג של תורה. אם היה ברור לנפש שהתענוג זה רק לבוש אבל התכלית היא הכרה אז אפילו אם היה הפרעה לתענוג הוא לא ישיח דעת מהביקוש של ההכרה. לעומת זאת כאשר האדם, על דרך האדם זה לא עובר את דרך הברור של האדם, אבל מה שאדם תופס את עצמו זה שהוא מחפש תענוג, אז נפש האדם מקבל תענוגים, אז הוא מקבל תענוג ממצוות, הוא מקבל תענוג מזה שעשה טוב, חייך למשהו. אפילו משהו שנכנס יותר פנים, והוא כבר עוסק בתורה הקדושה ומשם הוא מקבל תענוג, אם הוא מעמיד עוד פעם את התכלית כהכרה אז גם אם יש לו תענוג הוא מסתכל עוד פנימה את הקבה שנמצא בתוכו. כשהנפש מחפשת תענוג היא יכולה להרגע בעסק התורה הקדושה כי יש שם הרבה מאוד תענוג. כשיש תענוג במצוות ובתורה הוא יכול להעמיד במצאיות של חיים שהתענוג הוא בזה. מה זה עומד לפני השם?

לפניה הקב"ה? אז הוא מתאמץ עוד יותר לבקש שהקב"ה ימלא את בקשתו. ומה קורה אם התמלאה בקשתו אז ההכרה נשכחה והבקשה נתמלטה ואיש לדרכו, ואיש ל... פנו" זה צורת חיים הפוכה בדיוק מצורת חיים אמיתית. יש אדם שעל אף שהוא מדבר עם הקב"ה כל הזמן, ומבקש ממנו כל הזמן, ובעומק מסויים בנפש אף מכיר שהישועה מגיעה רק ממנו ואף על פי כן הוא לא קרוב אליו. למה? כי זה אדם שהראש שלו בקרקע והרגליים שלו למעלה. הצרה לא באה לאדם על מנת שיתפלל, ויענה בבקשתו. הצרה באה לאדם, על מנת שיגיע להכרה. שימצא תענוג בעצם ההכרה, ולא ישתמש בהכרה ככלי למה שהוא רוצה.

אנחנו מתפללים לפחות ג' פעמים ביום. עצם הגישה בנפש צריכה להיות שזה פרי זמן ביום להגיע להכרה בקב"ה, לא פרי זמן ביום לבקש את מה שהוא רוצה. כמובן שגם זה קיים בתפילה. עיקרו של תפילה זה מה שהאדם מכיר את מציאות הבורא. עיקר החיים, עיקר טעם החיים זה מה שיש לו בהכרה במציאות הבורא יתברך שמו.

האדם לא נברא אלא להתענג על השם. מי שיש לו הכרה שכלית והכרה של לב חושית והתענוג שלו היא ההכרה, זה חיים אמיתיים. כמובן שבצירוף לזה, צריך שיהיה לאדם תענוג בחיבור לכנסת ישראל, באהבת ישראל, תענוג בעצם החיבור לנפשות, ותענוג בענפים. צריך שיהיה לאדם תענוג בחיבור לתורה, אבל עומק התענוג של האדם איפה היא? תענוג במציאות השם. עוד פעם, לא ידיעה בלבד. יש אדם למשל שמשנן את עיקרי האמונה, לא רק לסגולה אלא לשם אמונה, אז כשהוא משנן יש לו תענוג באמונה או שהוא מנסה לעמוד להכיר ולהאמין. כשהוא מכיר ומאמין האם התענוג הוא מההכרה? זה תענוג וזה חיים. עולם הזה, שדומה לחושך, הוא כל כך הפוך מהדברים שמדוברים השתה. יש אדם ששומר תורה ומצוות אבל הוא עדיין לא מבין מה זה חיים. חיים זה אדם שחי מההכרה של הבורא יתברך שמו והוא מתענג על אותה הכרה. בדידות היא צוותו. כשהוא נמצא בבדידות אמיתית אז הוא נמצא עם הבורא יתברך שמו במצפוני ליבו ושם הוא חי את עצם החיים. שם הוא מחובר, יש לו הכרה בבורא יתברך שמו. ההכרה הזאת מביאה אותו לכאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אלייך. הנפש עורגת למציאות הבורא יתברך שמו ומזה החיים שלו. אדם צריך לחיות מי זה שהוא עושה טובה ליהודי אבל עיקר החיים בצורה האמיתית שלהם זה מה שהאדם חי מעומק ההכרה והחיבור אליו יתברך שמו. מי שיש לו תענוג אמיתית בהכרה ובחיבור יש לו תענוג בתורה, יש לו תענוג האהבת ישראל ובעזרה לכל יהודי. מי שמחפש תענוג בעזרה ליהודי בלי הכרה בבורא, מי שמחפש תענוג בחיבור לתורה בלי הכרה בבורא הוא מחפש ענף בלי שורש.

זה נקרא צורת חיים על ליבא ד'אמת. צורת חיים על ליבא ד'אמת זה אדם שיש לו ג' מקורות של תענוג- עומק ההאבה היוקדת לישראל, עומק החיבור לתורה הקדושה, אבל השורש של כל זה זה הכרה חושית מתמדת בבורא יתברך שמו וחיבור אליו שמכח כך הנפש מתענגת. כאשר הוא נמצא לבד הוא קושר עצמו במצפוני לבבו לבורא, הוא כביכול נמצא בגן עדן, "אז תתענג על ה'", שם הוא חי.

כשנחזור לעיקר סוגייתנו שהיא תפילת שמונה עשרה, יש בה דין קריאה כמו שנתבאר בראשית הדברים. כריעה אחת באה כביטול, וכריעה שנייה באה כהשבת ידיעת המח ללב עד ש.. (34:08).

מה עומק עניינו של כריעה בתחילת תפילת שמונה עשרה. אם האדם בא לתפילת שמונה עשרה ורוצה לעמוד לפני הבורא יתברך שמו והוא לא בטל אליו יתברך, הוא לא יכול לעמוד שם. בלשון החדה של דברי חז"ל: "אין אני והוא יכול לדור בכפיפה אחת". אז מה תחילת העמידה לפני המקום, לפנות את המקום שלי לקב"ה, "ואנוכי פיניתי הבית". בלשון ברורה בנפש, זה למקום את המקום בלב שיהיה לקב"ה מקום כביכול להכנס שם. כלומר, הלב זה מקום החיים של האדם, והחי יתן אל ליבו, שם מקום החיים. לדינא, הגדרת החיים במח. אדם שנשתתק במח לדינא הוא נקרא חי, כל זמן שליבו חי. אבל ממה הוא חי? והחי יתן אל ליבו, ממה הוא חי אבל? כשדוד המלך אומר "ליבי חלל בקרבי", כלומר שאין לו שום מקור אחר של חיים חוץ מהבורא יתברך שמו, זה מדרגת דוד המלך בשלמות, לכן הוא מלך המשיח.

כשהאדם כורע בתחילת תפילת שמונה עשרה לקדוש ברוך הוא ואת ידיעת המוח הוא משיב ללב הוא בעצם מפנה את הלב שלו שמקור החיים שלו יהיה מהעומד לפני המלך. הוא כורע ומתבטל למלכו של עולם ואת אותו ידיעת המח של אין עוד, את השמע ישראל השם אלוקינו השם אחד, הוא כורע עד ש.. (פסוק לא מובן) ומשיב את זה ללב. אז מה קורה אז בלבבו? והחי יתן אל לבו שאין מאיפה לחיות אלא מעומד לפני המלך. זה נקרא כריעה בתחילת תפילת שמונה עשרה.

עומד לפני המלך בלשון ברורה ופשוטה כוונת הדבר, יש חי ברכות בתפילת שמונה עשרה. כמו שאומרת הגמרא, כנגד יח אזכרות, כנגד יח שבקריאת שמע וכנגד י"ח חוליות שבשדרה. במילים ברורות מאיפה האדם מקבל חיים? מתפילת שמונה עשרה.

חי ברכות, משם הוא מקבל חיים. זה לא שיש כאן יח ברכות, מכאן הוא מקבל את החיים שלו. בלשון חז"ל זה נקרא חיי שעה, תפילה. אבל מכאן הוא מקבל את החיים. ומה החיים שהוא מקבל? לא שכשהוא עומד לפני המלך משם הוא מקבל חיים אלא הוא מקבל חיים מעצם העמידה שלו לפני המלך, זה החיים שלו. יש אדם שהוא עומד לפני המלך ומשם הוא בא לקבל חיים, אבל לא זה צורת יהודי, צורת אדם שלם בקדושתו יתברך.

השכר שיש בעולם הבא, זה על מה שהוא הכיר

בקב"ה.

עתיד הקב"ה לעשות.. (42:40) לצדיקים. כולו מחוי באצבע וממרי: "זה השם קיוונו לו.."

כמו שהזכרנו את דברי דוד המימוני, שאם אדם זוכה להכיר את הקבה כאן, הוא זוכה להכיר את הקבה שם.

כפי עומק ההכרה שהוא זוכה להכיר את הקבה כאן, כך הוא זוכה ביתר שאר להכיר את הקב"ה שם אבל מה משלמים לו שם שכר, בעולם הבא? על עומק ההכרה שהגיע לכאן בחיים. שם זה יגדל יותר. אבל מה השכר בגן עדן? בגן עדן השכר הוא על המעשים.

בעולם הבא השכר על ההכרה שיש לו בבורא. זה מה שנשאר אחרי כל ימות עולם.

אנחנו עברנו את רוב ימות עולם, שית אלפי שנים ועלמא (43:40) עברו, כמה זמן נשאר? "ליבא לפומא לגליה" (?) אבל עברנו רוב ימות עולם.

יש לנו כח אחד פנימי שנחקק בנשמותם של ישראל שלא קיים באומות. ההכרה הבוררה במציאות הבורא יתברך שמו.

ג' פעמים ביום, לשון הרמב"ם כידוע, בהלכות

מזוזה, שהקב"ה שם מזוזה בפסח שיהיה לאדם

מזכירים הרבה לזכור את הבורא יתברך שמו.

זה ההזכרה הכללית במציאות הבורא יתברך שמו וכשהוא זוכר את הבורא יתברך שמו כמו שאומרים

רבתינו: מזוזות עושיוס זז מוות (?) (44:40). מה זה

אומר? שאדם שיוצא מהבית והוא מפחד שלא תהיה חס ושלום תאונת דרכים אז הוא מנשק את המזוזה. זז

מוות. לא זה הפשט, אבל בוודאי שגם זה נכון. **זז מוות**

הכוונה שבעצם זכירתו את הבורא הוא זז מהמוות.

"ואתם הדבקים בהשם אלוקיכם חיים כולכם היום",

אז אם הוא זכר את הבורא יתברך שמו אז הוא זז

מהמוות.

יתר על כן, ג פעמים ביום, תפילת העמידה שם

הזכירה של האדם צריכה להיות, לא רק שהוא זוכר את

הבורא יתברך שמו אלא ח"י ברכה שבתפילת העמידה

צריכים להזכיר לו כל יום – האם הוא חי מהעומד לפני

יתברך שמו?!

האם הוא חי משם?!

ראשית השאלה, **האם הוא עומד כלל לפני המלך**

ואם הוא עומד האם הוא חי משם?

בכדי לעמוד כמו שדובר בארוכה צריך את הניקיון

של קורבנות, פסוקי דזמרה, קריאת שמע להגיע

לתפילת העמידה. **תיקון המעשים, תיקון המידות,**

תיקון המחשבות אבל השאלה הנוקבת שצריכה

שתעמוד בכל נפש ונפש של האדם. זו השאלה

הפנימית שאיתה אדם מרגיש שאיתה היה צריך

להתמודד בשעה שהוא אכל מעץ הדעת.

זו השאלה הפנימית שמלווה כל ימות עולם, את כל

הנפשות - האם אני חי מהעומד לפני יתברך שמו?

הצורה של צורת אדם חי ברכות שבתפילת שמונה עשרה שאת החיים שלו הוא מקבל מעצם מה שהוא עומד לפני המלך. **כלומר הוא לא חי מעצמו, הוא חי מההכרה שלו בבורא.** זה מה שנקרא בתפילת שמונה עשרה כורע, ולאחר מכן זוקף בשם הויה.

חיים כמו שהם חיים שאותם הקבה רצה לתת לנברא אילולי החטא, הם חיים שכל עניינם עומד לפני ה'. ממה הוא חי? מעצם עמידתו לפני הבורא יתברך שמו.

כל המצוות לא ניתנו אלא לצרף בהם את הבריות.

לצרף אותם. ומה קורה כשהם נעשים צרופים? אז

הם יכולים לעמוד לפני המלך.

לא לחזור לקולך שמעתי בגן ואחבא. כל יום בתפילת

שמונה עשרה, ג פעמים ביום, יש לנו זמן בעומד לפני

המלך. ואז ממה חיים? מעצם העמידה לפני יתברך

שמו. זה חיים.

כשאדם רוצה לבדוק במעמקים של התפילה שלו,

לא בגדר של עיון תפילה כמו שאומרת הדבר שזה דבר

שאיין.. (40:20) **אם תפילתו התקבלה או לא. אז מה**

היא הבדיקה האמיתית של התפילה?

בעיקר לתפילת שמונה עשרה, כמה הוא חי

בהכרה שהוא עומד לפניו יתברך וכמה חיות הוא

מקבל מאותה הכרה.

יכול להיות שהאדם מרגיש חצי דקה ביום את הקב"ה

אבל הוא חי מאותה הכרה, יש לו געגועים לאותה

הכרה, יש לו תשורה לחזור לאותה הכרה, אבל אם

תשאל אותו מה היה פרי הזמן של אותו יום – אותה חצי

דקה שהוא הרגיש את מציאות הבורא יתברך שמו.

יכול להיות שהוא לא מספיק זך עדיין, הוא לא מספיק

נקי עדיין.

אין לו עדיין כלים זכים לחיות בזה יותר מכך, אבל

איפה תמצית פרי היום? ההכרה שלו במציאות הבורא.

כמובן שההכרה הזאת צריכה להוליד תולדות.

היא מולידה תולדות של לימוד תורה, היא מולידה

תולדות של מצוות, היא מולידה תולדות של אהבת

ישראל עמוקה מאוד, אבל זה תולדות מהכרה בבורא

יתברך שמו.

הקב"ה לא מקפח שכר כל בריה. על כל מעשה קל

שהאדם עושה, הקב"ה משלם. "נאמן בעל מלאכתך

לשלם לך שכרך" אבל השכר שלך מתי יהיה? בגן עדן.

מה שחזל אומרים: "היום לעשותם, ומחר לקבל

שכרם" מה שנאמר על עולם דעשייה, על העולם הבא,

לא על גן עדן שבא אחר המישה (?) אלא על העולם

הבא שבא אחרי שית אלפי שנים ועולם חרוב, ועתיד

הקב"ה לחדש את עולמו, על מה שם יש שכר?

מה ההבדל בין השכר של גן עדן לשכר של עולם

הבא?

משלמים אותו דבר פעמיים שכר?

אלא שביאור הדבר, השכר שיש בגן עדן זה על מה

שאדם עשה.

קול ה' שקורא לכל יחיד ויחיד שיש לו נשמת ישראל – איכה?

והקריאה הזאת תחדור למעמקי לבבו אז הוא יזכה להיות עומד לפניו יתברך. הוא יזכה להתפלל לפניו ברכות. הוא יזכה לקבל את החיים מהעמידה לפניו יתברך, וכשהכרה הזאת תמלא את הלבב אז יהיה גאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

דברים המסורים ללב, ללב של כל אחד, ללב שמבקש חיים – אם יש לאדם מעט, שעת שקט בכל יום, שיושב לחשוב חשבונו של עולם. הוא לא רץ במרוצת החיים, וקל וחומר ב.. (לא הבנתי.. 15:47) אלא הוא עוצר את החיים באמת וחושב חשבונות אמת. הוא מבין שכל מה שנמצא בחוץ וברוב הפעמים גם מה שנכנס לתוך הבית מדרש זה עלמא ד'שיקרא גמור, רובו רע ומיעוטו טוב. הוא מבין שכל מה שנראה בחוץ אפילו אם הוא בא כאיצטלא של מצווה כביכול ולפעמים אפילו באיצטלא של תורה, לא בהכרח שהוא אמת.

הוא מבין שהאמת נמצאת רק רק אצל הקב"ה. "חותמו אמת, תורת אמת. אבל התורת אמת זה ה.. (48:00 נעימילה?) מה שאדם זוכר בכל יום "יום אשר עמדת לפני השם אלוקיך בחורב".

התורה היא לא תורת אמת לעצמה היא חותמו של הקב"ה, אמת.

"זכור יום אשר עמדת לפני השם אלוקיך בחורב" - ג' פעמים ביום, יש לנו את המעין של זה בעומד לפני המלך.

בעומד לפני המלך הוא צריך לברר את עצמו, בירור לפנים מביור, הלכות בורר. האם ומהיכן אני חי?

כשאדם עושה לעצמו חשבון הנפש, ד' זמנים שמנו רבותינו, כפי שמובא בשל"ה כידוע - סוף כל יום, ערב שבת, ערב ראש חודש, וערב ראש השנה. שורש כל הבדיקות כולם – האם אני חי יותר מהכל לפני המלך.

כמובן שעל גבי זה יש בדיקות של תיקון המעשים, של תיקון המידות, של תיקון המחשבות, אבל שורש התפיסה מה היא? 'מאיפה אני חי?'

כשאדם חושב על הדברים האלו לאמיתם, לא בהסח הדעת, לא לאחר יד, אלא מתוך ישוב הדעת באמת, הלב שלו יכול להזדעזע זעזוע של חיים. הקב"ה זועק אליו – "איכה?!" איפה היית? איפה היית בגלגול הזה? ואולי איפה היית בעוד הרבה גלגולים שהתגלגת? ואז אם האדם יש לו נקודת אמת בלב אז הוא עונה – "את קולך שמעתי בגן ואחבא" הצעקה של הקב"ה "איכה" צועקת מאז שהקב"ה אמר אותה לאדם ראשון, שכל אחד מאתנו, כמו שאומרים רבותינו, היו חלקי אותה נשמה של אדם הראשון.

הצעקה הזאת עומדת וטובעת מכל אחד מאתנו, בכל יום, בכל עת ובכל שעה – איכה?! וכנשמות ישראל הקב"ה נתן לנו ג' פעמים ביום זמן של עמידה לפניו יתברך שמו ושהשלמות של עומד לפני המלך תמיד זה תכלית היצירה. אבל אם אדם יחדיר את הצעקה הזאת לאוזנו ואם הוא יפנה מקום לשמוע את קול ה' קורא אליו.

תפילה_007_אתה

"אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם" - כמו שקודם שנברא העולם לא היה מסך המבדיל בין האדם לבורא כך צריך להיות כעת, אך אנחנו נמצאים בתוך הבריאה במקום **שיש הרבה בלשון חזל:**

"מחיצה נפסקה בין ישראל לאביהם שבשמיים".

ככל שהמחיצות רבים יותר כך האדם הולך ונחלש. ככל שהמחיצות זכים יותר, פחות מעובים, כך ההכרה באתה היא מדרגה שונה.

כפי מדרגת טהרת הלב וההכרה של האדם כך מדרגת האדם כשהוא אומר 'אתה'.

כל אתה שמוזכר בתפילת שמונה עשרה ושאר הברכות בכלל זה אתה ששייך למדרגת הגילוי.

משנברא העולם שיש מדרגות, שיש מחיצות ויש מבדילים שמונעים את האדם את ההכרה החושית בבורא עולם, כל פנייה בלשון אתה מגיע על גבי איזה מסך.

אם יש ח"י ברכות, י"ט ברכות יש יותר אופנים של גילוי של אתה.

אם שואלים למשל אדם אם יש לו הכרות בבורא יתברך שמו הוא יכול להגיד כן. אם נשאל אם הוא יכול לתת דוגמא איפה יש מציאות הבורא יתברך. אחד יגיד שהוא פשוט יודע. אחד עמוק יותר יתן דוגמא להשגחה פרטית בה הקב"ה נתן לו צורכו. הוא רואה את ההנהגה באופן ברור ומובהק שהקב"ה הנהיג את הדברים ממש כפי צרכי, כפי מידותי, ואז אני מכירה הכרה בבורא יתברך שמו.

האדם תופס שאין כאן הסתר פנים אלא גילוי פנים. כשאני לא רואה את ההשגחה זה מוגדר כהסתר פנים. כשההגחה התגלתה יש כאן גילוי פנים. הגילוי פנים שיש כאן יכולה להוביל את האדם להגיד אתה? לא. יכול להיות שזה נשאר כ"הוא".

כמו משהוא שיועד שיש מי שדואג לו, אבל מעולם לא ראה אותו. האם יכול להכיל עליו את המטבע של אתה? לא. זה הוא.

עצם כך שגילוי פנים נקרא הארת פנים כל גילוי פנים זה 'אתה'.

אם יש כאן גילוי פנים יש כאן 'אתה'.

כשאדם מרגיש אתה איפה הוא מרגיש את האתה?

ברגליו? בידיו? הוא מרגיש אותו בפניו.

במדרגה של הגילוי של אתה יש הרבה מדרגות מה זה אתה.

כל אתה של מדרגה תחתונה ביחס לאתה יותר גבוה אז המדרגה התחתונה זה הוא, זה לא אתה.

כשאנחנו חוזרים במטבע הברכה כל פעם אתה, זה כל פעם גילוי נוסף של אתה.

במשל גשמי, שני בני אדם נפגשים, איש ואשה זכו שכינה ביניהם. ככל שהוא מכיר אותו, התפיסה יותר עמוקה. ככל שההכרה נהפכת להיות יותר בהירה, כך

הגילוי של האתה הופך להיות יותר חושי.

בתפילת השמונה עשרה, מטבע הברכה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה "ברוך אתה ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו.. וכו. אבל תחילת ברכה, וברכות בכלל ותפילת השמונה עשרה בפרט, "ברוך אתה ה'". ה"ברוך אתה ה'" הזכרנו בפעם הקודמת בדברי הפוסקים, שכשאומרים "ברוך את ה'" הגמרא במסכת ברכות אומרת שיש דין של כריעה.

כשאומרים את שם הויה ברוך הוא יש דין של זקיפה. יש מחלוקת בפוסקים שמובא ב... (0:55), בשערי תשובה ועוד. לפי חלק מהשיטות, בשעה שאומרים 'ברוך' צריך לכרוע בגופו, בשעה שאומרים 'אתה' צריך לכרוע בראשו.

ננסה קצת בעזר השם להתבונן יותר להבין, ולפי זה בעזר השם להכיר ולהרגיש את מטבע הברכה של "אתה".

כל התפיסה שנקראת "אתה" ...

במטבע לשון הקודש יש "אתה" ו"הוא". "הוא" לשון נסתר. "אתה" לשון של נוכח. כדברי הרש"בא כידוע – "ברוך את ה'" בבחינה של נוכח. "אלוקינו מלך העולם" במטבע של נסתר.

הגדרת 'אתה' זו מציאות של נוכח. כשמגדרים נסתר המטבע הוא 'הוא'.

כל הנביאים התנבאו ב"כה אמר ה'", משה הוסיף עליהם שהתנבא ב"זה הדבר". "כה" זה כף הדמיון, "זה" זה דבר גמור.

אותו בורא עולם שהתגלה למשה רבנו ושהתגלה לנביאים זה אותו בורא עולם, אבל צורת הגילוי שהיתה למשה והיתה לנביאים היא לא אותה צורת גילוי. בלשון חז"ל יש אספקלריה מאירה ויש שאינה מאירה. באספקלריה לא מאירה רואים את הדברים לא בבירור וכשמסתכלים באספקלריה מאירה רואים את הדברים בבירור.

הגילוי של הקב"ה בנביאים הוא לא שווה, אבל וודאי שמי שמתגלה הוא אותו בורא עולם.

כשאנחנו באים לעסוק בסוגיה דידן, ואנחנו באים להשתמש במטבע הלשון שתיקנו אנשי הכנסת הגדולה בוודאי שבהשגה שלנו כל אחד מרגיש מה זה "אתה". כשמדברים בלשון של "אתה" הוא מרגיש קרבה מסויימת.

ככל שהוא מדבר לאדם שהוא יותר קרוב אליו הוא מדבר ב"אתה".

יש הכרה יותר ברורה חושית של קרבה.

כאשר אדם מדבר עם מציאות הבורא יתברך שמו ואומרים "אתה" יש ריבוי מדרגות אין ספור, מה זה אומר "אתה".

הגילוי של אתה בקומת נפש האדם היא לא מציאות שיש כאן או לא, חיוב או שלילה אלא הגילוי של אתה היא שהנפש כל הזמן צריכה ללכת מחיל אל חיל. שההכרה שלה בבורא יתברך שמו תקבל עוד גוון נוסף. אתה מופשט - אתה הוא משנברא העולם כל העולם נברא לגילוי - אתה הוא המוטבע באן בברכות בכל חלקי הבריאה.

"כל הנברא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" כל דבר שנברא בבריאה הוא כלי להכרה בבורא יתברך.

מתוך הכרת הכבוד אני מכיר את בעל הכבוד. יש את כסא הכבוד ויש את מי שיושב על הכסא. רקיע דומה לכסא הכבוד. התכלית היא כשאדם מגיע לכסא הכבוד, לגלות את בעל הכבוד. דרך כל חלקי העבודה, התפילה, צריך להוביל אותי למי שאני שואל ממנו.

מכח השאלה אני מגיע לבעל השאלה - זה הגדרה של אתה.

הבהירות של אתה משתנה לפי קומת הנפש ולפי מטבע כל ברכה.

מסילת ישרים - ירא, אדם שעומד לפני גדול. מי שהוא בעל שכל מועט, אז הוא מסתכל על כל דבר ישר ולא בצורה עקומה.

מי שיותר נקי, בעל קדושה, בעל תורה, מי שיש לו לב טהור, אז הוא יכול להרגיש את האתה.

בעל שכל מועט יכול להגיע להכרה של אתה. **יש מי שמחפש את הברכות עצמן, אבל איש ישר טהור לב מבין שהתכלית היא להכיר בהכרה מבוררת יותר של האתה.**

כפיפת הראש ב'אתה' זה מה שאדם מבטל את דעתו הפשוטה ומגלה דעת ד'קדושה יותר פנימית. ככל שאדם מעמיק יותר הוא מבין את הסוגיה אחרת, לעומק יותר, דקויות חדשות או יסודות מרכזיים שלא הכיר בפעם הראשונות.

כשאדם מכופף את חי חוליות בגופו הוא מכופף את ההנהגה שלו, ומגלה את הנהגת השם בעולם. הוא מבטל את כח תפיסת הנפש שכח הפעולה שאני פועל, והוא מגלה שמי בעל הפעולה, והוא משריש את אותה אמונה ע"י שהוא מתכופף. כיפוף הגוף משריש את ההנהגה של השם בגוף. משריש את האמונה שהשם הוא עשה עושה ויעשה. השם הוא הפועל היחידי בבריאה.

כשאדם כורע ראשו, ראש זה מקום של גילוי של פנים, של אתה. הגוף לא מכיר 'אתה'. הפנים שלי מכירים את הפנים של זולתי, הוא הופך להיות אתה. מאיפה יש כח לאדם להכיר את הבורא יתברך שמו? הרי לא יראני האדם חי! אבל אנחנו לא רק בעלי גוף אלא נשמות ישראל שעמדנו במעמד הר סיני. שם נאמר, פנים בפנים דיבר השם עמכם אז כל אחד ואחד מאתנו, נשמות ישראל, זכינו להיות כאן בעולם לפחות פעם

אחת, נשמה בגוף ולהכיר הכרה חושית של פנים בפנים שנקרא את.

"אתה הראת לדעת כי השם הוא האלוקים, אין עוד מלבדו" - זה אתה מצידנו. ברוך מלשון אברכה.

כל תפילת שמונה עשרה מטרתה להבריך ולהמשיך את המציאות שנקראת אתה לכל הבריאה כולה. בכדי להגיע להכרה של אתה, סדר העלייה: ברוך - תחילה לכפוף את גופו וראשו, משעבד חושיו, הרגשותיו ומעשיו,

ומכיר מתמלא בידיעה שממלא את הרגשי הלב ודעת המח שכל הפעולות כולן נפעלים מהבורא יתברך. כשהוא חי בכפיפות הקומה, על גבי זה הוא עולה מהברוך לאתה.

הוא עולה לאתה שלא רק הקב"ה מנהיג את הכל אלא שההנהגה שלו היא לגילוי.

אז הוא נכנס 18 שכל התפילה נתפסת כמערכת שהיא באה להכיר את מי שאמר והיה העולם.

זה נקרא הלוואי ויתפללו כל היום. בפועל אדם לא יכול להתפלל כל היום, אבל תפיסת החיים ומגמת האדם צריכה להיות אל הבורא יתברך שמו. **כל דיבור, כל מעשה, כל מחשבה, הוא מכיר שהתכלית שלו היא הכרה בבורא.**

"ותדבר אסתר לפני המלך ותיפול לפני רגליו ותתחנן לו" - **בפועל היא דיברה לאחשורוש אבל בנפשה היא דיברה לבורא עולם.**

אסתר לא הסתכלה לכך שצריך להתחנן לבורא יתברך כדי שיציל את ישראל, אלא שכל המצב נועד כדי לחזור לבורא יתברך.

כשכל מציאות החיים היא במבט זה אז כל דבר מביא את האדם לכלים איך לחיות יותר נוכח פני השם.

"שפכי כמים לבך", כדי להגיע לנוכח פני השם. כשאדם מסתכל כך על החיים כך הוא מוליך למגמה זו את חלקי מחשבתו, ליבו ומעשיו.

אדם רוצה להגיע להכרה של דבר כאיש אל רעהו. תחילת שמונה עשרה - קבלת תפיסת חיים - כל מציאות החיים היא כלים להגיע להכרה במציאות הבורא יתברך.

תפילה_008_שם השם זוקף

ברוך אתה – כריעה. בשם הויה האדם צריך לזקוף. בברכות השחר מתפללים זוקף כפופים – הקב"ה זוקף כפופים. בתפילה לא כשם שאני נכתב אני נקרא. כשכהן גדול ביום הכיפורים אמר שמו אז נקרא כנכתב.

יש אדון מלשון אדון לעבד.

אבל – 'אדון הכל' זה מהלך של מלוכה. אי אפשר להיות אדון הכל אם הוא לא מלך. **הוא אדון על כולם.** עיקר הכוונה לא מסתיימת בזה שהקב"ה הוא אדון הכל, אלא בזה שאנחנו עבדים שלו. כל עיקר הכוונה הוא שהדברים מכוונים אלי, לא רק בדעת של שכל אלא שהדברים הנאמרים בפיו מצרפים אותו ממש למציאות שהוא עבד של בורא עולם.

בשלב זה אדם מעמיד את עצמו כעבד של בורא עולם. יש שתי הבנות בעבודות:

הכרה ראשונה: כל מה שקנה עבד, קנה רבו. לאדם אין שיעור לעצמו. אדון הכל מעמיד את האדם כך שהאדם מבטל למציאותו יתברך.

הכרה עמוקה יותר: הוא מכיר לא רק שהקניינים שייכים לקב"ה אלא שכל כוחות הנפש שלו, כל החלקים שלו שייכים ובטלים לקב"ה. זה קבלת עבודות מריש דרגין עד סוף דרגין.

עבד צריך להיות כל הזמן ברשות אדונו. בן לא תמיד נמצא בקרבת אביו. יש לו מצוות כיבוד הורים אבל כשכבר לא סמוך לשולחן אביו, הוא יוצא למקום חדש. בן נמצא באהבת נפש אל אביו אבל לא פיסית תמיד. הבן הוא חלק מאביו ממש.

עבד משועבד ומשרת את אדונו תמידית.

"יהושוע נער לא ימיש מתוך האוהל" – שימוש גמור למשה. מצד אהבה הבן בדרגה עליונה יותר מהעבד אבל מצד מדרגת מקום העבד נמצא הרבה יותר עם האדון מאשר הבן.

"כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו"

– מה הכוונה קובע מקום לתפילתו? עיקר תפילת שמונה עשרה היא ברכתו של אברהם אבינו.

תפילה זו מצריכה מקום. יש מדרגה של בן שנמצא עם אביו בנפש. יש מדרגה של עבד שנמצא עם אביו במקום. אין העולם מקומו של הקב"ה אלא הוא מקומו של עולם.

תפיסה של תפילת שמונה עשרה היא מדרגה שקראת עבד, שבכל מקום שהוא נמצא הוא נמצא עם הקב"ה במקום אחד.

חלק מהכוונה של תפילה זה לקבוע מקום קבוע ממש. בנוסף לזה יש לתפוס שבכל מקום שהוא נמצא הוא נמצא עם הקב"ה.

הוא מוכן בכל עת לשמש את בוראו.

יש מקום במלכות שבן לא נכנס לשם אבל עבד כדי נמצא שם כדי לשמש את בוראו. "משה עבדי מת", "כי עבד נאמן קראת לו" – משה רבנו הוא העבד הנאמן של הקב"ה. משה רבנו נמצא אצל הקב"ה ממש, תמיד.

המצאות משה עם הקב"ה והיות עבד זה אותה סוגיה. עבד אף פעם לא נמצא לבד. עבד לא בנוי על מהלך של עבד. **עבד הגדרתו שהוא נאמן לאדונו ונמצא איתו תמיד. הימצאות עם הבורא יתברך שמו זה מדרגה של עבד. עומק הקשר עם הקב"ה זה מדרגה של בן.**

קובע מקום לתפילתו הכוונה שיש לו תמיד מקום להעמיד עצמו לדבר איש אל רעהו, אני נמצא כאן ויחד איתי באותו מקום ממש נמצא הקב"ה. קובע מקום לתפילתו יכול להכנס למהלך של 'אתה' שדובר לעיל. **מדוע כשאומרים שם הויה זוקפים?** תפילת שמונה עשרה נקראת תפילת עומד. דין עומד ממש בשמונה עשרה יש כשמגיע לשם הויה.

מה זה עומד לפני המלך? שהוא מצרף עצמו למציאות של מלכו של עולם.

כאשר אדם זוקף בשם הויה מאיפה יש לו מקום לזקוף? לאדם אין כח להיות זוקף מעצמו. אם הוא זוקף מעצמו זה גאווה.

לאדם יש מקום להיות זוקף רק מכח דבר איש אל רעהו. כל הבהמות כולם אין מדרגה של זקיפה, חוץ מהנחש לפני החטא. היחיד בכל מציאות החיים שיש לו מציאות של זוקף זה האדם. אדם בלי צלם אלוקים, "סר צילם מאליהם", אין לו שום מציאות בעולם שיהיה זוקף. בצלמנו כדמותנו, מתוקף כך הוא נברא ומתוקף כך הוא יכול להיות זוקף.

כל זמן שלא מתגלה באדם צלם אלוקים אז הוא לא יכול לזקוף.

מה הגילוי של צלם אלוקים באדם? **צלם אלוקים שמתגלה באדם זה כאשר האדם, המציאות שלו, המידות שלו, מצורפים לכח שממנה הקב"ה ברא את כל הבריאה כולה.**

בכללות על כל מעשה הנבראים נאמר "כולם בחכמה עשית". כאשר אדם בעל שכל מועט הוא יכול לעמוד לפני המלך. **אדם יכול לעמוד לפני המלך רק כשהוא דומה למלך, בצלם אלוקים נברא האדם.**

אם לא נברא האדם כצלמנו כדמותנו הוא היה כמו כל החיות ולא יכל לזקוף. נברא האדם בצלם ודמות של מעלה. אם כל החיים של האדם זה חכמת התורה הקדושה אז הגילוי של הקב"ה יכול להיות אצלו כדבר איש אל רעהו.

"אשר ברא את האדם בחכמה", חכמה זה אורייתא, התורה הקדושה. כל זמן שאדם מצורף למה שנאמר "עפר אתה" "ויצר את האדם עפר מן האדמה" הוא לא יכול לעמוד בפני בוראו, צריך לקום מעפר. צריך להתנער מהעפר "התנערי מעפר, קומי". ולאיפה קומי? קומי לחזור לצלם אלוקים שממנו האדם נברא. ומה הוא הצלם אלוקים שממנו האדם נברא? כאשר מוחו של האדם וליבו ספוגים בחכמת התורה הקדושה.

שם הוא כביכול יכול להיות דומה למציאות בוראו.

החכמה של הקב"ה מתגלה בתורתו וממנו הוא יצר את האדם. שם הוא יכול להיות דומה למציאות בוראו. אדם מדבר מהפה, אבל מה יש בתוך אותו גולגולת שאדם יכול לדבר עם הקב"ה? אם הראש הזה מלא בחכמה אז הוא יכול להיות במציאות של צלם אלוקים. העמידה לפני בוראו בנויה מסדר של כמה מדרגות כמו שהוזכר לעיל אבל עכשיו דברים יקבלו יותר בהירות: **דבר ראשון** שאדם צריך לנקות את עצמו הוא מעבירות. ב'קרבות' הוא מנקה עצמו מעבירות. הוא צריך לנקות את עצמו ממידות רעות והוא צריך לנקות עצמו ממחשבות זרות.

עם איזה מחשבות הוא כן צריך להכנס? התפילה שקודמת לשמונה עשרה היא תפילת אהבה רבה של קבלת עול מלכות שמיים וקריאת שמע אבל לפני כן זאת תפילה שכולה על תורה. זאת הכנה לתפילת שמונה עשרה. ההבנה השטחית תופסת שהאדם יכול לעמוד בפני המציאות של הבורא יתברך שמו אם יש לו לב טהור. מה זה משנה אם יש לו תורה או אין לו?

התפיסה הזאת נובעת מחוסר הבנה בשורש כל יצירת האדם. דייקא אהבה רבה, קריאת שמע הוא הכנה לעומד לפני המלך. **מי שיש לו לב טוב יכול להיות שהוא יכרע באתה אבל הוא לא יכול להגיע לזוקף בהויה.** אילו לא היה כתוב בגמרא שצריך לזקוף בשם הויה, והיו שואלים כל אדם מה לעשות? היה עונה שישתחוה.

כל זמן שהאדם הוא אדם ואפילו הוא במדריגה של מידות טובות, איך יש כח לאדם לעמוד בפני בוראו? רק במקום שהקב"ה תורה וישראל חד.

כדי לעמוד באותו מקום שהקב"ה נמצא, לא לעמוד ולהתבטל, הוא חייב להיות ספוג בתורה. כל עוד אדם אדם, גם אם יש לו מידות טובות, הוא לא עומד עם הקב"ה. בכדאי לעמוד באותו מקום שהקב"ה נמצא חייב להיות כולו ספוג באהבה רבה שבקריאת שמע. חלק ראשון - יש מקום בו אדם קשור לקבה ע"י זה שהאדם חש קטן והקב"ה רם, ובעבודה זאת אדם מתבטל מתבטל מתבטל. חלק שני של נפש - וברא אדם בחכמה.. מצד כך קודשה בריך הוא, ישראל ותורה חד, ואז הוא לא מתבטל אלא עומד לפני המלך. פה אדם יכול ליפול לגאווה הכי נוראית.

הדברים האלה צריכים שיהיו ברורים עד למאוד. התפיסה השטחית תופסת שכננסים לזמן תפילה אז זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד, אבל כשמבינים את מהלכי העבודה – תפילה מהדברים שעומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בהם.

איך אפשר שאדם יעמוד ברומם של עולם? רק אם בראש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, על יעקב נאמר כך, מדוע? הרי הוא עמוד התורה לא עמוד התפילה. למה? כי הראשו מגיע השמימה זה רק כשמצרפים תורה לתפילה. אם לא מצרפים תורה לתפילה אז יכול להיות סולם מוצב ארצה של שפלות אבל לא יכול ראשו מגיע השמימה במדרגה של ראש שאפשר להרים את הראש עד כדי זוקף בשם הויה.

שלמות קומת האדם בכלל ועבודת התפילה בפרט

היא – לזקוף את גופו מכח גילוי מידות הקב"ה בו ולזקוף את ראשו מכח גילוי של קודשא בריך אורייתא וישראל חד.

מכח כך הוא עומד לפני המלך, מכח כך הוא יושב ושונה לפניו יתברך, ואז החיים שלו תורה עם הקב"ה ותפילה עם הקב"ה ואז הוא נמצא תמיד לפניו יתברך שמו.

הרמחל אומר שאין גאווה יותר גבוהה מחכמה. שני הכוחות הם בניין כל הנפש. כח ראשון – הכרעה, ביטול שלם למציאות הבורא יתברך שמו. כח שני – "ואברהם עודנו עומד לפני השם" איך בגילוי שכינה יש עומד ולא ביטול? כי האדם נברא בצלמנו כדמותנו, איך מתגלה הצלם? מכח החכמה של התורה. שם יכול להיות שהקב"ה והאדם עומדים. שניהם עומדים.

זב דורש המון עבודה להשיג את שני החלקים.

רק כשהמוחין של האדם גדלים וספגים בתורה הקדושה אז הלב שלו יכול להתכופף לקב"ה והמח שלו יכול לעמוד לפני המלך. אם יש מח בלי לב זה בעל גאווה, אם יש לב בלי מח אז הוא מתבטל אבל לא עומד לפני המלך.

"כל היושב ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו" כלומר הוא נמצא עם הקב"ה. אם אדם לוקח אם לוקח רק את מאמרי חזל האלה ולא מקיים את "ליבי חלל בקרבי", אלא זה נאמר: "תופסי התורה לא ידעוני" וממילא הקב"ה לא יושב ושונה כנגדו כי הקב"ה לא נמצא שם. מי שרוצה לזקוף עם שם השם, זה רק אם קודם התכופף. אחרת זה בעל גאווה. אין כח בנפש להעמיד את האדם זקוף רק מפני שיש בו שכל דקדושה.

לזקוף את ח"י חוליות בשדרה זה אם יש לו מידות טובות. אך איך הוא זקוף את ראשו? הרי יש בושא אז איך אפשר לזקוף את הראש? אם הראש מלא בראשית, אם הראש מלא בתורה, על זה נאמר: "כי השם יתן חכמה, ובפיו דעת ותבונה". תחילה אדם צריך להיות בשפלות, שהראש יהיה בשפלות, שיהיה הלב בשפלות, רק אז כשילמד תורה יוכל לזקוף.

מי שזקוף ללא שפלות תחילה, זוקף כמו נחש. הוא בעל גאווה. צריך לזקוף לא מכח עץ הדעת טוב ורע, כי אז אם זוקף הוא נחש. כשאדם מלא בעץ החיים, תורת אמת, בטוב, אז הוא יכול לזקוף. חס ושלוש שישאר תמיד זקוף, אלא זה מהלך של רצוא ושוב. יש שפלות של אלוקות, לא בהמיות.

יש באדם זוקף את ראשו ועומד לפני המלך, וחוזר חלילה. כשזוקף את גופו אפשר גם במידות טובות, אבל לזקוף את ראשו, זה צריך להיות ראש של תורה, אחרת מעולם לא יכול לזקוף את ראשו באמת.

תפילה_009_אלוקינו

קלי הכוונה שאדם מכווה באצבע ואומר קלי. כמה זה נמדד שהוא קל שלי? כמה שהוא אומר קלי. שם קל לעצמו זה הגדרת הוא יתברך שמו אבל קלי זה גילוי כמה זה מתגלה אצלי.

זה קלי ואנוהוזה אופן אחד בהבנת האלוקינו. כשכולם יחד אומרים אלוקינו, צריך להבין שיש כאן שתי הגדרות. הגדרה אחת – שהוא אלוקינו של כל ישראל. השתא הוא אלוקינו ובעתיד הוא יהיה אלוקות של כולם. הגדרה אחת – האלוקינו מורכב מהקלי של כל אחד ואחד. זה אלוקינו בלשון רבים אבל זה כולל בתוכו כל יחיד וכל יחיד וקלי שלו. אלוקינו גונז את הקלי של כל אחד של ישראל. איפה הקל שלי? שאוכל לומר זה קלי ואנוהו. כשהקב"ה התגלה במתן תורה, אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אז בהכרח מה יבוא אחיך? חכמה.

אין גילוי אלוקות ללא חכמה. אם אדם סבור שיש התגלות בלב ובשכל שאין בו חכמה בהכרח זה לא מה שהתגלה לו הקב"ה. **בכל מקום שתמצא שם את התגלות הקב"ה תמצא שם את התורה שלו.**

האופן הברור ביותר של זה זה מתן תורה. כשיש גילוי של וירד השם על הר סיני, אז מה יש אחרי כן עשרת הדיברות ומתן תורה. לא יתכן שיהיה גילוי של הקב"ה ולא יהיה גילוי של תורתו. לפרוש ממנו אין יכול. אם אדם חס ושלום לומד תורה ולא מגלה את הקב"ה על זה נאמר "תופסי התורה לא ידענו". אבל כשהוא מגלה את הקב"ה אז בהכרח שמה יתגלה מכח זה, גילוי של תורתו יתברך שמו. כל מעשה בראשית, אומרים חזל, אין שם הויה, רק כאשר נאמר בסוף מעשה בראשית, "הויה אלוקים ארץ ו...". אבל בכל מעשה בראשית נאמר ויאמר אלוקים, לב פעמים. אלוקים שמתגלה מה הוא מגלה? הוא מגלה תורה? כשזה אלוקינו, מתגלה האלוקינו של עם ישראל, ומה מתגלה מכח זה, נתינת התורה.

ל"ב פעמים שנאמר במעשה בראשית אלוקים. זה נאמר במעשה בראשית אבל איפה זה כתוב? בתורה. אז מה האלוקים הזה? מה הוא מגלה לאדם תורה. **ככל שיש לאדם אלוקות בלב כך יש לו גילוי של תורה.** מי שחושב שיש לו תורה בלי אלוקות בלב זה לא תורה של מעמד הר סיני. כל מקום שתמצא את אלוקותו יתברך תמצא שם תורה. כל מקום שלא תמצא שם את אנוכי השם אלוקיך, אז לא יתכן שיש לו הכרה ברורה בתורה. כאשר אנחנו אומרים אלוקינו, יש גילוי של הקלי הפרטי, איפה הקשר שלי למציאות השם יתברך? זה היה לפני מתן תורה. זה קלי ואנוהו. אבל **כשמדברים על אלוקינו, זה רק לישראל, רק לרבים. תורה לא נתנה אלא לכל הכנסת ישראל.**

קלי זה ליחיד.

לשון מטבע הברכה: "ברוך את השם אלוקינו ואלוקי אבותינו...". הרי שיש במטבע הברכה "אלוקינו ואלוקי אבותינו" כביכול הוא האלוקים שלנו והאלוקים של אבותינו. בכללות ממש הגדרת שם אלוקים – תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם. זה הכוונה הפשוטה של השם אלוקינו.

אבל כשבאים לדבר על הסוגיה של לדבר על השם אלוקינו. שמע ישראל השם אלוקינו

אנוכי השם אלוקיך בשונה מכל שאר השמות – שם הויה, השם צבקות ושאר השמות אז זה לא שם שפונה ביחס פרטי אל האדם. לעומת זאת השם

אלוקינו וגם השם קל הוא פונה לאדם. אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה.

זה יכול להיות אלוקינו, אלוקיכם. הרי ששם אלוקים זה לא רק הגדרה כללית של שמו יתברך אלא זה הפנייה הפרטית, ביחס ל- . אלוקינו, אלוקיכם. בגר"א מובא גם שכשאומרים אלוקינו הכוונה השגחה פרטית. מה ההגדרה של אלוקינו? ובפרטות של אלוקי נשמה? **שואו תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם והוא מנהיג אותי בהשגחה פרטית. הוא מתייחס לאדם באופן פרטי.**

כל שאר השמות הם שמות של כלל ההנהגה של הקב"ה. הגדרת שורש הדברים ברורה – כל שם אלוקינו זה הגדרה של יחס פרטי של הקב"ה לאדם. מה ההגדרות של אותו יחס פרטי? לזה יש כמה וכמה פנים שמבוארים דברי רבותינו. יש קשר בין האדם לקב"ה שנקרא קל. "קלי", קלי, למה עזבתני" דברי אסתר. כשנכנסה לבית הצלמים אמרה זאת. מה ההגדרה של קלי? כשאני בא להגדיר שהוא נקרא קלי, כביכול הקל שלי, הכוונה שיש לאדם גילוי אלוקות בליבו.

"כל חד לפום מן דמשער בליבא" כי אני ידעתי. מה שיש לאדם הכרה במציאות הבורא יתברך שמו, זה כשראתה שפחה על המים "זה קלי ואנוהו". כשהיא אמרה זה קלי, כל אחד שאמר קלי בים סוף, הכוונה שזה קלי, לא כמטבע כללי. כשראו על הים, האם כולם ראו בשווה? לא. אם זה היה בשווה, מטבע הברכה לא היה "זה קלי". גילוי האלוקות היה אצל כל אחד לפי מה ששייך אליו. זה קלי ואנוהו, זה הגילוי והשליטה שנאמר באסתר. זה קשר שיש לאדם למציאות השם יתברך, כמה הוא מכיר את השם יתברך, הכרה חושית שיש לו בגילוי השם יתברך.

חיבור אמיתי זה עד כמה הוא מצורף לנושא. קיבלנו תורה רק שישים ריבוא ביחד, אז אם אני רוצה להצטרף חזרה לתורה אני צריכה להצטרף רק איך שישראל הצטרפו במעמד הר סיני. "כאיש אחד בלב אחד". זה הדרך של ל"ב נתיבות. כאיש אחד בלב אחד. לב! אם הוא רוצה להשיג את התורה הוא צריך להיות בלב אחד. להתקשר לכל צורת המתנת תורה כמו שהיתה. הוא צריך להיות באימה, ביראה, ברטט. מתוך אנוכי השם אלוקיך, משם בא תורה. נקודה נוספת בגילוי של האלוקיני – צריך רק להבין, אנחנו לא מכוונים מה לכוון בשכל אלא מה היא תפיסת הנפש שממנה צריכים הדיבורים לצאת מהנפש. **אנחנו מדברים גם מה לכוון לפני כל מילה אבל לא מדובר רק במה שחושב אלא מה תפיסת נפשו, ובשעה שהוא מדבר מאיפה הוא מדבר.**

שהוא מדבר את הדברים מהכרת נפשו, מעומק נפש. אלוקינו צריך להחזיר את האדם לאנוכי השם אלוקיך. שם המקום שכל אחד מאתנו שמע את השם אלוקים. כל אחד מנשמת ישראל עמד במתן תורה. כשכל פעם שנאמר השם אלוקים, אני מצורף למעמד ששם שמעתי את אותו השם, "אנוכי השם אלוקיך אשר הוצאתי אותך מארץ מצרים." כשהם באו לקבל את התורה במעמד הר סיני, "רצוננו לראות את מלכנו". **רצוננו לשמוע מהקב"ה, כביכול, ממש, את עשרת הדברות.** הם לא עמדו בזה אבל ביקשו זאת בהתחלה. מה הנפקמינא אם משה אומר "הויה אלוקיך" במקום להגיד אנוכי השם אלוקיך? מה חסר? חסר את האנוכי. **כשהקב"ה מתגלה וישראל שומעים את עשרת הדברות.** הם לא קשורים רק למה שנאמר, אלא הם קשורים לאנוכי. **הם נקשרים להבל של המדבר ולא רק לדיבור.**

בשורש יצירת האדם כתוב: "ויפח באפיו נשמת חיים ויהיה.. לרוח ממלא" – איפה היה גילוי ראשון של הקב"ה באדם? להדיא. ויפח באפיו" כל דיבור יש בו את ההבל שהוא הנפיחה ויש בו את העושיש שהוא מוציא. כשהקב"ה מדבר איפה הדביקות שלנו בדבר השם? לא רק בדיבור אלא בהבל של הדיבור. לרוח ממלא.. "איפה הדביקות של האדם בקב"ה?"

כשאדם נושם מה הוא נושם? הוא נושם את מציאות הבורא יתברך שמו. כשהקב"ה מתגלה במעמד הר סיני זה הדיבור שהתגלה, אבל הוא מגלה את ה'נפש' שלו. אז איפה נקודת ההיקשרות? יש דיבור שהוא מתקשר למדבר ולא לדיבור. מי שלא זוכה יש לו את דבר השם, אבל הוא לא מתקשר למדבר. אם הם היו שומעים ממשה רבנו את דברי התורה, את עשרת הדיברות, היה את הדברים אז מה חסר? את הרוח של הדיבורים, את האנוכי. ברור שהדברים האלו הם משלים, אבל ברור שמדובר פה על איזה תפיסה, לאיזו מציאות

התורה ניתנת כפי הכרת האלוקות שיש בלבבות אבל הכרת האלוקות שיש בלבבות ביחס לתורה זה לא ההגדרה של האלוקים הפרטים שלי, זה שייך להשגחה פרטית ולזה קלי ואנוהו, אלא זה שייך לכלל עם ישראל. לקבל תורה זה רק כלל ישראל. גם לפני מתן תורה היה בני אדם שהיה להם קשר עמוק לקב"ה. מי הם? האבות, הם המרכבה. שם מתגלה מהלך של קלי. קריעת ים סוף ששם מתן תורה. קודם מתן תורה שייך לומר קלי כי אין עוד אלוקינו. קודם היה אבות ואחרי זה אנחנו. אלוקי אבותינו קדם אלינו, אז מדוע קודם רשום אלוקינו? כי באבות לא יכול להתגלות אלוקינו. תורה בשלמות מתן תורה, מי שמתגלה אצלו תורה בשלמות זה הבנים.

קלי אפשר לאמר לפני מתן תורה. קלי כלומר עומק הקשר שיש לי למציאות הבורא יתברך שמו. אבל כשמדברים על אלוקות, אלוקינו שמגלה תורה זה עד כמה שאדם מצורף לכל כנסת ישראל. משם הוא מקבל תורה. הוא מקבל תורה עד כמה שיש גילוי של האלוקות כמו במעמד הר סיני. לעולם כולו ובמיוחד לישראל.

קודם שאדם לומד תורה, כדברי הגמרא, התורה נקראת על שמו של הקב"ה

כי אם בתורת השם חפצו ובתורתו יהגה יום ולילה. **אחר מכן נקראת התורה על שמו.** ממי האדם בא לקבל אותה? ממי שהיא נקראת על שמו.

כמו מוכר וקונה, שתחילה זה על שם המוכר ואח"כ על שם הקונה. מאיפה הקונה קיבל את זה? מהמוכר. אז כשהתורה נקראת על שמו של הקב"ה ולאחר מכן היא נקראת על שם מי שעמל בה, הוא צריך לקבל אותה עוד פעם מהקב"ה. זה לא רק מתן תורה שבמתן תורה קיבלו תורה מהקב"ה אלא בכל דור ודור אם אדם חושב כשפשוטו מה שאומרת הגמרא מה שנאמר בחזל "תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול שיבוא ויטול" אז הוא חושב שאם יש קרין זוית ונתינת התורה אז הוא יכול להשיג תורה? זה טעות. הוא יכול להשיג תורה עד כמה שהוא מצורף לגילוי שממנו בא התורה, מהקב"ה. ככל שהוא עמל יותר בתורה אז הוא מצרף עצמו ל"בתורת השם חפצו". הוא מצרף עצמו לגילוי האלוקות אז משם הוא מקבל עוד תורה ועוד תורה.

בלשון ברורה יותר בנפש, ככל שיש לאדם הכרה ברורה יותר של מציאות הבורא יתברך בלב כך התורה אצלו יותר גלויה. יכול להיות שיש בני אדם שזוכרים יותר תורה, אבל לדעת תורה זה מי שמצורף לקב"ה. משם הוא יונק תורה. ידיעה מלשון חיבור "והאדם ידע" צירוף, דעת מחברת לתורה. זה כמה הוא מצורף למקור היניקה שממנה באה התורה. אם כך

כאשר אדם רואה בית דין, הוא רואה אלוקים, הוא רואה כח, האם הוא רואה את זה ככח של בעל הכוחות כולם או שהוא רואה את זה ככח שנמסר לבית דין?

נאמר בפרשה הקודמת ויאמינו בהשם ובמשה עבדו. מאיפה מגיעה האמונה במשה רבנו כי נאמר עליו משה ידבר והאלוקים יעננו בקול. עד כמה שזה היה קולו של משה עבדו אין בזה הבטחה שבזה יאמינו לעולם. הם האמינו במשה עבדו דרך האמונה שלהם בהשם. הם האמינו שדרכו מתגלה השם יתברך. זה נקרא אמונת חכמים. זה לא אמונה בחכם עצמו. **החכם עצמו אין בו אמונה בעצמו, יש רק אמונה אחד בבורא יתברך שמו. כל שאר האמונות הם אמונה בגילוי של הקב"ה. אלוקינו, עפי דברי הגר"א, השגחה פרטית. איפה מתגלה ההשגחה הפרטית? אצל החכם.**

כשהוא שומע מהבית דין שפוסקים מה לעשות, הוא צריך להאמין שדבר השם מתגלה. האמונה שלהם עד כמה שהם כשרבקה הלכה לשם ועבר לקבל תשובה, אז היא קיבלה תשובה מהשם.

"ותלך לדרוש את השם". החכמים, שהוא לא במדרגה של נבואה איך הוא דורש את השם? מכח התורה. דבר השם מתגלה בחכמי הדורות. **כמו שהתורה מספרת את דבר השם אז התלמיד חכם שבדור מספר את דבר השם. אין לו סיפור מעצמו. אם הוא מספר סיפור מעצמו הוא לא ראוי שיבואו אליו.**

בתורה יש כללות, איך אדע מהפרטות שלי? בר דעת ד'קדושה יכולה לדעת לבד. אם הוא לא יודע מה הוא עושה אז הוא הולך לחכם. מה אומר החכם? מה השם אלוקיך שואל ממך בפרטות. זה נקרא השגחה פרטית.

כל מה שקורה לאדם זה השגחה פרטית. **בכל מקום שאתה מגלה בעולם כח אתה מגלה את כח השם.** הם באים לשמוע מה דבר השם בפרטות בעניין שלהם. מהחכם אדם לומד איך דבר השם בפרטות מתגלה אלי. "את הדבר אשר ישים השם בפיו" – אין כח לבלעם לדבר בעצמו. זה עומק הכוונה של אלוקינו אם באים לצרף את הדברים למעשה. יתגלה אצלי חכמה כפי כח הצירוף שלי למעמד הר סיני. איפה אפשר לשמוע דבר תורה? אין לך תורה אלא בפי דברי חכם שבדורנו.

אלוקינו זה שכל כח שאתה מגלה בעולם, אתה מגלה בו את האלוקינו, הכח של השם יתברך. מי יכול לראות את זה? רק מי שיש לו קלי קלי. אדם שיש לו מציאות החיים שכולה קלי קלי, אז בכל כח וכן שהוא רואה בעולם, אם זה יהיה גילוי של תורה, אז הוא

האדם נקשר לקב"ה. בתוך זה יש עוד רובד ועוד רובד. יש קלי שזה גילוי אלוקות. יש קלי שמשם אדם יונק תורה. כשהוא יונק תורה אז הוא לא מגלה רק את הדיבור של דבר השם אלא הוא מגלה את ה'ספר מלשון סיפור. התורה מדברת כל הזמן. זה לא ספר מת שאדם קורא בספר מת. ספר באופן טבעי הוא מת אבל התורה היא תורת חיים. התורה היא ספר מלשון סיפור. **התורה מספרת. ומי מספר בקרב? הקב"ה. היא העושיות שדרכה הקב"ה מדבר. מי מספר בתוך התורה? קול השם. אז ההתקשרות היא לקול השם שמסופר בתורה.**

ידוע שצורת הלימוד של רבי אייגר כשהיה לומד סוגיה היה אומר שהקב"ה אומר כך וכך. כשאדם לומד ואומר מה התורה רוצה ממני? אז צריך להגיד לו זה לא שהתורה רוצה ממך, זה הקב"ה. **כשאדם רואה את התורה כדיבור של השם אז כל תפיסת החיים של התורה משתנת. התורה היא ספר שמספר אז מי מספר שם? הקב"ה. "הסתכל באוריתא וברא עלמא" – מי המדבר? השם.**

כשזה התפיסה אז האדם נקשר לקב"ה. "הראיני את מראיך.. כי קולך ערב" – מה שהוא מדבר זה כלי להתקשר לעצם המדבר. "כל היום היא שיחתי" – מה ההבדל בין אמירה לשיחה? שיחה זה דבר עפ"י חזל, דבר שאין לו תכלית.

דיבור לשם מה. אמירה לשם מה. רוב דיבוריהן של נשים אינם מולידים שום דבר. כשיצא יצחק לשוח בשידה – למה זה נקרא שיחה? אין שיחה נקראת אלא תפילה. מה התכלית של תפילה? שהיא תוליד פירות או עצם השיחה עם הקב"ה? דיבור, הנהגה, שיצא מהדבר.

שיחה כל יסודו, זה לא דבר שיש בזה מטרה להוליד. זה שיחה לשם שיחה. ויצא יצחק לשוח בשדה – זה לשם השיחה. נקודה נוספת – כידוע לשון אלוקינו משם 3 לשונות. מפורש בגר"א.

1 - משמש בלשון של **קדושה** – אלוקים. - הוא יתברך שמו.

2 – משמש בלשון של **אלוקים אחרים** - "ועבדתם אלוקים אחרים. – עבודה זרה.

3 - משמש "עד האלוקים יבוא דבר שניהם" – **בית דין.**

לשון ברורה מה שמבואר בדברי רבותינו. כל מי שנמסר לו כח זה שם של אלוקות. תקיף, כח. עבודה זרה כביכול כח, אז הם נקראים אלוקים. בית דין יש להם כח, לכן גם הם נקראים אלוקים. **כשבית דין נקראים אלוקים,**

מתחבר לשם. אם זה יהיה גילוי של חכם, מה הוא שומע מהם? את דבר השם. קמת ועלית אל המקום.. כי מציון תצא תורה ודבר השם מירושלים" – באופן כזה של חיים, אז כל החיים כולם הם במהלך של אלוקינו. אלוקות פרטית שמתגלה לי. כל היציאה ממצרים, זה נאמר על שורש כל המיצרים כולם, ועל כולם נאמר אנוכי הויה אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אז בכל מציאות שאדם נמצא אז יש לו את ההויה אלוקיך. אלוקיך. זה השגחה פרטית. זה גילוי של הקב"ה אלי בפרטות. כל דבר נקרא דבר כי דבר השם נמצא בו. הוא מדבר.

כאשר אדם נמצא במדרגת מדבר אז הוא מגלה את דבר השם בכל מקום. אך כדי לשמוע את זה אז הוא צריך להיות מחובר לקלי. אם זה רק שם הויה כללי, בעל היכולות כולם אבל זה לא מצטרף לפרטות שלי אז אי אפשר לחיות את זה ביום יום. כשזה נאמר בלשון של אנוכי הויה אלוקיך אז מכאן ואילך יש לי גילוי של אלוקות שאני יכולה להצטרף אליו. כל יום, כל שעה. אדם צריך להתפלל על הפרט הקטן ביותר, אפילו על שרוף של נעל. אם זה הויה בלבד זה לא יכול לרדת למקום הנמוך ביותר של שרוף של נעל.

כשאדם מגלה את האלוקות עד המקום הכי קטן אז האדם זוכה להתקשרות לקל חי.

תפילה_010_אלוקינו ואלוקי אבותינו

אבינו, אלא שייכת לעשיו. מה שורש התפילה שלה? יש אדם שמתפלל לפרנסה, לבנים, לזיווג וכו'. התפילה של לאה הוא הרבה יותר מזיווג הגון. אם היא היתה נישאת לעשיו היא אפילו לא חלק מכנסת ישראל. עשיו מוגדר על פי הגמרא ישראל מומר. אם היה היתה נישאת לעשיו היא היתה מופקעת מישראל. אז כשהיתה בוכה בתפילה, מה התפילה של לאה פעלה? התפילה של לאה פועלת, שכל המציאות שלה נשתנתה שנכנסת לתוך הכנסת ישראל. יש גילוי עצום בכח התפילה, שנבנת בלאה. אברהם אבינו בנה את סדר הדברים, היה מתבונן.

לאה מתגלה בכח מיוחד בתפילה, כאן יש כח של תפילה שיש לו גילוי עצום ונורא שאת הכח הזה אין לנו בגילוי. אנחנו בני אברהם, יצחק ויעקב אין לנו גזירה של גדול וגדולה וכו'. **אין כח לעקור אותנו מישראל. אין תפילה שלא נהיה שייכים לעם זר.** תפילה כזו יכולה להיות רק אצל לאה אמנו. לנו, לאחר מתן תורה שהוקבע שם ישראל על כל אחד מאתנו, הם תפילות באותה תפיסה שאנחנו ישראל. חסר לנו גשמיות, גילוי אלוקות. על כל דבר אפשר להכיל תפילה אבל להתפלל להיות שייך לכנסת ישראל לא שייך. גוי יכול להתפלל לזכות להתגיר. רואים את זה בנינוה.

בין כך ובין כך ישראל נקרא ישראל. "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא". זה בגדר תפילת שוא. מה יש להתפלל על דבר שלא יכול להשתנות. כשמתגלה כח של תפילה משלושת האבות, בעומק התפילה, לאה אמנו מגלה בכל אחד מאתנו כח חדש של תפילה.

מה הכח החדש שמתגלה בלאה אמנו? הכח ליצור בריה חדשה לגמרי מכח התפילה זה בחינת לאה.

הכח המלא של תפילת לאה לא שייך אלינו אבל **במעמקים של תפילת לאה גנוז כח של תפילה שיכול לשנות את הדבר מעיקרה, כאילו יש כאן דבר חדש לגמרי.** איפה זה נוגע אלינו? **כל אדם ואדם, הקשר שלו לקב"ה, יש לו שני שורשים.** הגילוי הגמור לכך הוא מאוד פשוט, (גמרא שבת-מדליקין) על אותו גר שבא לשמאי ודוחפו באמת הבניים ולהלל "למדני את כל התורה על רגל אחת". מה ענה הלל? **"מה שאתה עושה אל תעשה לחברך, ואיך זיל גמור". יש כאן רק בין אדם לחברו, איפה הבין אדם למקום? רשי מביא - "רעך ורע אביך אל תעזוב".**

יש כאן שתי הגדרות – הוא הרע שלי והוא הרע של אבא שלי. זה אלוקינו ואלוקי אבותינו. זה לא שהוא גם האלוקים שלי וגם האלוקים של אבותינו. יש ליהודי יש שני קשרים במעמקי הנפש לקב"ה. אנחנו בני 3 אבות אבל מאיפה יצחק ידע מהקב"ה? מאברהם אבינו אז

במטבע הברכה שאנו מזכירים, ..אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו.. המוציא לחם מן הארץ. על כל מטבע הברכה הדרך היא ברוך אתה השם אלוקינו ואלוקי אבותינו. כלומר: זה האלוקים שלנו וזה האלוקים של אבותינו. שמע ישראל השם אלוקינו – השתא הוא האלוקים שלנו. מכח מה הוא האלוקים שלנו? מכח כך שאנו בני אברהם, יצחק ויעקב. אז מה קודם למה? אלוקינו או אלוקי אבותינו?

שמע ישראל השם אלוקינו, ולא אלוקי אומות העולם, אבל לעתיד לבוא, השם אחד, הוא יהיה גם אלוקים של אומות העולם. אנחנו אומרים בהמשך מטבע הברכה, אלוקי אברהם, יצחק ויעקב אז לכאורה כל מה שהוא אלוקינו זה מחמת שאנו עם ישראל בני אברהם, יצחק ויעקב. אם כן, לפי פשוטו של דברים סדר מטבע הברכה היה צריך להיות אלוקי אבותינו ואלוקינו. צריך התבוננות להבין מתוך הקדים אלוקינו לאלוקי אבותינו. רש"י אל "ואלה המשפטים" – כל אלה ____ (תוסי?) לראשונים. ואלה- מוסיף על הראשונים. מה הראשונים נאמרו למשה בסיני, אף אלה נאמרו למשה מסיני. אז במטבע הברכה אז ואלוקי אבותינו בא להוסיף על הראשונות, שהוא מוסיף על הראשונות הוא מוסיף על מה שהוא אלוקינו שלנו לעצמו.

נעשה עוד כמה התבוננות קטנות ואז נבין את הגילוי של אלוקי אבותינו בנפש דידן. מיד אחרי המטבע הזה אנו אומרים אברהם, יצחק ויעקב אבל זה אמור להיות כלול, באלוקי אבותינו. יש כלל של אמירת כלל ופרטיו. בפרט יש 3 אבות 4 אמהות. כשאנו אומרים אלוקי אבותינו זה כולל רק אבות או רק אמהות?

אבותינו סיפרו לנו, זה רק אבות? או גם אמהות? "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמך", אבותינו זה גם האמהות. אלוקינו ואלוקי אבותינו לא רק בא לגלות שהוא אברהם, יצחק ואמהות אלא הוא בא גם לגלות שיש 4 אמהות. מה החידוש? יש נקודה נפלאה מאוד כשמתבוננים עליה. אברהם תיקן תפילת שחרית, יצחק מנחה, ויעקב ערבית. לארבע אמהות, שרה, רבקה, רחל ולאה יש שייכות מיוחדת לתפילה ללאה. יש גמרא ידוע בבא בתרא – שלאה היתה יושבת בפרשת דרכים.

קטנה לקטן, גדולה לגדול. לאה לעשיו וקטנה לקטן – רחל ליעקב אבינו. עד שנשרו ריסי עיניה, תפילה. ואם היא לא היתה מתפללת מה היא היתה? אפילו לא שייכת לכנסת ישראל. שרה שייכת לאברהם, רבקה שייכת ליצחק, לאה מצד שורש הזיווג לא שייכת ליצחק

יצחק יכל לאמר אלוקינו ואלוקי אבותי אבל אברהם אבינו יכל לאמר אלוקינו ואלוקי אבותינו? גר יכול לאמר אלוקי אבותינו? לא.

אנחנו בני אברהם ויצחק. מי קדם למי? אברהם השריש בנו כח שנקרא אברהם. מה הכח שהשריש בנו? **יצחק השריש שנכיר את הקב"ה מכח אבינו, כי הוא הכיר את הקבה מכח כך שגדל אצל אביו.** אברהם השריש בנו כח שנקרא את הקב"ה מאיפה שהוא הכיר את הקב"ה. **אברהם אבינו, מאיפה הוא הכיר את הקב"ה? מעצמו. גם את הכח להכיר את הקב"ה מעצמי, מאיפה יש לי את הכח הזה? מאברהם אבינו.** מי שחושב שיש לו כח להכיר את הקב"ה כפשוטו מעצמו אז הוא כופר באבותינו.

מה שאנחנו אומרים אלוקי אבותינו זה ירושה מיצחק, אבל מה שאנו אומרים אלוקינו זה ירושה מאברהם. לא כפשוטו שאנו אומרים מעצמנו אלא אברהם אבינו נתן לנו כח לגלות את אלוקינו. מיצחק, יעקב וכל דור ודור "שאל אביך ויגד לך" קיבלנו את הכח לאלוקי אבותינו. אז מה קודם למה? אלוקינו או אלוקי אבותינו? כפשוטו לכאורה קודם אלוקי אבותינו ואח"כ אלוקינו אך כשנתבונן נראה שקודם היה אברהם ואח"כ יצחק ולכן קודם הושרש היכולת להכיר את הקב"ה מעצמו, ואח"כ מאבותינו. ("~) מי עיר ממזרח צדק איתן האזרחי (זה אברהם אבינו כמו שאומרת הגמרא בבא בתרא) הוא כמו שיוצא איילת השחר מחושך גמור, יש לו את היכולת להכיר את הקב"ה.

כשאנחנו באים להעמיד את הדברים בנפשנו דיין זה ברור שנטיית הנפש תמיד היא להתחיל מאלוקי אבותינו. מי שלא מבוססת אמונתו גם על אלוקי אבותינו אז אין לו את כל שורש בני אברהם, יצחק ויעקב אבל מי שמבסס רק את האמונה שלו רק על אבותינו אז יש לו רק יצחק ויעקב. **בעומק גם אין לו גם את יצחק ויעקב כי גם הם קיבלו מאברהם אבינו את היכולת להכיר את הקב"ה לבד.**

חזל אומרים – "כל עליותיו לא יהיו אלה משל עצמו", אבל מאיפה קיבל את הכח של מעצמו? מאברהם אבינו. תחילת כל גילוי בנפש, בוודאי מצד הקטנות מקבל את האמונה מצד אבותיו. אבל כשנהיה בר דעת ורוצה לקבל מח דקדושה ורוצה לקבל גדלות המוחין של אדם העוסק בתורה, רצונך להכיר את בוראך, עסוק בדברי אגדה שמתוך כך אתה מכירהו, מאיפה מגיע עומק ההכרה? עומק ההכרה מגיע מהאלוקינו. מאותו מכור שאברהם העיר ממזרח צדק, שם יש מקום של אמונה בנפש.

אבל שיהיה ברור, זה לא כח חדש, אלא כח שירשנו מאברהם, שכל אחד יכול להכיר את הקב"ה בעצמו. עוד דבר שירשנו הוא שמי שרוצה להכיר את הקב"ה בגדלות, צריך להתחיל מאלוקינו, ואחז אלוקי אבותינו. דברים אלה זה שאלה בכל מהלכי עבודת האדם בנפש במהלכי... בקטנות מתחילים מאבותינו, בגדלות מתחילים מאלוקינו ואח"כ אלוקי אבותינו. הדברים האלה זה שאלה בכל מהלכי עבודת נפש האדם בהכרת הבורא. יש זמן שאדם צריך לקרוא מספר וללמוד בעיון ולהתבונן בדקות הלשון – זה נקרא אלוקינו אבותינו. הוא מקבל ממה שכתוביש זמן "כי אשב בחושך השם אורי" – יש זמן שאדם מייחד את הדברים להתבוננות. המים העמוקים האלה נמצאים בתוך הלב שלו עצמו. להתבונן, להוציא את כוחות האמונה שגנוזים בתוך עצמו, שמושרשים בתוך עצמו. אבותינו סיפרו לנו זה באופן של סיפור, של שמיעת דרשה, בכל האופנים שמגיעים מבחוץ. זה באלוקי אבותינו.

כשמגיעים לתפילת העמידה, עומד לפני המלך, הוא אחרי ברכות התורה, אחרי קריאת שמע הוא מגיע להשגות, הוא מגיע למקום שהוא בר דעת של אמת, אז הוא בגדלות ואז אלוקינו, עיקר ההשרשה של האמונה הוא "איתן האזרחי", ו"כל עליותיו לא יהיו אלא משל עצמו". שם הקריאה יותר מואטת וההתבוננות יותר מרובה. שם עיקר הדבר הוא לא מחוץ לפנים, שם עיקר הדבר הוא מפנים לחוץ. כששמעו ישראל במעמד הר סיני "אנוכי", נתקע אמונה בליבם. נתקע אמונה בליבם. כשאברהם היה אברהם, ישמעאל לא קיבל את הכח של אלוקינו מאברהם. עשיו גם כן לא קיבל את אלוקינו, אלא רק את אלוקי אבותינו ולכן הופקע מהכנסת ישראל.

במתן תורה שנתקע אנוכי השם בליבם, מה נתקע? הכח של ההשרשה. נתקע הכח שבכל אחת מנשמות ישראל, בתוך עצמו מוכרח שיהיה בו אמונה. מאיפה עכשיו הוא יודע אמונה? זה הגיע מאברהם אבינו. זה הושרש במתן תורה. אברהם היה הכנה למתן תורה. עיקר ההשרשה באמונה קיבלנו מאברהם ולא יצחק או יעקב. כמובן שגם הם משרשים עוד אמונה. מה הוא מזריח? (איתן האזרחי) הוא מזריח את האלוקינו בתוך כל אחד ואחד. לאה לא באה ממקום של אבותינו, אלא מלבן, כמובן שהוא ממשפחתו של אברהם, אבל זו לא אותה השרשה. גם שרה, ורחל לא מבני אברהם, אז מה השרישו ובעיקר לאה?

לאה השרישה את הכח שאברהם נקרא אב להמון גויים. שגם מי שרוצה לבוא מבחוץ יכול. זה נקרא תפילה. אין לנו את החלק הזה, כי אנחנו יהודים. אבל מה כן? את עומק התפילה של לאה, שזה מברר את עומק מעמקי האמונה בנפש, שסיבת האמונה שלי היא מאותו מקום שאפילו אם אבא שלי גוי, אז האמונה שלי

מתחילה ממני, זה הכח שמגיעה מאברהם והושרש. האמונה שלנו הוא מאברהם מאבותינו אז זה לא שלמות הגילוי כי זה עדיין ירושה. אצל לאה מתגלה הכח בשלמות כי היא שייכת לעשיו והוא ישראל מומר. היא לא קיבלה מדין בני בניו. לנו יש כח מכח כך שאנו בני אברהם. לאה מגלה שהיא יכולה לגלות את אותו כח מכח התפילה. לאה מגלה שמכח התפילה היא נקראת מאלוקי אבותינו, היא מצטרפת לארבע אמהות. עד כדי כך תפילתה משפיעה שהיא הופכת להיות מבני בניו של אברהם.

זה כח של מעצמו.

הכח הזה מתגלה אפילו באומות העולם, כמו אצל לאה. תכלית הבריה – שמע ישראל, השם אלוקינו ואלוקי אבותינו. לשון רשי. כרגע הוא אלוקינו, לעתיד לבוא יהיה אלוקי כל העולם. מה הנפקמינא לנו?

תמיד יש באדם ניצוץ של גוי. צריך להעמיד גילוי אלוקות על כל חלקי הנפש. אפילו על הכח בנפש ששייך לאומות העולם. את הכח הזה לתקן אותו צריך הכרה בקב"ה מעצמו. כשיתגלה באדם ההכרה מעצמו אז כל שורש ההכרה יעלם.

כח הערב ערב נמצא בנפשנו זה גורם לכל אחד להרגיש שאין לו אמונה, שהוא מתכחש. מי שבוחן את עצמו הוא מרגיש שיש מקומות בנפש שהוא לא מספיק מאמין. איך אפשר לתקן את המקום הזה? ע"י אלוקי ואלוקי אבותינו. אברהם מגייר את האנשים, שרה מגיירת את הנשים.

אצלנו בנפש יש כח של אומות העולם שלא תיקנו אותו. **כשאנו נתקן אותו, זה יתוקן גם באומות העולם.** העבודה היא לא להם, אלא העבודה היא שלנו. כולם ידעו מהקב"ה מכח העבודה של ישראל.

מכח כך כאשר האדם מגלה את אותו כח בנפש הוא מגלה את הכח שנקרא לאה. בלשון פשוטה, כח החיים של האדם, יש לו בגרון שתי צינורות, קנה וושת. קנה צינור האכילה, וושת צינור הנשימה, רוח חיים. כשאנו מתייחסים לכוחות חיות הנפש, יש כאן שני שורשים, כל ידיעה שהאדם יודע מאבותיו הוא חייב גם לדעת אותם מעצמו. כל ידיעה שהוא יודע מעצמו, אם היא לא מתאימה לידיעה של אבותיו סימן שהידיעה היא לא אמיתית. כל ידיעה שקיבלנו בינקותינו, מאבותינו, כל י"ג עיקרים שנמסרו מדור לדור, כל אלה קיבלנו מאבותינו, אבל מה שקיבלנו מאבותינו, גם אם שמעתי את הדבר בשלמות, אני חייב להגיע לאותם הדברים מעצמי. אם יש בדבר שלי חידוש אז סימן שלא דרכת בדרך נכונה.

מי שהאמונה שלו היא לא רק בהבחנה של אלוקי אברהם, יצחק ויעקב אלא כוללת גם את כל האמהות ובפרט את לאה אז הוא מגלה כח של אמונה שמגיע גם מהמקום המקולקל. לוקחים שידוך לאבות מלבן הארמי. על הכח הזה מחלים קדושת אברהם, יצחק ויעקב. ההשרשה העמוקה הזאת בנפש חייבת להביא את האדם, שגם לא יצויר שהוא היה תינוק שנשבע באומות הוא היה יודע את כל הידיעות שהוא יודע מעצמו. אדם שעומל בעומק נפשו, לא רק לקרוא, אלא להתבונן, לחקור את צפונות לבבו, להעמיק דעת בתוך נפשו, בהתבוננות בשעת השקט כלשון החזון איש באמונה ובטחון – כאשר הוא חופשי מרעבון של תאוה והנפש שלו מחפשת אמת אז חייב להיות שלכל הידיעות הפנימיות הוא יגיע מהשרשה של אברהם שנקרא מעצמו. אז מה יקרה אליו? איתן האזרחי.

אברהם העברי, כל העולם בעבר אחד ואברהם בעבר השני. הרבה דברים שנראה לנו שקיבלנו מאבותינו, אבל הרבה מנהגים שיש לנו בדור הזה, מי שהגיע לעצמו מזהה שזה לא מאבותינו. הרבה דברים שנשתבשו בדורות האחרונים, אבל בן אדם סבור שזה דרך אבותיו. מתי הוא רואה שזה טעות? כשהוא מגיע לעצמו. הוא רואה שזה דברים חדשים. כל דבר שלא מגלה את הבעומק עצמו, אז גם מה שמסרו לנו אבותינו הוא יגלה שלא תפס נכון.

כאשר כל ידיעה שקיבל מאבותיו הוא מקבל אותה גם מעצמו אז הוא אור זורח. הוא משריש את האמונה מכח מה שהוא מאיר מעצמו, מכח אברהם, ומכח מה שקיבל מאבותיו, אז כל הטעות מעצמו מאירה מאבותיו וכל טעות במנהג מאירה מעצמו. כשיש שני הכוחות הדברים מקבלים בהירות ממעמקי הנפש. מי שהולך רק מעצמו לא שייך לכנסת ישראל. מי שהולך רק מאבותיו חסר לו את שורש ההשרשה של אברהם אבינו.

כשהאמונה אצלנו תהיה מושרשת משני הכוחות יחדיו אז יהיה לנו כח של "ונחנו מה" – אנחנו בטלים, אז מאיפה יש לנו כח? מאבותינו. ונצרך לזה את הכח של מעצמו, אבל מאיפה יש לי את הכח של מעצמו? מאברהם, מהאבא האמיתי. זה המילוי של אברהם, זה הפנים של אברהם.

יש לו יניקה מאבותינו ויש לו מעצמו שלם. **מעצמו תקיף פנימי, נחל איתן, יחד עם קבלה מושרשת מהאבות עד מעמד הר סיני שם שלמות האמונה זורחת בנפש האדם.** אז כשאדם אומר אלוקינו ואלוקי אבותינו אז נפשו מאירה כנפש ישראל בשלמות.

תפילה_110_גרי הצדק - ערב רב

הגמ' לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם גרים, ולכן קשים גרים לישראל כספחת, שהרי לצורך הגרים הללו, פעמים שהם צריכים ללכת לגלות.

תוס' מקשים ע"ז, אבל בכל אופן יש כאן שני פנים במה קשים גרים לישראל כספחת. הם קשים לישראל כספחת, מחמת שישראל על מנת שישראל על מנת שיתווספו אליהם גרים, הם צריכים לצאת לבין האומות, אבל יתר על כן, גם כאשר הגרים נכנסים לתוך הכנסת ישראל, הם קשים לישראל מפני שישראל לומדים ממעשיהם של הגרים.

נתבונן מעט, ונבין. כנסת ישראל הרי הלכו לגלות, כל הגלויות שגלינו בהם, גלות מצרים, שמשם נתהווה הכנסת ישראל, גלות בבל, מדי, פרס, יון בארץ ישראל, גלות אדום שבה אנחנו נמצאים השתא. גלינו לבין האומות.

מה כוונת הדבר של לשונות חז"ל כדי שיתווספו עליהם גרים?

ודאי שיש הבחנה כפשוטו, שזה גרים בפועל, אבל מה שמחודד יותר בהרחבה בדברי רבותינו, זה לא רק הגרים ממש בפועל שמתווספים לכנסת ישראל.

הרי אנחנו רואים את זה בפועל, שכל מקום שגלו אליו ישראל, צורת החיים של ישראל באותו מקום של גלות, הוא באופן שונה. ישראל שגלו לד' כנפות הארץ, בכל אחד מהמקומות שכנסת ישראל גלו, אנחנו רואים שצורת המבטא של הדיבור שונה, צורת ההיגוי שונה, צורת הלבוש שונה, ועוד ועוד הרבה פנים של שינויים של כל צד בכנפות הארץ שגלו לשם הכנסת ישראל.

אז בודאי שפשוטם של דברים, זה מחמת שגלו לבין האומות וילמדו ממעשיהם. אבל בעומק יותר, מה שכנסת ישראל גולים לכל מקום, זה על מנת להוציא את חלקי הטוב שנמצאים באותו מקום.

כמובן, שמה שנמצאים בין האומות, פעמים רבות לוקחים משם לא רק את חלקי הטוב, אלא כשם שלוקחים משם את חלקי הטוב, לוקחים משם גם את חלקי הרע. אבל התכלית שלשם כך ישראל גלו לבין האומות, כדי שיתווספו עליהם גרים, מלבד הגרים בפועל, שזה גרים בגוף, יש כאן תוספת של גרות שחלה מכח שאר כל החלקים כולם, אם זה יהיה דיבור, אם זה יהיה לבוש, אם זה יהיה לשון, שמתווספים לתוך הכנסת ישראל.

חז"ל הרי השתמשו בלשונות העכו"ם לדברי תורה. בלשון יוונית, הן יראת ה' חכמה, בלשון יוונית קורין להן אחת, וכן על זה הדרך רבות מאד, טט באפריקי וכו', פעמים רבות מאד בלשונות חז"ל שהם השתמשו

ועל גרי הצדק ועלינו, מטבע הברכה של על הצדיקים. ועל זקני שארית עמך בית ישראל, אומרת הגמ' במגילה דף י"ז, שבתורה נסמך מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, ונסמך לזה הפסוק מענין גרים, ולכן המקום של גרים הוא בברכת על הצדיקים.

יש קומת כנסת ישראל, יש קומה של שבעים אומות, ויש ממוצע בין הכנסת ישראל לשבעים אומות, שהוא גרים.

על אף שבפשוטו נראה, שכל גוי שחפץ להתגייר, זולת הסוגיא של עמלק, שבעה עמים, אבל בכללות כל גוי שרוצה להתגייר, יכול להתגייר, אבל ראשית אומרים חז"ל, שכל נשמות הגרים שנכנסים לתוך הכנסת ישראל, הם אלו שינקו משרה. מתחילה הנפש אשר עשו בחן, אברהם מגייר את הגרים, את האנשים, שרה מגיירת את הנשים, כמו שמבואר בחלק מדברי רבותינו, שהגרים הללו לאחר מכן חזרו לסורם במיתתו של אברהם, אבל יש את אלו ש"הניקה בנים שרה", היא הניקה את כל הגרים שעתידיים לחזור ולהיכנס לכנסת ישראל.

הרי שהגרים הללו מצורפים לכנסת ישראל, כי הם ינקו מהכנסת ישראל. יתר על כן, אומרת הגמ' בשבת דף קנ"ו, שכשם שבמעמד הר סיני היו כל הכנסת ישראל, במעמד הר סיני גם היו נשמותיהם של הגרים. לא בגוף, את אשר ישנו פה עמנו היום ואת אשר איננו פה עמנו היום, אבל נשמותיהם של הגרים היו במעמד הר סיני.

א"כ קומת הגרים שנכנסים לתוך הכנסת ישראל, זה לא במקרה, פשוט וברור שלא כך, אלא הם חלק מקומת הכנסת ישראל. הם ינקו משרה אמנו, והם היו בזמן מתן תורה, כל הגרים שעתידיים להצטרף לכנסת ישראל במשך כל הדורות כולם.

ביתר הבנה ובירור, לשון הגמ' ביבמות, קידושין ועוד, כידוע, קשים גרים לישראל כספחת. גרים שמצטרפים לכנסת ישראל, הם קשים לישראל כספחת.

מה הקושי של הצירוף של הגרים שמצטרפים לישראל עד כדי שיעור של ספחת?

כבר ברש"י ובתוס' ששה טעמים, אבל לעניינא דידן, אומר רש"י, שגרים אינם מדקדקים במצוות כישראל. ועוד, שעל ידי כן ישראל לומדים ממעשיהם.

תוס' אומרים כמה טעמים, טעם נוסף שאומרים תוס', שמכיון שכנסת ישראל, על מנת שיתווספו עליהם גרים, צריכים לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ, וכמו שאומרת

בלשונות האומות. זה חלקי הטוב שנבררו מן הרע ונכנסו לכנסת ישראל.

אבל עוד פעם, מה שנברר ונכנס לתוך הכנסת ישראל חלקי הטוב, אילו היה נכנס רק חלקי הטוב, הרי שהגרות הזו היתה גרות שלימה. אבל כאשר הרי בני ישראל עלו ממצרים, שורש הגלות הראשונה שירדו לבין האומות, על מנת שיתווספו עליהם גרים, לא עלו משם רק גרים ממש, גרך אשר בשעריך, אלא כמפורש בקרא, וגם ערב רב עלה אתם. ערב רב שעלה עם הנכנסת ישראל, כלומר, הכח של הגרים שהוציאו עם ישראל מארץ מצרים, מגלות מצרים, היא לא רק גרים ממש, אלא מונח בגרות הזו כח של ערב רב.

מה עניינו של ערב רב?

שלא רק חלק הטוב יצא מן הגלות, ששייך הגרים הטובים, שייכים לכנסת ישראל, הם אלו שיצאו, אלא יצאו גרים כאלו שמערבבים את חלקי הטוב ואת חלקי הרע, וכאשר הם נכנסים לכנסת ישראל, לא נכנס רק חלקי הבירור של הטוב מהאומות לכנסת ישראל.

גר שהוא גר גמור, הרי שמה שנכנס לכנסת ישראל, זה חלק הטוב, וחלק הרע נשאר בין האומות. אבל מכיון שבשורש כל הגלויות כולם שהוא גלות מצרים, נאמר וגם ערב רב עלה אתם, הרי ששורש הגאולה שנכנסו הגרים, נכנסו גרים באופן כזה שהם ערב רב, מלשון של תערובת, שהם מערבבים את הדעת טוב ורע מעורבים זה בזה, וא"כ החלק שנכנס לתוך הכנסת ישראל, הוא לא רק חלקי הטוב, אלא חלקי הטוב וחלקי הרע מעורבים זה בזה. הם אלו שנכנסים לתוך הכנסת ישראל.

זה ראשית עומק דברי רש"י שהזכרו, קשים גרים לישראל כספחת, אומר רש"י, אינם מדקדקים במצוות כישראל, ועוד שישראל לומדים ממעשיהם. כוונת הדבר שישראל לומדים ממעשיהם, הוא מחמת שהגרים שנכנסו לכנסת ישראל, זו לא גרות שלימה, אלא זו גרות שיש בה תערובת של גרות של ערב רב, ומכיון שיש א"כ תערובת של גלות של ערב רב, הרי שהחלק שנכנס לתוך הכנסת ישראל הוא טוב ורע מעורבים זה בזה.

כל קומת הגלויות שעברנו עד השתא, גלות בבל, מצרים, בבל, מדי, פרס, יון, אדום ישמעאל, שעכשיו אנחנו נמצאים בתוכה, בכל אחד מהגלויות הללו נתווספו גרים לכנסת ישראל.

עוד פעם, גרים לא כוונת הדבר רק גרים בפועל ממש, כמו שהזכר, אלא גרים כוונת הדבר, חלקים מתוך האומות, אם זה יהיה לשון, אם זה יהיה לבושים, ושאר כל הדברים כולם, נכנסים לתוך הכנסת ישראל.

הרי שלאחר כל סדר הגלויות שעברנו מגלות מצרים עד השתא, חלקי התערובת של הגרים שנכנסו לתוך הכנסת ישראל, הם רבים עד למאד.

כל גלות וגלות שעברנו, התווספו עוד חלקי טוב מהגרים, אבל כשם שהתווספו חלקי טוב מהגרים, התווספו גם חלקים של טוב ורע מעורבים זה בזה, והרי כשם שיש את חלקי הטוב, יש את חלקי הרע.

כאן אנחנו נמצאים בעצם בסוף יומין של הגלות, שכל חלקי הטוב והרע שנכנסו מכח הגרים, יצרו תערובת עצומה מאד בתוך הכנסת ישראל.

נחזיר יותר. כשחזרו לפני עשרות שנים חלק מהכנסת ישראל כאן לארץ ישראל, חלק גדול מהכנסת ישראל נמצא כאן בארץ ישראל. לא זכינו לקיבוץ גלויות, כמו שהיה ראוי שיהא, לא על הגאולה הזו נתפללו אבותינו ואנחנו.

כבר העידו חכמי הדורות, מגיד מראשית אחרית, שאם כנסת ישראל היו זוכים, הרי שיהו חוזרים לארץ ישראל באופן של ענני כבוד, באופן שכל כנסת ישראל יחזרו לארץ ישראל בבת אחת בגאולה שלימה.

אבל כשלא זכינו, הכח שמכוחו חזרו חלק מהכנסת ישראל לארץ ישראל, הוא מכח ערב רב. אלו שכביכול גרמו לידי כך בפועל באופן הנראה לעין, כמובן שהכל מושגח בהשגחה פרטית, באופן הגמור, אבל מה שנראה לעין הרואה באתגליא, שמי שגרם לידי כך שחלק גדול מהכנסת ישראל חזרו לארץ ישראל, זה ערב רב.

אז מי שלא מביט לעומק, ומסתכל בחוץ, מה לי שהיו מגיעים אם זה היה מגיע מכח הקדושה, מה לי אם זה מגיע מכח הערב רב, סוף כל סוף חלק גדול מהכנסת ישראל חזרו לארץ ישראל. זו חיצוניות.

אבל אליבא דאמת, מונח כאן דבר שונה לחלוטין, אם הגאולה היתה מתגלה בשלמותה וכל כנסת ישראל חוזרים לארץ ישראל, ואם אנחנו חזרנו חלקנו. מלבד ההבדל של חלק וכל, אלא אפי' החלק שחזרו מכח אתגליא של ערב רב.

מאי נפקא מינה?

מכיון שמה שבאו לתוך ארץ ישראל חלק מהכנסת ישראל זה מכח שליטה של הערב רב, פושעי הערב רב, הרי שמה שנתווסף מחוץ לארץ ישראל, חלקי הרע שהתערבו ובואו לארץ ישראל, הם גדולים עד למאד, כי הכל נעשה מכח של ערב רב.

כל גות שירדנו כדי שיתווספו אליהם גרים, חלקי הטוב צריכים להתווסף והרע להישאר במקום גלותם. אבל אם כל הצירוף מתגלה מכח הערב רב, וחוזרים

באופן של ערבוביא, זקנים ונערים דוחפים זה את זה בערבוביא, מגיע אופן כזה שצורת החיבור היא באופן של תערובת של בלבול, אז גם חלקי הטוב כבר לא נבחרים בבירורים.

אלו הם שני חלקי הגלות שנמצאים מכח תוקף הערב רב, שהוא זה ששלט מעיקרא, והוא זה ששולט עכשיו בתוך ארץ ישראל.

יתר על כן עכשיו להבין, כמו שיש גדר של גר שנתגייר, כך יש גדר של מומר שחוזר בחזרה לכנסת ישראל.

יש סדר בדברי חז"ל, אם באים שנים לפנינו, גר שרוצה להתגייר, גוי שרוצה להתגייר, ומגיע מומר, את מי צריך לקבל קודם. חז"ל אומרים, שמפני מעשה שהיה, מקבלים מומר קודם.

אבל יש שני חלקים שבאים להיכנס לתוך הכנסת ישראל, יש חלק שבא להיכנס לכנסת ישראל, שהיה מעיקרא גוי, כמו שהוזכר בראשית הדברים, הם מאלו שינקו משרה אמנו, ואלו הם הנשמות שהיו במעמד הר סיני, מזלא חזי, כדברי הגמ' בשבת, אבל יש עוד חלק שבא להיכנס לתוך הכנסת ישראל, הם אלו שנשמתם היא נשמת ישראל, אבל הם מומרים, ואפילו אם הם לא מומרים, אבל זה ישראל שנשבה לבין האומות באופן של תינוק שאינו יודע, נשבה לבין האומות, כל אלו ג"כ באים וחוזרים לתוך הכנסת ישראל.

במידת מה, כמו שאמרו חז"ל, קשים גרים לישראל כספחת כיון שישראל לומדים ממעשיהם, על אותו משקל דק, כאשר תינוק שנשבה לבין האומות חוזר ומצטרף לתוך קומת השומרי תורה ומצוות, אז ע"ז נאמר קשים כספחת. מדוע קשים כספחת, כי לומדים ממעשיהם.

כל מי שיש לו עין מעט, רואה את זה ברור מאד. הרי בעשרות שנים האחרונות, מסבב כל הסיבות הערה רוח ממרום, שזו רוח של אחרית הימים, שחלק גדול מהכנסת ישראל שהיו בבחינת תינוק שנשבה לבין האומות, בין האומות בחו"ל, בין האומות בתוך ארץ ישראל עצמה, אבל אלו שמתנהגים כאומות, הערה הקב"ה רוח טהרה מלעילא, וחוזרים רבים עד למאד למקור מחצבתם.

אבל על אותו משקל שהגרים, אפשר ללמוד ממעשיהם כשהם חוזרים לתוך הכנסת ישראל, על אותו משקל גופא, גם מאלו שמגיעים מבחוץ, לחזור בחזרה לעולמה של תורה, הרי על דרך כלל בן אדם ששב בתשובה, זה לא יהפוך כושי עורו ברגע אחד, שכל מה שהיה קודם לכן נעתק, ומכאן ואילך הוא כבריה חדשה באתגליא, שאין זכר ורושם למה שהיה קודם לכן, אלא עדיין מונח כח של ערב רב גם בכח השליטה של התשובה, זה דבר דק, אבל גם זה נמצא שם.

לארץ ישראל מכח מדרגת ערב רב, הרי שהכל נעשה באופן של תערובת. התערובת הזו, יש בה שני חלקים, חלק אחד זה שטוב ורע מעורבים זה בזה, ובמקום שחלקי הרע ישארו כביכול בחוץ לארץ ולא יכנסו לארץ ישראל, הרי שכיון שמגיעים לכאן מכח הערב רב, הרי שטומאת כל העמים כולם מתקבצת לתוך ארץ ישראל.

אבל, מלבד כך שיש תערובת של טוב ורע שבאה מן האומות שהתקבץ לתוך ארץ ישראל, גם חלקי הטוב עצמם, מכיון הרי שגלינו להרבה מקומות, לד' כנפות הארץ, וכל חלק שגלה יש לו את צורת הדבר שלו, את הלבוש שלו, את הדיבור שלו, צורת הלימוד שלו, וכו' וכו', אילו זכינו שהגאולה היתה באופן השלם, הרי שכל החלקים הללו היו מתקבצים יחד לאחדות גמורה, לשלמות של כליל תפארת.

אבל שכח הצירוף שהביא לכנסת ישראל להביא אותו לארץ ישראל, הוא מכח הערב רב, הרי שגם חלקי הטוב מגיעים באופן של ערבוביא, ערב רב מגיעים באופן של ערבוביא, והרי שלא רק החסרון של טוב ורע שמעורבים זה בזה, שכל חלקי הרע שנמצאים בכל העולם כולו נתקבצו לארץ ישראל, אלא גם חלקי הטוב שהגיעו, הגיעו באופן של ערבוביא, לא באופן של צירוף של אחדות של כליל תפארת, ששם ריבוי הגוונים יוצר את יופיו של הדבר, זהו תפארתו של דבר, ריבוי הגוונים, אלא מכיון שהכח לקבץ את ישראל מחוץ לארץ לארץ ישראל נעשה מכח ערב רב, הרי שגם חלקי הטוב הגיעו באופן של מעורבים זה בזה.

המעורבים זה בזה, זה בעצם יוצר את שורש החיכוך שהם חלקי הטוב שנמצאים כאן, זה בזה.

הדברים הם דקים, אבל זו המציאות שבה אנחנו נמצאים. אנחנו נמצאים באופן כזה שהמקום שנתקבצו אליו הוא בודאי קדוש, קדושת ארץ ישראל, אבל הטומאה חלה בארץ מכח שליטה של ערב רב ששלטו להביא לארץ ישראל, ושולטים גם השתא למראית העין בארץ ישראל, ולפיכך חלקי הטוב והרע שמעורבים זה בזה הם עצומים ונוראים. כל הטומאה של כל העולם כולו, בא ונתקבץ כאן לתוך ארץ ישראל. מי שלא מרגיש את הטומאה, הרי שההרגש דקדושה שלו נחלש למאד.

אבל בעצם, כל הטומאה שנמצאת בכל אומות העולם, נתקבצה לכאן.

האחרית האחרונה היא טהרה גמורה, אבל למעשה עכשיו, כל הטומאה מתקבצת.

אבל כמו שנתחדד, מונח כאן תרתי לריעותא, אופן אחד לריעותא, שחלקי הרע התערבבו בטוב, אבל האופן השני הוא, שחלקי הטוב עצמם לא באו באופן של סדר, באופן של בנין, באופן של כליל תפארת, שזה יופיו, אלא הצירוף של חלקי הטוב שנצטרפו יחד לכאן, הם באים

וככל שהכמות של אלו שבארים מבחוץ פנימה הולכת וגדלה, אז זה הופך להיות קביעא וקיימא, ורוחב ועומק חזק יותר, וע"י כן מושגים שהיו לגמרי בחוץ, נכנסים פנימה. כבר מיטשטש ההבדל בין מה שנמצא בפנים למה שנמצא בחוץ.

כל אור שיוֹרד מלעילא, ובודאי אור של תשובה בעומקו, הוא אור נורא, אבל כאשר הוא מתגלה בפועל שלו למטה, אם לא מביאים אותו למקום הנכון, כאשר לא זוכים, אז כח אור התשובה הגדול שהחזיר רבבות רבים מאד אליו ית"ש ולתורתו, הוא אותו כח שהעתיק הרבה מאד מתוך העולם הפנימי לעולם חיצוני.

כשאינן הבנה ברורה איך הדברים פועלים, ומה צורתם האמיתית, הרי שעל אף שהכוונה הראשונה היא בודאי טובה, והיא טובה מאד, אבל למעשה, הדבר פועל לשני הצדדים, הוא לא פועל רק לצד אחד.

קשים כספחת שלומדים ממעשיהם, ולאט לאט זה הופך להיות ערב רב ממעורבים זה בזה ממש, וע"י כן נעשה טשטוש של כל מציאות גבול של עולם פנימי עם עולם חיצוני.

כל מי שיביט מעט עמוק, לאור כל העשרות שנים הללו, בלי להיכנס לתקופות של השנים האחרונות, ששם השבר נעשה באופן מבהיל מחמת כל כלי החיבור של העולם, של המכשירים, השלב שקדם לכך במשך העשרות שנים שקדמו, הוא שהדרדור, החלק הגדול מאד של הכנסת ישראל, של העולמה של תורה, הוא נעשה מחיבור של קירוב רחוקים וריחוק קרובים.

כשהדברים לא נעשו בדקדוק, אז חלק גדול מאלו שהיו פנימה, הלכו ויצאו החוצה כסדר, והמושגים הלכו וניטשטשו לגמרי.

דבר זה הוא הרי מאד מאד מאד עדין. מחד, ברור לגמרי שרצונו ית"ש שהשיב לב אבות על בנים, לב בנים על אבות, וכל נשמה של כל ידח ממנו נדח, רצונו ית' שהיא תחזור לתוך הכנסת ישראל. כל אדם יכול להבין את זה בשכל, ומי שיש לו הרגש של אהבת ישראל, אז זה בוער בקרבו להחזיר כל נשמה אל כור מחצבתה.

אבל מאידך, מונח כאן צד לגמרי הפוך לכל המהלך. משל למה הדבר דומה, האדם נמצא בים, והוא רואה בן אחד שלו טובע, אבל הבן השני הוא מחזיק אותו, ואם הוא ירוץ להציל את הבן שטבע, אז הבן שעכשיו מחזיק יטבע, אז הי מינייהו עדיף? אין דוחין נפש מפני נפש.

כמובן שהדברים צריכים שום שכל ודקות מאד, מתי זה כך ומתי זה כך, א"א להגדיר בזה שום הגדרות כלליות, אבל למעשה, התוצאה שהדברים לא נעשו באופן מסודר וברור, היא ברורה מאד לכל מי שמסתכל.

והתערובת הזו יוצרת שאלו שחוזרים ונכנסים מבחוץ לבפנים, כמובן שמחד זה מרוח של מרום של טהרה גדולה עד למאד, להחזיר את נשמתם של בנים לאביהם שבשמים, להחזיר אותם לאור התורה הקדושה של מאור שבה שמחזירם למוטב, אבל גם זה מגיע באופן של תערובת, ולכן כאשר הם חוזרים ומצטרפים לשומרי תורה ומצוות, מחד כמובן יש כאן הרחבה של גבולות הקדושה, ועוד נשמות, בנים אתם לה' אלוקיכם, שעושים רצון קונם, אבל מאידך התערובת הזו שנכנסת, היא נכנסת באופן כזה שלומדים ממעשיהם.

וע"י כן, זה לא גורם להרחבה בהכרח של חלקי הקדושה שהיו בפנים, אלא זה גורם לפירצה עצומה לאלו שהיו בפנים.

לומדים ממעשיהם, אז מיטשטש הגבול של העולם העולם הפנימי ושל העולם החיצוני. הרי כשמיטשטש הגבול, הרי שההבדל בין ישראל לאומות נעשה קהה יותר, חלש יותר, בלתי ניכר.

גרים שישנם והם ממוצע בין ישראל ואומת העולם, צריך להבין, מחד הם ממוצע כמובן להכניס מאומות העולם לישראל, אבל בהבנה עמוקה של קשים כספחת, זה גם יכול להיות להיפך, לומדים ממעשיהם, אז ישראל במידה מסויימת יוצאים לאומות העולם.

כח הגרות שנמצא בכנסת ישראל, בודאי יכול להשפיע לטוב, וזה עיקרו. אבל כשם שהוא יכול להשפיע לטוב, יש לו גם צד הפוך לגמרי.

כל קומת עולם התשובה שנבנה בכנסת ישראל בעשרות שנים האחרונות, מי שמסתכל על הדברים ישר, מבין ברור, השורש של הדבר הוא הארה ממקום להחזיר בנים לכנסת ישראל, אבל זה גם נסיון עצום לכל שומרי תורה ומצוות שנמצאים בעולמה של תורה, הם נפתחים ומתקרבים לעולם חיצוני. בין אם מביאים את אותם אלו לתוך הבית מדרש ללמוד איתם, וקל וחומר באופן שיוצאים לעם שבשדות, שפעמים רבות מי שיצא מהבית מדרש לעם שבשדות, הוא יותר יצא החוצה, מאשר שהוא קירב את מי שנמצא בחוץ לבפנים.

ואפילו אם הוא קירב את מי שנמצא בחוץ לבפנים, אבל כבר הוא הפך להיות רגל אחות בתוך בית המדרש, רגל אחת מחוץ לבית המדרש.

הוא נפתח כביכול לעולם שמעולם הוא לא הכיר, לעולם שהוא לא ידע, למושגים שאין לו אליהם שום נגיעה, ולאט לאט זה הופך להיות אצלו כסדר, כמובן לצורך לשם שמים, ולצורך קירוב לבבות לאביהם שבשמים ולאור התורה הקדושה, אבל למעשה האדם נפתח לאט לאט לעולם נוסף.

של שמירה עצומה, שהוא יכול לשמור את עצמו מכח שמירה מלעילא, שהוא לא יצא לגמרי החוצה.

הדברים שנאמרים השתא, הם כמובן שייכים לאלו שכן מתעסקים בקירוב רחוקים. לא כולם, אבל בדורנו הרי יש רבים מאד של אברכים שבזה הם עוסקים, הן מצד פרנסה, הן מצד זיכוי הרבים, הן מצד כח השפעה, שהנפש זקוקה להשפיע, אז כבר א"א להשפיע בתוך גבולות הקדושה, אז מוצאים כל מיני צורות אחרות של השפעה, איש לפי עניינו, איש לפי מעללו, אבל צריך להבין, כל אדם שהולך להתעסק עם העולם בחוץ על מנת לקרב, בידוע על דרך כלל שהוא יצא החוצה. כמה הוא יצא החוצה, זו עוד שאלה, אבל הוא יצא החוצה.

בקשה על גרי הצדק, ומיד אחרי זה אנחנו מבקשים, ועלינו, שהכח שמשפיע החוצה, שיכנס פנימה, מבחוץ פנימה, לא יגרום הפוך, הוא ישאיר אותנו בתוך עולמה של קדושה.

זה לא צריך לעקוץ ולהחליש את הרצון שכל יהודי יתקרב לאבינו שבשמים, את האופן הזה שברור שהאב חפץ בתשוקה שבניו יחזרו לקדושה, אבל עדיין, כמו שהוזכר, א"א לקרב בן אחד על מנת לאבד בן אחר.

ככל שהאש של הקדושה אצל האדם בוערת יותר, חיה יותר, ומאירה יותר, הוא זה שיכול לקרב אנשים לאביהם שבשמים.

על גרי הצדק ועלינו, שמזכה בעז"נ שכל הגרים כולם יכנסו לכנסת ישראל, כל אלו אותם נשמות שיצאו החוצה, יזכו להיכנס פנימה, אבל לא באופן של תערובת שמתערב מבחוץ פנימה, אלא באופן של זך, נקי וטהור, כולו קדוש

התוצאה הברורה היא, שיש עולם בחוץ שאינם שומרי תורה ומצוות, יש עולם שהיה פעם בפנים, היה פעם, אבל הוא כבר לא נמצא שם כמעט בכלל, היה פעם בתוך עולמה של תורה פנימה, שמור בתוך היכולות התורה, והיה ממוצע של אלו שנעתקים משם לכאן.

כולם רואים הרי שבעשר שנים האחרונות, יש זרם בדיוק הפוך. זה לא במקרה, זה היה תהליך פנימי שאלו שהיו בפנים, לאט לאט יצאו החוצה, זה כבר מתגלה בבנים של אותם אבות, האבות התחילו מלקרב רחוקים, ואצל הבנים התגלה אותו כח שיצא מהפועל אצל האב. אצל האב זה היה שהוא יצא החוצה לקרב רחוקים, ולמעשה היה איזו דקות מסוימת שהוא יצא החוצה, בדור הבא זה כבר יוצאים החוצה לגמרי. אבל זה לא שזה עכשיו התחיל, זה תהליך הרבה יותר עמוק.

אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חברך חטא קל, אבל אם זה עבר את הגבול של החטא קל, כאן כבר האדם לא יכול לפעול יותר. וגם החטא קל, זה הני מילי שיש לו הרהורי תשובה כסדר על אותו חטא קל, וכל יום בעמוד והשב קאי על אותו חטא קל, אבל כשאין זהירות, ולא מבינים לאיפה זה מגיע מהחטא קל, אז האופן הזה, כמו שמסופר שהיה בדברי רבותינו, שהיו אלו שהלכו לקרב רחוקים בדורות קודמים, ובסוף הם בעצמם אלו שנפלו לאותו מקום שממנו הם באו לקרב. זה בעצם מה שקרה כמעט למהלך הדבר.

קשים לישראל, ועל גרי הצדק ועלינו, אנחנו מבקשים במטבע הברכה של אנשי כנסת הגדולה, מחד מצרפים את גרי הצדק לצדיקים, למה מצרפים אותם לצדיקים, כי מי שיכול להחזיר באמת בתשובה, זה רק אדם שהוא באופן של צדיק אמיתי, מי שהוא לא צדיק אמיתי, אז הסיכוי הגבוה הוא, שהוא יותר ידרדר ממה שהוא משיב, יותר ממה שהוא יקרב. ואפילו אם הוא יותר יקרב מידרדר, אבל אין לו שום היתר, כי זה לא חטא קל בנפשו.

אדם שרוצה לצאת לקרב אחרים, הוא צריך שתהיה לו אש של קדושה כסדר, וזהירות עצומה, נוראה, כל הזמן לראות שהוא לא נפרץ החוצה. וצריך להיות פחד עצום כל הזמן שמא זה יגרור אותו לעולם לא לו, מי שיש לו אש של קדושה עצומה, ויש לו יראה עצומה, והוא מתפלל ובוכה ע"ז להקב"ה, הוא זה שראוי ומצווה ומוכרח עליו, לקרב לבבות לאביהם שבשמים.

אבל מי שאין לו את אותה אש של קדושה, אין לו את אותה זהירות, אין לו את אותו פחד מלצאת, אז לא אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, חטא קל מותר לו לחטוא, אבל הוא נופל הרבה מעבר לכך.

צדיקים וגרי הצדק מצטרפים, כי מי שיכול להכניס גרי הצדק, זה רק מי שהוא במדרגה של צדיק, שיש לו כח

תפילה_133_חוס

שומע את הדברים - זה עומק הבקשה של "שמע קולנו השם אלוקינו, חוס ורחם עלינו".

"חוס ורחם עלינו"

'חוס ורחם' – מלשון חסות ורחם

"שמע קולנו השם אלוקינו, חוס ורחם עלינו" (הברכה השש עשרה בתפילת שמונה עשרה) - טבעה של בקשה זו בתפילה היא: שהקב"ה יחוס עלינו וגם ירחם עלינו. מה העניין לבקש מהקב"ה שיחוס וגם שירחם?

העניין בבקשה **חוס** הוא לא רק עוד פנים לרגש הרחמים של הקב"ה, שבגינו הוא ישמע את תפילתנו, יקבל אותן ויממש אותן, אלא **חוס** נקרא **חוס** מלשון "**בצל כנפיך, יחסיון**" (תהילים לו ח). בשורש המילה: **חוס** קיים רעיון החיסיון, כאשר חסים על מישהו, חוסים מעליו, מגוננים עליו.

מכאן, שחסיון אין עניינו רק לרחם, כפי שראובן הנמצא במקום אחד מרחם על שמעון שנמצא במקום אחר והוא מסייע בעדו מרחוק, אלא עניינו של חוס הוא שראובן החס על שמעון מכניס אותו לביתו – 'בצל כנפיו הוא יחסה' ובכך מתקיים שורש ההצלה.

כך גם העומק במשמעות המילה **רחמים**. כפי שכבר הוזכר לעיל בדברי המהר"ל: רחמים נקראים רחמים מלשון רָחַם, כשם מרחמת על בניה היא לא רק מסייעת בעדם, ברגש הרחמים היא גם משיבה אותם אליה - אל רחמה.

על כן מופיע בתפילה חוס וגם רחם. בבקשה לרחמים כשלעצמם עוד יתכן שהמרחם עוזר למרוחם שנמצא מרחוק, אבל כאשר מתגלה חוס ורחם הרי שהמרוחם נכנס תחת כנפיו של מי שחס עליו והוא גם מעין עובר ברחם אמו.

אם כן, בעומק טבעה של הבקשה לחוס ולרחם עלינו, אנחנו לא רק מבקשים שהקב"ה ישמע את תפילתנו כפשוטו ולא רק שהשם בשמיים ואנחנו על הארץ, אלא כפי שבני אדם שעומדים אחד ליד השני ושומעים היטב את שנאמר - כך יתגלה עומק השמיעה כשאנחנו נמצאים אצל הקב"ה יתברך שמו. הוא חס עלינו והרי שאנחנו חוסים בצל כנפיו, הוא מרחם עלינו ואנחנו כביכול שבים למדרגת התכנסות ברחם אמנו.

כאשר חוסים אצל יתברך שמו, זה כמו דיבור ישיר בין איש אל רעהו שנמצא עמו, שנמצא אצלו, ולכן הוא

טבע האדם – שאיפה ל'חסות בצל'

יש עומק נוסף בבקשה לחסות בצל כנפי יתברך שמו: "**בצל כנפיך יחסיון**", זו בקשה לא רק בערכין של תפילה, שלפיה אם האדם חוסה אצל הקב"ה - "**קרוב השם לכל קרוביו לכל מי שיקראוהו באמת**" (תהילים קמה יח), אלא עומק הבקשה של **חוס** היא בעצם שורש עמוק בתפיסת חיים פנימית של נשמת עם ישראל.

כאשר אדם נולד הוא זקוק לאמו מרגע צאתו מרחמה, הוא מצפה ממנה להאכיל אותו ולא רק זאת הוא מצפה ממנה לקבל חום, הוא מצפה ל"**צל כנפיו יחסיון**". כפי שנתבאר בעומק הדבר - הקשר הזה נוצר טרם היוולדו של האדם, כשהוא מתפתח ז ירחין-ט ירחין ברחם אמו, אז מוטבע אצלו הקשר, משם נובע עומק הצורך של התינוק לקשר עם אמו, לא רק לצרכי הזנה, ניקון הגוף וכדומה, אלא לצורך הקשר הנפשי עם האם. הוא הורגל להיות ברחם אמו ז ירחין – ט ירחין ולכן נפשו התרגלה לצורך לחסות במקורו בשורשו. לאחר שיצא לאוויר העולם, הצורך באותו קשר הולך ונמשך. לכן על פי טבעו של העולם, התינוק בוכה כשהוא מתגעגע לאמו, כשהוא רוצה להרגיש את חומה, כשהוא רוצה לחסות בצילה. זה כלל החל על כל אדם ואדם.

מהלך החיים – מחסות האם לניכור חברתי

כאשר אדם גדל הוא מתוודע אט אט לעולם - הוא הולך לגן, הוא הולך לתלמוד תורה הוא יוצא לדרך - כבר בצעירותו בהיותו בן שנתיים, בן שלוש הוא מתחיל לחוש בהתנכרות מצד הסביבה: "**ויתנכלו אליו...**" (בראשית לז יח, רש"י) "**...ולא יכלו לדברו לשלום**" (בראשית לז ד).

לאט לאט מגיע האדם לסתירה של החיים: מחד גיסא, הוא חש ברחם אמו את שורש היניקה שממנה הוא בא, הוא מרגיש את חומה ואהבתה - בצל כנפיה הוא חוסה, ומאידך גיסא כשהוא יוצא לאוויר העולם הוא לאט לאט מתחיל לחוש בהתנכרות כלפיו.

ככלל, אין אדם שלא עובר את התהליך הזה. בתחילה, כשהוא חש שמשוהו או מישהו מזיק לו, מפריע לו או מתנכר אליו הוא בורח חזרה לאמו כי הוא זקוק לה. עם התפתחות האדם הסתירה הזו בחייו נמשכת: מצד אחד, הושרש בו עומק החום שהוא קיבל ברחם אמו, ומצד שני ככל שהוא גדל: "**...וישנאו אותו ולא**

ומאידך גיסא באופן עמוק יותר, ההתנכרות החיצונית צריכה להחדיר באדם את העומק של תוקף נפשו, האדם בונה את עומק הנפש שלו במפגש מול ההתנכרות.

אין הכוונה שהוא יהפוך לקר ומנוכר כאדם שאינו זקוק לחום, שאינו זקוק לחסות בצל כנפיו של מישהו. בניית עומק נפשו לא נבנית על גבי זה שהאדם יהפוך לקר ולא נזקק לחום, אלא דווקא ככל שהוא גדל, הניכור הזה הולך וכואב אצלו בנפש, השפעת צל כנפיו ההורים הולכת ופוחתת והופכת למציאות מעשית אצל רוב בני האדם ואז מכיר האדם שאין אצל מי לחסות, אלא בצל כנפיו יתברך שמו - "**בצל כנפיו יחסיון**" - אז הנפש מכירה ומרגישה.

תוחלת חיי אדם בעולמנו היא בין 70-80 שנה, חיים שבחלקם הגדול מתאפיינים בחיי ניכור, כך מאז ימות קין והבל: "...וַיְהִי בַּהֲיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וַיִּקַּם קַיִן אֶל-הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ..." (**בראשית** ד ח). כך העולם כמנהגו נוהג מאז ראשית הבריאה בכל הדורות כולם: בתוך המשפחה עצמה, בין בני משפחה קרובים, בקרב בני תורה, בתוך עולמו של בן תורה, בין תלמידי חכמים שהיו בישיבה יחד. מחלוקות שנוגעות אף בקשר בין ידידים שהיו קרובים, מפרידות בין זה לזה, מה שהיה נראה כקשר שיכול להימשך זמן רב הופך כהרף עין כלא היה.

כל אלה הם שורש קלקול של 'עלמא דפרודא' של מקום חשור, של מחשכי ארץ וערפל לאומים. מול זה צריכה להתגלות בעומק נפשו של האדם ההכרה של "**ויתנכלו אליו...**" "**...ולא יכלו לדברו לשלום**". מחד גיסא זה עומק של קלקול, אבל מאידך גיסא זה הכח שמעורר את נפש האדם פנימה להכיר ולהבין שמציאות החיים כאן 'בהאי עלמא' זו מציאות של ניכור שאי אפשר לחיות בה, אלא חייבים לגלות עולם אחר - עולם של חמימות, עולם של "**בצל כנפיו יחסיון**".

השפעת הניכור על נפש עדינה

בני אדם מחפשים ניצוצות של אהבה, ניצוצות של קשר. יש יחידים שזוכים לקשר טוב: בין בנים להורים, בין בני זוג, אבל בקרב רוב בני האדם הקשרים בינם לבין הסובבים אותם רעועים ופעמים אף גרועים מכך. רוב בני האדם שמסתובבים כאן ב'האי עלמא' הם בעצם בודדים. מה יש להם לכאורה? הרבה רעים אך רעות זו אינה רעות אמיתית, אלא ביטוי של ביטול זמן משותף בין בני אדם. כדי לא להרגיש את עומק הבדידות הם מתקשרים עם זולתם ובכך מדמים קשר איש לרעהו אבל 'ליבא דאמת' איש ברעהו מדברים אחד על השני, אין נאמנות והקשר הזה אינו אלא דמיון 'דעלמא' גמור. יש מעט אמת, מעט אהבה, מעט חום, רוב רובו של

יכלו לדברו לשלום... - האדם צובר עוד ניכור ועוד ניכור ועוד חוסר אמון בבני אדם שסובבים אותו.

במקרה הקל זה יתבטא בהיעדר גילויי אהבה, בהיעדר גילויי רחמים, אולם במקרים קשים יותר ייתכנו גילויי אכזריות, גילויי התנכרות, מריבות, לשון הרע ושאר 'מרעין בישין' שמלווים את היחסים בין בני האדם.

עם הזמן סופגת נפש האדם את ביטויי ההתנכרות הללו ועל כן יש מי שייקשר יותר ויותר לאביו ולאמו: "**רדופה לילך לבית אביה**" (יבמות מב עמוד ב). אף שהוא גדל או היא, עדיין מוטבעת בו או בה הנטייה לשוב לבית ההורים. ככל שהניכור וחוסר החמימות מתגלה בחוץ, כך רדוף יותר האדם לשוב לחיק משפחתו - לאביו ולאמו.

אולם יש מי שכל שיתנכרו אליו אחיו, תתחשל נפשו ותלבש כסות או מחסום כמו גלדים על גבי גלדים, ואז תישכח טביעת החום ותלך ותיעלם תחושת החמימות של "בצל כנפיו יחסיון".

שלב הבחירה – מעבר מחסות ההורים לחסות הקב"ה

לאט לאט האדם גדל, הוא נעשה בן יג שנים, הוא נעשה בן חוב, הוא יוצא למציאות של החיים והוא לומד להסתדר בכוחות עצמו. בהמשך, על פי דרכו של עולם מגיע גם הוא 'בסיעתא דשמיא' להוליד ילדים, ויש מי שחוסה בכנפיו שלו, בסדר הזה הולך וחוזר. זה מהלך החיים של האדם שעליו אחראי הבורא - יתברך שמו.

במהלך חיים זה, האדם עומד מול ניסיון, בעומק ההתנכרות הוא ניצב מול בחירה אמיתית: האם לשמר את הקשר מול משפחתו - את הקשר שדורש אהבה, שדורש חום - לחסות בכנפיו של מישהו, או שהוא ישמר את הקשר של "בצל כנפיו...", אך לא במובן שאתו הוא נולד אלא בבחינת "כי אבי ואמי עזבוני והשם יאספני" (תהילים כז י). כלומר הוא מחפש לחסות בצל כנפיו השם יתברך.

תפקיד ההתנכרות – בניית גדלות הנפש

משלב שבו האדם קטן, זקוק לחום, רדוף ללכת להוריו בכל פעם שקשה לו כדי שינחמו אותו, הוא מגיע לשלב שבו הוא חווה התנכרות שהולכת וגדלה.

תפקיד ההתנכרות: מחד גיסא לגרום לאדם לבטא גדלות נפש ולהיות אדם לעצמו - לבנות את עצמאותו,

מבני האדם חיים מבודדים ומנוכרים ורק לזער פה ולזער שם, יש שייכות אמיתית למישהו.

אך מהות החיים של נשמת ישראל היא: שעומק הטביעה שהייתה בקטנות להיות בצלו של מישהו לא נחלשת, התנכרות אחיו לא מולידה אצל האדם קהות רגשות, אלא היא מולידה אצלו תביעה לחפש מפלט - מקום שבו אפשר לחיות חיים עמוקים, חיים שעטופים באהבה - בחמדת השם יתברך שמו.

ככל שאדם מתבגר יותר ומכיר יותר את החיים, הוא חייב להגיע להכרת האמת, לא כי אמרו לו, לא כי הוא שמע, אלא כי הוא מכיר ומרגיש את מציאות החיים, את העול של החיים, את כובד המטלות שנושא כל אדם על כתפיו. סגנון החיים וריבוי טרדות העולם תובעים מהאדם לחפש מקום שהוא יכול לחיות שם ב'ניחא' (בנוחות).

בני אדם רבים מחפשים זאת בתוך ביתם אבל מעט מאוד מוצאים. מי שמוצא הוא בר מעלה, מחד גיסא - הוא זכה בשלום בית, אך מאידך גיסא יש לבדוק שזו לא הטיה שגורמת לו לסבור שאלה החיים, כי אז הוא מאבד את הצורך בחיפוש עליון יותר. בעוד מי שלא זכה - מצד אחד זה העדר של זכות, אך מצד אחר יש כאן גילוי שהקב"ה נתן לו את הכוח - הוא עורר אותו לחפש חיים יותר פנימיים, חיים שיש אצל מי לחסות תחת כנפיו.

כפי שעובר ברחם מרגיש את ליטופיה ואת חומה של אמו, הוא מרגיש שהוא חוסה אצלה, כך אדם שמכיר ומרגיש את מי שאמר ו'היה העולם' - "**חבוקו ודבקה בך**". זו לא רק ממרא, זו לא ידיעה, זו הרגשת נוכחות אלוקית שעוטפת את האדם, הוא מרגיש את אהבת יתברך שמו אליו. זו צורת חיים אמיתית, צורת חיים שהאדם דורש ומבקש מכוח הניכור הנורא שהיה בכל הדורות כולם. הוא מבקש מקום של ניחא (נוחות), של אהבה, של חמימות, מקום שכולו טוב והוא מוצא זאת אצל השם יתברך.

תחילת התנועה מהנפש הבהמית, ובעומק מהנפש הרוחנית:

בתחילה זה נעשה מכוח 'ההכרח לא יגונה' כי הוא בורח מהניכור של העולם אבל 'ליבא דאמת' זה נובע מעומק תשוקת הנשמה ששם בלבד היא יכולה לרוות את צימאונה.

כך שמרוב הניכור שנמצא בעולם, אף הנפש הבהמית של האדם, מי שהוא מעט בעל נפש עדינה ורגישה, מבקשת לתבוע את קרבת השם.

'האי עלמא' הוא מציאות של ניכור, של חיים נטולי אהבה.

ככל שהאדם עדין יותר, ככל שהאדם מרגיש יותר, ככל שנשמת ישראל שבו ערה יותר, גלויה יותר, הסבל של הנשמה הנוכחת בעולם הוא קשה יותר.

תהליך ההתנכרות שחוו בני אדם גסים בנפשם שהיו עדיני נפש, גרם להם להתייאש מבני האדם ולהפוך לגסים ובלתי מרגישים הרגשות דקות - הם חשים שהם יכולים לעבור כאן את העולם נובעת בדרך כלל מאטימות הנפש. בעוד מי שמשמר את הרגש של ילדותו, של היותו עובר ברחם אמו, אליו הוא מתגעגע במשמעות של - "**בצל כנפיו יחסיון**", הוא נעשה בר דעת, הוא כבר מבין וכוח הנפש שלו תובע תביעת אמת למצוא חיים כאלה, לא חיי חומר אלא לגלות מציאות של חיים, לגלות את מי שאמר ו'היה העולם'.

החסות תחת ההורים כמשל לחסות בצל יתברך שמו

סדר הימים של אלול ותשרי, בתחילה: "**...אני לדודי ודודי לי...**" (שיר השירים ו ג), ראש השנה: "**...לדוד השם אורי וישעי...**" (תהילים כז א), יום הכיפורים - מחילת עוונות... "**כי אבי ואמי עזבוני והשם יאספני...**" (תהילים כז י), "**...עד כי יצפני בסכה...**" (תהילים כז ה).

ימים אלו לא באים רק כדי להסדיר מרור, אלא זו דרך החיים שבה השכינה שורה על האדם והוא חוסה בצל כנפי הבורא. מטרת סדר הימים הללו היא להגיע תחילה למהלך של געגועים: "**אני לדודי ודודי לי**", להתגלות של געגועי הנפש שכמהה לשורשה, למקורה, לבוראה.

כשהגעועים האלה מתקיימים בדרך הנכונה, האדם עולה בסולם, הוא עולה בסדר הימים עד שהוא מגיע ל"**בצל כנפיו...**". סוכה לצל עשויה - הוא נמצא בצל יתברך שמו, 'צילה דמהימנותא' (צל האמונה).

כשאדם חוסה בחיי העולם הזה תמיד תחת אביו ואמו, הוא נמצא ב'משל' של החיים - זה מהלך חיים של אדם כשהוא קטן, אם הוא נשאר במצב זה כל ימי חייו, זו היא קטנות חמורה. זו אינה קטנות אם משתמשים בה רק כמשל לתכלית הרצויה - לחסות בצל האל, אבל אם מעמידים את כל מהות החיים על זה, זו קטנות.

חלק גדול מבני האדם מתרועעים עם חבריהם אבל הרעים הללו הם כקליפת השום, כמעט אין ביניהם נאמנות ואינם אלא דמיון בעלמא. ואילו חלק לא קטן

נפש ישראל אמתית שנמצאת כאן 'בדור דידן' היא נפש מסוכסכת: או שהיא סובלת סבל בל יתואר או שהיא בורחת אליו יתברך שמו. חלק מהנפש שנמצא כאן בעולם סובל וחלק מהנפש נמצא בעולמות פנימיים עמוקים, במעמקים הפנימיים של התורה, במעמקים של אורו יתברך שמו.

אם לא כך, או שהאדם הופך להיות קהה, גס, חסר רגש רוחני, וחסר רגש גשמי ונגזר עליו לסחוב את חייו כפי שגוררים עגלה עד קץ ימיו, עד הגיעו אלי קבר - או לזאת לאדם שכך עוברים חייו.

ככל שהדור מגיע למקומות שפלים יותר, ככל שהקטרוג בין תלמידי חכמים וההתנכרות גדולים יותר, כך תובעת יותר הנפש לתור אחר אותם מעמקים פנימיים.

זו בוודאי העבודה המחייבת את האדם כל השנה כולה, אך היא נדרשת בפרט בימי אלול. זה מתחיל מגעגועים של "**...אני לדודי ודודי לי...**", גילוי של אורו יתברך שמו בבחינת של "**לדוד ה' אורי**" (תהילים מזמור כז) אבל עדיין יש מסך המבדיל - עוונותיהם של ישראל שלא מאפשרים להם להרגיש את הקדושה, את החיבור לבורא, לאחר שהוסר אותו מסך המבדיל - עקב החרטה על העוונות ביום הכיפורים, אזי האדם זוכה להיכנס ל"**בצל כנפיו**"...

אלה שחיים את חייהם בדרך זו, מברכים אחד את השני: "**עולמך תראה בחייך**": (תלמוד בבלי ברכות דף יז) - זה עולם גן עדן - עולם פנימי שהאדם זוכה להיכנס אליו עוד בחייו, בעולם הזה.

אין זו רק התכלית של הבריחה מהצרה אלא גם תכלית המציאות עצמה - להגיע לעולם הפנימי. עומק הניכור בגשמיות, עומק הטומאה ברוחניות שנמצאים כאן, מכריחים את מי שהוא בעל רגש רוחני להגיע לאותו עולם.

שנזכה ב'עזרת השם' שימי אלול יאירו את אורם על כנסת ישראל ועל כל יצורי תבל בכלל, שיכירו וירגישו את עומק המקום, הזמן והמצב שבהם אנו נמצאים, ומאותו עומק של מקום זמן ומצב תתגלה התביעה האמתית לחזור אליו יתברך שמו. "**ואתם הדבקים בהשם אלקיכם חיים כלכם היום**" (דברים ד ד).

למעלה מכך, כבר מונחת הסוגיה של בקשת עולם רוחני. ככל שהנפש של האדם רגישה, לא רק נפש בהמית של חומר, אלא נפש שהתגלה בה מעט אור רוחני, עצם השהות שלה כאן בעולם היא מעין גיהנום עלי אדמות.

וכל כך למה? העולם כולו מלא בעבירות, בטומאה ובמעשים הנוגדים את רצון השם יתברך, ולכן ההרגש ד'קדושה של הנפש סובל מעצם ההימצאות בחיי העולם הזה, במקום שכמעט כולו נגד רצון השם יתברך ורק מעט מתגלה 'אמרתי ונעשה רצוני'.

עומק הכאב מההימצאות בעולם הזה תובע מהאדם הסובל לתור אחר חיים במקום אחר. אין כוונת הדבר שגוף האדם שואף לעזוב את העולם ולעלות לגן עדן, אלא שהאדם נקשר כאן ב'האי עלמא' אליו יתברך שמו. הוא נכנס לעומק תורתו, הוא חי על אף שהוא כאן בעולם בדומה למלאך השם צבקות. הוא לא נוכח בעולם כפי ששאר בני האדם נוכחים בו, על אף שהקב"ה שם אותו כאן בגופו, במעמקי נפשו הוא נמצא במקום אחר. על פי דברי שמעון בר יוחאי: "**ראיתי בני עלייה והם מועטים**" (סוכה דף מה עמוד ב) - הם נמצאים בעלייה, הם לא נוכחים כאן.

שני החלקים הללו: הן החלק הגשמי, שרוצה להימלט מהניכור הקשה שנמצא בעולם ותובע לחיות במקום אחר, והן החלק השני, כפי שנתבאר בחלק של הנפש הרוחנית, כשרגש האדם הרוחני גלוי קמעא, הוא סובל מעצם ההימצאות שלו בעולם. קל וחומר כשהוא נפגש עם עושי רע: כשהוא רואה מעשים רעים, כשהוא שומע דברים רעים, אזי נפשו סובלת סבל רב. מי שכל חייו חיי סבל הם - אביו לו - קשים חייו מנשוא.

העצה- הפניית שני חלקי הנפש לחסות בצל יתברך שמו

העצה האמתית למי שהוא בעל נפש בהמית שחשה את הניכור, ולמי שהוא בעל רגש של רוחניות, היא למצוא לעצמו חיים של: "**שמע קולנו השם אלוקינו חוס ורחם עלינו**".

מה טמון בעומק הבקשה?: שמע קולנו השם אלוקינו- חוס - תגלה לנו את מקום החיים הפנימי כאן בעולם, שעל אף שבגופו נמצא האדם כשאר בני האדם, הנפש שלו חוסה בעולם פנימי. הוא חוסה בעומק פנימיות עצמו, הוא חוסה בעומק פנימיות התורה והוא חוסה כביכול: "**חבוקו ודבוקה בך**" אצל יתברך שמו.

תפלה_167_ תורת חיים

כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים

(א) השי"ת במעמד הר סיני נתגלה לכלל ישראל - וירד ה' על הר סיני, פנים בפנים דיבר ה' עימכם [דברים ה' ד'], וע"ז נאמר כאן במטבע הברכה דידן - כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים.

התורה נקראת **תורת חיים** זוהי תורה שהיא תורת חיים, כאשר האדם עמל להשיג את התורה"ק, צריך בירור בסדר המדרגות בכללות מתתא לעילא, שיהיה ברור לאדם מה הם סדר המדרגות, שיהא ברור לאדם היכן שהוא נמצא וכיצד עולים מתתא לעילא, עד המדרגה העליונה שעליה נאמר תורת חיים.

(ב) 1. המדרגה השפילה והאסורה - עליה נאמר כל העוסק בתורה ע"מ "לקנטר" נוח לו שנתהפכה שליתו על פניו, זה הוא בחינה של לימוד באופן של שיליה לצד האיסור.

2. אבל למעלה מכך כאשר האדם עוסק בתורה באופן של "מלומדה" הוא אינו חושב, הוא אינו מתבונן מדוע הוא עוסק בתורה, אלא הוא עוסק בד"ת מחמת הגירסא דינקותא דיליה באופן של מלומדה.

יתר על כן כלשון המשנה הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. זה נאמר בכללות, אבל בערך ושורש הכל שהוא עסק התורה, אף בד"ת שייך שיהיה הלימוד באופן של "קנאה" באופן של "תאוה" ובאופן של "כבוד".

3. עסק של אדם באופן של קנאה, אם הקנאה היא קנאה גמורה זה באופן של לקנטר, אבל הממוצע ביניהן - קנאת סופרים תרבה חכמה [ב"ב כא]. יש כוח לעסוק בתורה מכוח מדרגת "קנאת סופרים תרבה חכמה".

4. כוח של תאוה זה שהאדם עוסק בד"ת, מחמת ההנאה שיש לו בד"ת - והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפניו, יש כוח של עריבות ומתיקות התורה, ואם כל כונתו של האדם לעסוק בתורה"ק רק ע"מ להשיג את מציאות ההנאה שיש בדבר, זה כוח התאוה כשלעצמה.

5. מדרגה נוספת, כבוד האדם עוסק בד"ת לצורך כבוד, ע"ז נאמר עשה דברים לשם פעלן ודבר בהן לשמן, אל תעש עטרה להתגדל בה וסוף הכבוד לבוא [נדרים ס"ב]. אבל לא שמעיקרא עסקו יהיה ע"מ כן, וכמו שהאריכו רבותינו באלו המרבים תורה, ומרבים בפילפולא של תורה, ע"מ לעשות להם שם של רב רבנן, ש יקבלו את מקום כבודם כאן בהאי עלמא אצל אנשי העולם.

(ג) א"כ בכללות ממש יש ג' פעמים שהאדם עוסק בתורה שלא לשמה - קנאה תאוה כבוד, כמובן שכל אחד ואחד מהם מתחלק לפרטי פרטים, אבל אלו הם המדרגות מה שהאדם עוסק בתורה, בשלילה, ע"מ לקנטר, למעלה מכאן מה שהאדם עוסק בתורה באופן של מלומדה, ומה שהאדם עוסק בד"ת מכך שורש ג' מידות, קנאה תאוה כבוד שמוציאים את האדם מן העולם.

בשיעור מסוים להתעסק בד"ת מכוח קנאה תאוה כבוד נאמר ע"ז דוקא בלשון חז"ל הידוע [פסחים נ: ועוד] לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, זה לא נאמר על לקנטר שנאמר ע"ז טוב לו שנתהפכה שלייתו על פניו [תוס' פסחים נ: ד"ה וכאן ראשונים] ובדקות לא בעיקר על המלומדה, אלא בעיקר על המדרגה השלישית הקנאה תאוה כבוד שמוציאים את האדם מן העולם, הם בערכין דידן השתא בעסק התורה.

על המדרגה הזאת בחידוד נאמר לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה, מהו השלא לשמה? בכללות הקנאה, התאוה והכבוד אלו החלקים של השלא לשמה.

אלא שאם האדם עוסק באופן שהוא נשאר בשלא לשמה ע"ז נאמר בשלימות מוציאים את האדם מן העולם, אבל אם עוסק באופן הראוי כמו שהרחיבו רבותינו, שכונתו מתחילה להגיע ללשמה, ע"ז נאמר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה, הן ע"י קנאה, הן ע"י תאוה, והן ע"י כבוד, באופן המדויק של קנאה תאוה כבוד [שנתבאר לעיל] ובשיעור הנכון ע"ז דייקא נאמר שמתוך שלא לשמה הוא יבוא למציאות של לשמה.

(ד) נקודת היסוד צריך שיהיה ברור לאדם, שעל כל אדם ואדם צריך שיברר בנפשו **מה סיבת הדבר שהוא עוסק בתורה**

יתכן שבסתר הלב, ויתכן שגם בהתגליא כונת עסק התורה הוא לקנטר ולא חלי ולא מרגיש

בענין עסק התורה באופן של מלומדה, צריך להבין שזה ודאי שיש מדרגה עליונה, כמאמר הרה"ק מקוצק, ותרגילנו בתורתך - שאצל האדם זה כל מציאות החיים, ומצד כך עוסק בתורה בלי התבוננות מדוע, אבל זה שלימות תכלית המדרגות, אבל כשנמצאים בתחילת סדר חייו של אדם, שהוא קובע עצמו לעמלה של תורה, צריך בירור לאט לאט שהאדם יברר את עצמו מפני מה הוא עוסק בתורה.

לא מה ששכלו יודע בלבד, לא מה מחשבתו חושבת, אלא מה המניע שלו - במעמקי הכוחות בסתר ובגלוי, **מה מניע אותו לעסוק בד"ת** האם המניע אותו הוא הלקנטר, האם המניע אותו הוא המלומדה, או שמניע אותו הקנאה או התאוה או הכבוד.

לצורך העריבות, לצורך ההנאה, לזה המיוחל לזה המכוון, ע"ז הוזכר לעיל שזה מדריגה של שלא שלמה, בבחינת תאוה, אבל כאשר העסק בד"ת יסודו הוא יסוד של אהבה - אהבת התורה, אף שבדאי שמי שעוסק בד"ת מכוח אהבת התורה בהכרח שהוא יבוא לידי עריבות, בהכרח שיבוא לידי הנאה שבדבר, זהו המכוון האמיתי של ד"ת ששכרה בצידה, ובעומק כוח ההתקשרות לד"ת מכוח העריבות, שנעשים מעורבים זה בזה, ומצורפים זה לזה. אבל מ"מ א"כ המדריגה העליונה יותר של עסק התורה הוא מה שהאדם עוסק בד"ת מכוח אהבת התורה.

ז) אהבת התורה גופא כמובן שיש בה חלקים רבים עד למאוד, והאדם צריך שיהיה לו בירור בד"ת, איזה גילוי של אהבת התורה יש לו בד"ת, שם תאור של אהבת התורה הוא שם תואר כללי, אבל בתוך המדריגה הזו הנקראת אהבת התורה יש חלקים רבים. ובכללות ממש העסק בד"ת מתחלק, כאשר לומדים סוגיא ע"ד כלל א. יש את חלק דיקדוק הלשון. ב. יש את חלק החשבון. ג. יש את חלק הסברא, יש את אהבת הדיקדוק יש את אהבת החשבון ויש את אהבת הסברא, וכל נפש ונפש שרוצה לעסוק בד"ת באופן של עולם ברור ראיתי, עולם ברור דיקא, היא צריכה לברר לעצמה, שכאשר היא זוכה לאהבת התורה לחשקת התורה, צריך שיהיה בירור לאיזה חלק בתורה האדם נקשר, כמובן על דרך כלל יש את זה ואת זה ואת זה למי שזכה לאהבת התורה אמיתית.

אבל עדין צריך בירור באמת מהו הראשון מהו השני ומהו השלישי מהו חלקי אהבת התורה.

וביתר בירור צורת עסק התורה צריך שיהיה באופן של עולם ברור ראיתי, בחלק השלא לשמה שבנפש צריך עולם ברור [כפי שנתבאר], לקנטר מלומדה וקנאה תאוה כבוד, וגם בחלק הנכנס יותר - לשמה שהוא הנקרא אהבת התורה יש לשמה לפניו מן הלשמה, אבל תחילת הלשמה באופן שהאדם עוסק בדבר מכוח מדריגת אהבת התורה, צריך בירור בקומת נפשו של האדם, איזה חלקי אהבת התורה יש להאדם, אהבת התורה של דיוק, אהבת התורה של חשבון ואהבת התורה של סברא.

ח) כמובן שבתוך הסברא עצמה, צריך בירור רחב מאוד מאוד, מה מהלכי הסברא שהאדם אוהב, יש מי שאוהב את הסדר שבסברא, ויש מי שאוהב את הפילפול שבסברא, ויש מי שאוהב את הישרות שבסברא, ועוד ועוד חלקים, כל מי שלומד בדברי רבותינו ויש לו עין בוחנת רואה את דרכי רבותינו כל חכם וחכם לפי צורת עיונו באיזה אופן הוא נעשה.

יש מה שהאדם לומד את דבריהם של דברי רבותינו שהם אמת ויציב, ויש מה שצריך בירור בנפשו של האדם

כשנאמר לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה צריך בירור עמוק שיהיה נפה אחר נפה - י"ג נפות שהאדם מברר את עצמו, מהו השלא לשמה שבנפש. בעומק אם האדם לא מברר את השלא לשמה שבנפש, יתכן שהשלא לשמה שלו ילך ויגדל, ולא יתגלה המכוון האחרון, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ולכן כמובן כמו שאומרים רבותינו לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה, **אבל צריך שיהיה בירור גמור** אצל האדם איש לפי ערכו איש לפי מהללו **מהו השיעור של השלא לשמה הנמצא אצלו בנפש.**

ה) ובעומק צריך לדעת, על דרך כלל כולו איתניהו ביה באדם, זה לא שיש באדם רק קנאה, או שיש באדם רק תאוה, או שיש באדם רק כבוד, אלא בעומק בדרך כלל אצל כל אדם יש את כל החלקים כולם, אולם כמה השיעור של המלומדה, כמה השיעור של הקנאה של התאוה של הכבוד, המביא לידי עסק התורה, זה כבר משתנה מאדם לאדם לפי מדריגתו.

אבל על דרך כלל כמו שנתבאר אצל רוב רובם של בנ"א כמעט ללא יוצא מן הכלל כולו איתניהו בהו שמיניעים אותם לעסוק בד"ת, מי בסתר ומי בגלוי אם מעט ואם רב, אבל לעולם על דרך כלל מונח כל החלקים כולם.

וכשהתירו חז"ל התר - לעולם יעסוק בתורה שלא לשמה בעומק חלק משיעור גדרי ההתר לעסוק שלא לשמה, זה הבירור שמוכרח מתוכו לברר מהו השלא לשמה כפי מה שנתבאר, כשהאדם אינו מברר את החלק שלא לשמה דיליה, יתכן מאוד שהחלק של השלא לשמה ילך ויגדל, ויקשה עליו מאוד להגיע למה שנאמר בדברי חז"ל, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, **לכן האופן הנכון - הצורה האמיתית שזה כונת התר דברי חז"ל שיעסוק בתורה שלא לשמה זה מתוך הבירור המתמיד שהאדם מברר את עצמו מה הם הסיבות שהוא עוסק בד"ת, ובערך הראשון שאנחנו עוסקים השתא החלק של השלא לשמה שבנפש.**

אחר שלא לשמה מתחיל התחלה של לשמה, הכוונה הכללית של לשמה, זה ציוי של הקב"ה.

ו) למעלה מהמדריגות שנתבאר השתא, שהאדם עוסק בד"ת מכוח לקנטר או מלומדה או קנאה תאוה כבוד, כאן כבר נכנסים לסוגיא שהאדם עוסק בד"ת **מחמת אהבת התורה**, צריך לה בין שיש הבדל עצום בין אהבת התורה לתאוה, יש מה שהאדם אוהב את התורה, ולכן הוא עוסק בה, וממילא מגיע לו עריבות והנאה, שזה הצורה השלימה והנכונה, שע"ז אנו מתפללים בכל יום, והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו, וכמו שהאריך האגלי טל הידוע בהקדמתו, אבל יש את הפנים שכונת העסק בד"ת הוא לצורך העריבות, לצורך ההנאה, אם כונת העסק בד"ת היא

להשיג בס"ד את חלקו שלו בעמלה של תורה. כאשר האדם זוכה באמת להשגי את חלקו שלו בעמלה של תורה בערך מסוים ע"ז נאמר עולמך תראה בחיך, צריך להבין שחלק גדול מאלו שעוסקים בתורה אינם עוסקים בחלקם שלהם בתורה, הם עוסקים בתורה ששייכת לכלל, ולא בתורה ששייכת באמת ביחוד לנשמתם, אהבת התורה הוא הכוח המניע את האדם לעסוק בד"ת מכוח מדריגת אהבה פנימית להתחבר לעמלה של תורה.

ט אבל למעלה מכך, צריך להבין שהעסק בד"ת יש בו עומק לפניו מן עומק, מפני מה האדם עוסק בד"ת, בעומק יותר העסק בד"ת הוא לא רק סוגיא של אהבה אלא יש לו עוד פנים ועוד פנים.

אבל יש עוד מעמקים בסוגיא של אהבת התורה, אהבת התורה היא לא רק בעומק אהבת הדקדוק, אהבת החשבון ואהבת הסברא, אלא התוה"ק כמו שנאמר כאן במטבע הברכה כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים מצד שהתורה ניתנה מאור פניו ית"ש, לכן התוה"ק נאמר בה תורה אור מכוח שהיא הגיעה מאור פניו ית"ש - כי באור פניך נתת לנו, והיא מתגלה מצד כך, תורה אור, מכוח הארתו ית"ש הנמצא באוריתא, וכאשר האדם זוכה לעמול באופן הנכון, מתקיים אצלו חכמת אדם תאיר פניו (קהלת ח, ב), מאיפה הארה של תאיר פניו? מאור פניו ית"ש שמתגלה באוריתא, ואז האוריתא נקראת תורה אור, והעמל בה באופן הנכון והיא מתגלה אצלו, נאמר בו חכמת אדם תאיר פניו.

ומצד כך בעומק עסק ד"ת, יש בו דקות נוספת של אהבה, יש אהבה מחמת כוח הארה שהאדם זוכה מכוח הד"ת, מי שאור נשמתו התגלה אצלו, חכמת אדם תאיר פניו אז תשוקת הנפש שלו לעסוק בד"ת, הוא מכוח אותו ההארה, פעמים שהאור הזה מתגלה מכוח הרגש הלב באופן של **מתיקות פשטות התורה** לא רק דיוק, לא רק חשבון, לא רק סברא אלא פשיטות כמו שהעידו רבותינו שלאחר כל עמלם בתורה יש להם תענוג לקרוא דף גמ' פעמים בפשיטות בקריאת לשון פעמים בקול ערב, אבל יש את המנגינה בבחינה של זמירות היו לי חוקיך (תהלים קיט, נד) בקדושה מתגלה אצל האדם פשיטות של מתיקות התורה.

אבל מי שזוכה יתר על כן, התורה מתגלה אצלו באופן של **תורה אור** היא מאירה לו - עולם ברור ראיתי, היא מאירה לא רק מה שלומד בסוגיא אלא היא נותנת לו אור כאדם ההולך עם נר, הולך עם אבוקה, ויתר על כן, אור עצמו, מאור עצמו, שזה מאיר לו את הכל ולא רק לצורך מה שהוא מסתכל, אלא האור בטבעו נר לאחד נר למאה נר לאלף, מתפשט ליתר על כן.

עצמו מה חלקו שלו בעולמו. חובתו של האדם בעולמו שורש העמילות בתורה והשגת התוה"ק, וע"ז חל עומק עבודת הברור של האדם, **לברר לעצמו מהי צורת מהלך עסק התורה דיילה**, כיון שעמל בה נקראת על שמו [ע"ז יט.], כלומר מתי היא נקראת על שמו? לא כל מי שעמל בתורה לאחר מכן התורה נקראת על שמו, "כי אם בתורת ה' חפצו", "ובתורתו יהגה יומם ולילה", כיון שעמל בה היא נקראת על שמו, הוא זכה להשיג באמת את חלקו שלו בתורה, אבל אם האדם עמל לא באופן המתאים לו לא באופן הראוי לו, על אף שהוא עמל בד"ת, הד"ת הללו לא יכולים להיקרות ע"ש, "**בתורתו** יהגה יומם ולילה", מחמת שאינו עוסק בחלק השייך לו.

ע"מ שכן אדם יגיע להשיג את החלק השייך לו כמובן שמחד צריך תפילה, וצריך להרבות בעסק התורה לשמה, אבל מאידך צריך שיהיה לאדם כסדר בירור בעולמה של תורה, בעיסקה של תורה, שהאדם צריך לברר לעצמו מה חלקו בעולמו, להיכן עומק נטית לבבו, להיכן ליבו נמשך בד"ת, כמובן שבתחילת דרכו של האדם הברור של האדם להיכן הוא נמשך בד"ת, הוא כמעט אינו מעלה ואינו מוריד, מחמת שהלב אטום והערלה שבלב מכוסה, ונקודת האמת כמעט שאיננה נמצאת בהתגליא, אבל ככל שהאדם מטהר את שכלו ומחדדו בעמלה של תורה, מטהר את לבבו בתיקון המידות ובאור התורה של חכמת לב, לאט לאט נעשה למי שעמל באופן הישר והנכון לפניו ית"ש, נעשה בירור דק לפניו מן הדק מהו חלקו שלו באוריתא.

על הברור הזה לברר מה חלקו של האדם בעולמו באוריתא, האדם צריך לתת את כל הון ביתו ובעומק יותר את כל משאת נפשו לברר מה חלקו שלו באוריתא, כיון שברור לכל בר דיעה אמיתי שעיקר עסק חייו הוא בעמלה של תורה לפניו ית"ש, וצריך שיהיה ברור שחלקו באוריתא היא היא חלק העמלו שעליו בעיקר הוא צריך לעמול בעמלה של תורה, לכן הברור של האדם על החלקו בתורה זה צריך להיות משאת נפשו של מי שעמל בתורה באמת.

מי שלומד רק באופן כזה שכן זה צורת הבהמ"ד, כך המקום שהוא גדל, ודאי שדברי חכמים אמת הם, אבל מנלן שזה חלקו שלו בעולמו, ואפילו אם חלקו שלו בעולמו נמצא באותו מהלך, בהכרח שיש דקות לפניו מן הדקות שזה החלק שלו ממש.

כמובן שהחיפוש של חלקו שלו בעולמו הוא לא צריך לנבוע ממקום גאווה שבנפש, של אני ואפסי עוד - גאותו שחקים, אלא מכוח תשוקת הנפש, להשיג את אמיתת הדבר, שזה חלקו שלו באוריתא.

וא"כ תמצית הדברים ביחס לאהבת התורה, האדם צריך לברר את עצמו, אלו חלקים של אהבת התורה באמת ישנם בו ומה סידרם ומה יחסיותם ולאט לאט

מי שזוכה לתפוס את עצמו כנשמה שמולבש עליה גוף, הוא יכול גם לזכות לתפוס את כל העולם כולו, כאוריתא, שהעולם כולו אינו אלא לבוש למציאות אוריתא.

יא ובמעמקים יותר בקומת נפשו של האדם אסתכל באוריתא וברא עלמא [זוהר תרומה קסא.], זה מצידו ית"ש, ומצד האדם עצמו יש שני בחינות בעבודה, כמובן מחד יש את העבודה להידבק כביכול בו ית"ש כמו שהוא אסתכל באוריתא וברא עלמא, כן לנו יש עבודה להסתכל באוריתא וברא עלמא, זוהי מדרגת הצדיקים אברי להו עיגלא תילתא [סנהדרין סה:]: וכן ע"ז הדרך, אבל יש עבודה מתתא לעילא בעסק התורה, שהאדם מגיע מהברא עלמא, לאיסתכל באוריתא, עד שהוא בוקע למקום שקב"ה ואוריתא וישראל חד, שם זה לא איסתכל באוריתא וברא עלמא, שם יש קב"ה אוריתא וישראל, זה לפני העלמא, ישראל עלו במחשבה תחילה להבראות עוד לפני שהיה עולם, אחרי שהיה עולם אז העבודה היא מכוח עלמא שמתגלה באוריתא, כמו שהוזכר לעיל, אבל כשדביקות האדם מגיע ממעמקים הפנימיים של נשמתו, דיקא שם מקום האחדות של התורה היא לא מהמקום של אסתכל באוריתא וברא עלמא, מלעילא לתתא, או מתתא לעילא מכוח עלמא להשיג את אוריתא, אלא שם האדם חבוק ודבוק עם האוריתא בעצם שורש נשמתו, עוד לפני שנאמר וברא עלמא - אסתכל באוריתא וברא עלמא.

חיבור זה הוא למי שממית עצמו באהלה של תורה [עי' ברכות ס"ג: ורמב"ם הל' ת"ת פ"ב הל' י"ב], זהו עומק דברי חז"ל, מה כונת הדבר ממית עצמו באהלה של תורה? כל מת - הגוף מת, הנשמה חיה, ממית עצמו באהלה של תורה כלפי העולם והתורה, זה מי שממית את העולם, ומגלה אוריתא שלפני העולם, זה נקרא ממית עצמו באהלה של תורה, ודאי שפשוטם של דברים הם אמת, ככל שהאדם עמל יותר מקיא חלב שינק על שדי אימו [ברכות סג:], ועוד כדברי חז"ל, אבל בפנים העמוקות של ממית עצמו באהלה של תורה, הוא ממית את ההלבשה של הגוף שנמצא על הנשמה, ואז הוא חי חיי נשמה בעצם, אבל כלפי האוריתא הוא לא מגלה אוריתא שמתלבשת בעולם, אלא הוא מגלה אוריתא שנמצאת בעצם המציאות - קב"ה ואוריתא וישראל חד, הוא הפשיט את מציאות הגוף דיליה, והוא הפשיט את מציאות העולם, זה נקרא ממית עצמו באהלה של תורה.

הפנים הללו של החיבור לאוריתא- צריך להבין, שהם הם העומק של כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים.

יב כי באור פניך נתת לנו ה"א תורת חיים, התורה שנתנה לנו ממנו ית"ש וצריך להתחיל, נדלג כמובן על המדרגה של לקנטר על אף שבדקות הוא נמצא בכל

בפנים הללו של עסק התורה, אז החיבור של האדם לכוח התורה הוא מכוח אור פניו ית"ש המתגלה בתורה, שמתגלה אצל האדם חכמת אדם תאיר פניו, הדברים הללו כמובן הם כבר מדריגות גבוהות יורת שנעלמות בדרך כלל מרובם של עמלי התורה.

י אבל צריך להבין שיש עוד סוגיא של חיבור לתורה שהיא נובעת מעומק הלכות דיעות, לא הלכות דיעות כידיעה בעלמא, אלא מכוח התגליא של הידיעה באור נשמתו של האדם, ככל שהאדם יודע ומעמיק חקר והדבר נקבע בלבבו, ויתר על כן מתגלה מתוך לבבו, שאסתכל באוריתא וברא עלמא (זוהר ח"ב קסא, א) ומתגלה תפיסת הנפש שמציאות הקיום של כל דבר הוא אך ורק מכוח אוריתא, לא ידיעה, ידיעה יודעים כמעט כל מי שעוסק בתורה, באופן של פנימיות הבתי מדרשיות, אלא באופן שהאדם באמת תופס את הדברים במעמקי הדעת ובמעמקי הלב, נתפס אצל האדם הידיעה האמיתית של אסתכל באוריתא וברא עלמא, ובפנים הללו האדם עוסק בד"ת, מחמת שהוא קולט שכל הקיום של כל המציאות כאן הוא רק אוריתא.

אסתכל באוריתא וברא עלמא, והברא עלמא אינו אלא השתקפות של האוריתא, לא מה שנראה לעיני בשר ודם. עלמא - כסא שולחן וכן ע"ז הדרך זה מה שיש כאן, אלא הכסא הוא התגלות של תורה, השולחן הוא התגלות של תורה, המנורה היא התגלות של תורה"כ שהדברים הללו נקבעים עמוק בדעת האדם, בהתחלה הם נראים מופשטים מאוד, בלתי מובנים, נאמנים עלינו דברי חז"ל, אבל הם רחוקים מהשגת הלב, אבל ככל שהאדם מעמיק בדברים, ומעיין אורך רוחב עומק בדברי רבותינו שהסבירו את הדברים הללו, איך להוציא אותם לפועל, [קשה להסביר את זה בקצרה השתא], אבל כשהאדם זוכה להרחיב את הדבר הזה במרחבי הלב דיליה, והדבר באמת מתגלה אצלו, אז הוא מקבל תפיסה חדשה לכל המציאות מכאן ואילך, הוא רואה עולם שכל הקיום הפנימי שלו הוא מציאות של אוריתא.

בפנים הללו האדם עוסק בדברי תורה מחמת שהוא קולטת שזה נשמת העולם, זהו תפיסת פנימיות המציאות - נשמת העולם, זה לא כי הוא מקבל מהדבר, זה לא כי הוא משיג את הדבר, אלא כי תופס שזה פנים המציאות של כל הקומה, כהאדם שתופס את פנים מציאותו שלו, כמו שהאדם כאשר הוא חי בחיצוניות, הוא קולט את מציאותו כגוף, אבל כשאר הוא זוכה לקבוע לפנים, הוא תופס את עצמו כנשמה שלבוש עליה גוף, כך גם כאשר האדם זוכה להכנס לפני ולפנים של הבריאה אז הוא תופס את העולם כגוף, ואת התורה כנשמתו של העולם, כמו שאומרים רבותינו שתורה היא נשמת העולם.

ישראל וקב"ה, שם האדם חי תורת חיים, דבוק בחי החיים ברוך הוא. עיין בנפש החיים שער ד שהרחיב את הדברים הללו שמשם יצאו שורש הדברים

נפש, להכיר את המלומדה שבנפש, בודאי שיש לה שיעור מסוים, להכיר את הקנאה תאוה כבוד שהם סיבה לעסק התורה, ולעדן אותם ולדקדק אותם, להכיר את שיעורם ולאט לאט להקטין אותם, אבל להשתמש בהם במתוך שלא לשמה בא לשמה בשיעור נכון, ולכוון את הנפש בדקדוק, אהבת התורה בדקדוק, אהבת התורה בחשבון, אהבת התורה בסברות, כ"א לפי חלקו בסברתו של תרוה.

ויתר על כן לכוון את הנפש "למתיקות פשטות התורה", להתרגל והיתה השירה הזאת לי לעד, זמירות היו לי חוקיך, לפתוח את הלב **לשירת התורה** מתיקות ועריבות התורה בפשיטותה, ולא רק מתיקות ועריבות התורה בהרכבתה, שזה סברא, עוקר הרים וטוחנן זו בזו בסברא.

ויתר על כן אם האדם זוכה, אז הוא זוכה "לאור תורה" המתגלה, ואז הוא זוכה לעולם ברור ראיתי, זהו האור של תורה, שהיא מאירה לו הכל כנר ואבוקה כאור ומאור שמאיר את הכל.

אבל יתר על כן כמו שנתבאר עומק תפיסת הנפש, צריך לגעת במקום הפנימי של האסתכל באוריתא וברא עלמא, ראשית באופן שכל קיום העולם הוא מכוח אוריתא, כנשמה בגוף, כך **נשמה בעולם זה אוריתא**, ואם האדם זכה לתפיסה שנשמתו מחיה את גופו אז הוא יכול לזכות בהגבלה לתפיסה שהנשמה של העולם היא אוריתא והיא זו שמחיה את הכל, ואז הוא נקשר למדריגה של תורת חיים, כי זה המחיה את הכל.

אבל לא זה שלימות המכוון, שלימות המכוון הוא שהאדם מגיע בעומק נשמתו, למעמקים - כי באור פניך נתת לנו - מעמד הר סיני - על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתם כלומר החיבור לא היה נשמה בגוף, לא זו היה צורת מעמד הר סיני, מעמד הר סיני היה באופן של נשמה בלא גוף - על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתם, זכור יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, אחד מששה זכירות שבכל יום, לפני דידן השתא הזכירה היא **חיבור לתורה באופן של פרחה נשמתם**, חיבור לתורה באופן שהחיבור בתורה מכוח קב"ה ואוריתא, וישראל חד, בפנים הללו בשעה שהאדם עוסק בתורה, הוא לא זוכר שיש מציאות של עולם כי הוא קשור למעמקים של לפני העולם, זה היסח הדעת המוחלט מהאי עלמא במעמקי עסק התורה, כמובן שיש מי שלא זוכה בשעה שהוא עוסק בתורה מכוח השקיעות שלו אז הוא לא זוכר מה שקורה בעולם, אבל גם להבדיל יש אנשים ששקועים בדבר אחד ושוכחים לגמרי מדבר אחר, ודאי שזה עדיף מאוד מאוד מאלו שעוסקים במדריגה פחותה, פשוט וברור, אבל לא זה המכוון של החיים, המכוון הוא כי באור פניך נתת לנו ה' לאוקינו תורת חיים, תורה שמקושרת ומחוברת במעמקים